

INFORMATIVNO-POLITIČKI TIJEDNIK
IZLAZIO OD 1945. DO 1956.
OBNOVLJEN 2003.

HRVATSKA RIJEČ

ISSN 1451-4257
9 771451 425001

BROJ
536

Subotica, 12. srpnja 2013. Cijena 50 dinara

USKRAĆIVANJE PRAVA
ILI NARUŠAVANJE USTAVA

USAVRŠAVANJE NASTAVNIKA
U MALOM LOŠINJU

U CRKVI OBRAĆENJA
U MOROVIĆU

VOLONTERSKI KAMP
NA ETNO SALAŠU

INTERVJU
BÁLINT PÁSZTOR

VOJVODINI
NEDOSTAJU
ŠUME

Javno komunalno preduzeće „SuboticaGas“ - Subotica
Szabadkai Gázművek Kommunális Kőzvéallalat - Szabadka
Javno komunalno poduzeće „Suboticaplin“ - Subotica

Za Vaš topli dom

24000 Subotica, Jovana Mikića 58
tel: 024/641-200, fax: 024/641-220
Dežurna služba : 024/641-211

PLUS[illegible]

www.svastara.rs

VOJVODANSKA **Svaštara**

Prodaja kompleta tjednika »Hrvatska riječ«

NIU »Hrvatska riječ« prodaje neukorištene komplete tjednika od 1. do 300. broja, po cijeni od 3000 dinara. Komplet se može preuzeti osobno u prostorijama NIU »Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II u Subotici ili preuzeti putem pošte. U tom slučaju, poštanske troškove snosi kupac.

UDAR DOBRIH UVJETA!

**Iskoristite mogućnost odloženog plaćanja.
Kupujte u TippNetu, na otplatu!**

**Bogat izbor laptop i desktop računala, tableta,
komponenti, periferija, i još mnogo toga!**

**Kupite sada -
platite poslije!**

Karađorđev put 2, Subotica 024/555-765

**TIPPNET
INTERNET**

**MILENIJUM
OSIGURANJE**

- Registracija i osiguranje motornih vozila,
- Najpovoljnije osiguranje imovine,
- Kasko osiguranja motornih vozila i radnih strojeva plaćanjem na 12 rata
- Osiguranje robe u transportu i osiguranje nezgode
- Putna zdravstvena osiguranja
- Sigurna i brza isplata štete

POSTANITE I VI ČLAN VELIKE PORODICE »CROATIA OSIGURANJA« D.D. IZ ZAGREBA

**»Milenijum osiguranje« A.D.O. Beograd-Filijala Subotica
24000 Subotica, Karađorđev put 38, telefon +381(24) 555-867 i 552-406
e-mail: mios@tippnet.rs
www.milenijum-osiguranje.rs
Radno vrijeme: od 8 do 16 sati**

Građani koji žive u Srbiji

Prošloga je tjedna održana javna rasprava o ocjeni ustavnosti četrnaest odredaba Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina.

Jedan dio inicijatora ocjene ustavnosti tvrdi kako pojedine odredbe ovoga zakona uskraćuju nacionalna prava pripadnika nacionalnih manjina, dok drugi smatraju kako zakonska rješenja narušavaju ustavna načela.

Više je inicijatora ocjene ustavnosti i zastupnika izmjena postojećeg zakona koji regulira nacionalno-manjinsku samoupravu i različite su i argumentacije i razlozi. Među njima je i urednik »Nove srpske političke misli« **Đorđe Vukadinović, koji je, inače, bio na listi za narodnog zastupnika jedne manjinske političke stranke.** Ipak, on ne tvrdi kako su pojedina prava pripadnika nacionalnih manjina uskraćena ovim zakonom (kako bi se to možda očekivalo) već upravo suprotno – smatra da zakonska rješenja o nacionalnim vijećima nadilaze okvire samouprave i narušavaju načela Ustava.

Interesantna pozicija, a interesantna je i argumentacija, barem ona koju su prenijeli mediji. Prema Vukadinoviću, nacionalna vijeća nacionalnih manjina, kako je to definirano zakonom, narušavaju zasnovanost Srbije na vladavini prava u uvjetima građanske demokracije, jer tim tijelima, »koja predstavljaju etnose a ne građane«, prenosi široke i nedovoljno specifične ovlasti.

Samo da podsjetimo, Republika Srbija je definirana kao »država srpskog naroda i svih građana koji u njoj žive, zasnovana na vladavini prava i socijalnoj pravdi, načelima građanske demokracije, ljudskim i manjinskim pravima i slobodama i pripadnosti europskim principima i vrijednostima«. (Ustav Republike Srbije, članak prvi). Kako bi i »građani koji u njoj žive«, a nisu Srbi, ostvarivali prava na samoupravu u kulturi, obrazovanju, obavještanju i službenoj uporabi jezika i pisma, država je donijela Zakon o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Dakle, donijela je zakon jer uvažava činjenicu da osim građana – pripadnika srpskog naroda u državi Srbiji žive i oni koji jesu građani Srbije, ali nisu pripadnici srpskog naroda – iz čega logično slijedi da su (u velikom broju slučajeva) pripadnici nekog drugoga naroda ili etnosa. Nesumnjivo da postojeći zakon ima manjkavosti, međutim premda nacionalna vijeća zastupaju, ili bi barem trebala zastupati, interese određene nacionalne manjine, svaku nacionalnu manjinu čine upravo građani Srbije. Tko bi drugi?

J. D.

12. srpnja 2013.

SADRŽAJ

AKTUALNO

Stručno usavršavanje za odgojitelje, učitelje i nastavnike iz Vojvodine u Malom Lošnju

UNAPREĐIVANJE I RAZVOJ ODGOJA I OBRAZOVANJA.....7

TEMA

Održana javna rasprava o ocjeni ustavnosti 14 odredaba Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina

USKRAĆIVANJE PRAVA ILI NARUŠAVANJE USTAVA?10-11

INTERVJU

Bálint Pásztor, narodni zastupnik i član Predsjedništva Saveza vojvođanskih Mađara

SKIDANJE ŽIGA KOLEKTIVNE KRIVNJE.....12-13

SUBOTICA

Nakon prelaska subotičkog odbora DSS u SNS u gradskoj vlasti za sada bez promjena

SKUPE I ZAMRŠENE KOMBINACIJE.....17

DOPISNICI

Volonterski kamp u Tavankutu

ORGANIZATORI OČEKUJU POTPORU MJEŠTANA.....24-25

KULTURA

Tomislav Žigmanov, glavni i odgovorni urednik časopisa »Nova riječ«

VODITI DIJALOGE S KOMPETENTNIM LJUDIMA.....34-35

SPORT

Dizač utega, atletičar, trener Stevan Pišta Gromilović iz Sombora

OLIMPIJADA NEOSTVARENI SAN..49

Srednjovjekovni mislioci imali su ideju da se nalazimo u najboljem od svih svjetova. Problem patnje, ljudske nesreće, zla i sličnog oni su rješavali stavom da bi moglo biti puno gore da nije božanskog upliva. Dakle, ljudi se opiru dobru koje uvijek pokušava sve popraviti i zato smo u ovakvom stanju. Inače, sve je u najboljem redu, dostigli smo maksimum realno mogućeg.

Srbija danas razmišlja tom srednjovjekovnom glavom. Problem aflatoksina u mlijeku smo riješili povećanjem dopuštene razine – problem riješen. Problem varanja s maturom smo također riješili, sve je OK. A riješen je i problem smrti dvojice radnika u voćnjaku. Ako se sjećate, dvojica radnika misteriozno su umrla među višnjama, na radnom mjestu u voćnjaku. Obdukcija nije učinjena, a inspekcija kaže kako su višnje ispravne. Sve je OK.

Naravno, ostaje misterij od čega su siroti ljudi umrli, ali to će pitanje biti prepušteno teoretičarima urota: iznenadnom napadu vanzemaljaca, možda je vjetar iz Hrvatske ili Mađarske donio neki otrov s vježbi NATO pakta, možda su se drogirali, sve je u igri, jedino je odbačena mogućnost da su oni jeli prskane višnje i da su od toga umrli. Jer, kao što se zna, kod nas se vodi računa o prehrani stanovništva, prskanje je minimalno, tko bi to trovao stanovništvo?

Mada, ako se dobro sjećam, ruski predsjednik Medvjedev nedavno je zabranio uvoz voća iz Srbije zbog velike količine pesticida. Time se baš naši mediji nisu hvalili. No, bit će da je i to urota. Da smo u nekoj drugoj zemlji, podigle bi se tužbe, makar bi obitelji ovih nesretnika bile zbrinute, a mislim da više nikome ne bi palo na pamet igrati se ovakvim stvarima. Višnje bi se uništile, a inspekcije kaznile zbog pokušaja zataškavanja. Toga kod nas neće biti. Kod nas je sve OK. To smo navikli, okrenuti pogled na drugu stranu i glumiti kao da ne shvaćamo što se zbiva.

Kada sam napisao da je to odlika Srbije, nisam nikoga htio uvrijediti. Nisam napisao da je to odlika Srba, već Srbije, dakle i nas manjina koji živimo ovdje. Nema velike razlike među nama, svi smo u tome. Svi okrećemo glavu i biramo da se ne suočavamo s problemima. Samo neka je tamburice, slavlja i veselja. Meni to nije OK. Zanima me samo dokle će to ići ovako, jer je očito da neće moći trajati predugo. U jednom trenutku ćemo se morati suočiti s problemima. Samo se bojim da ne bude prekasno. Bojim se da smo energiju izgubili na gluposti. Možda će trebati doći nova generacija da bi se napravio pomak.

Nikola Perušić

Večeras proslava 23. obljetnice DSHV-a

Na proslavi 23. obljetnice od osnutka Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini, koja će se održati večeras (petak, 12. srpnja) u Subotici, prisustvovat će predsjednik Hrvatske demokratske zajednice

Tomislav Karamarko, glavni tajnik HDZ-a Milijan Brkić, politički tajnik ove stranke i potpredsjednik Hrvatskog sabora Tomislav Čuljak, potpredsjednik HDZ-a i župan Vukovarsko-srijemske županije Božo Galić, član Odbora HDZ-a za iseljeništvo i hrvatske manjine u drugim zemljama Ivo Kujundžić te saborski zastupnici Ante Babić i Ivan Šuker, navodi se u priopćenju sa sjednice Vijeća DSHV-a održane 5. srpnja.

Proslava započinje u 17 sati svečanom svetom misom zahvalnicom u franjevačkom samostanu, u 18 sati održat će se svečana akademija u Velikoj vijećnici Gradske kuće u Subotici, a u 19,30 sati domjenak u Domu DSHV-a za sve članove i simpatizere DSHV-a.

»S obzirom na promjene u koaliciji političkih stranaka na razini države Srbije DSHV će ponovno, poslije punih 8 godina, uputiti Republičkom izbornom povjerenstvu prijedlog promjene izbornog zakona sukladno Sporazumu o zaštiti manjina između Republike Srbije i Republike Hrvatske, a vezano za garantirane mandate predstavnika manjina u predstavničkim tijelima«, navodi se u priopćenju.

Vijećnici DSHV-a pozivaju sve članove i simpatizere stranke na proslavu 23. obljetnice od osnutka DSHV-a.

Isključenja u DZH

Demokratska zajednica Hrvata uputila je priopćenje za javnost, kojeg potpisuje predsjednik ove stranke Đorđe Čović, u kojem se obavještava javnost da su sada bivši članovi Dragan Hupko i Mirko Tumbas, nakon pristigle odluke Ministarstva pravde i državne uprave, rješenja broj 00-00-00072/2012-08, te nakon održane sjednice Glavnog odbora, bezuvjetno isključeni iz daljnjeg rada« ove stranke.

STRUČNO USAVRŠAVANJE ZA HRVATSKE ODGOJITELJE, UČITELJE I NASTAVNIKE U MALOM LOŠINJU

Unapređivanje i razvoj odgoja i obrazovanja

Sudjelovalo je sedamdesetak odgojitelja, učitelja i nastavnika

Mali Lošinj je bio domaćin stručnog skupa koji Agencija za odgoj i obrazovanje iz Zagreba već tradicionalno svake godine organizira prvog tjedna u srpnju za odgojitelje, učitelje i nastavnike, pripadnike hrvatske nacionalne manjine, iseljenike i Hrvate u BiH. Ovogodišnji stručni skup održan je od 1. do 6. srpnja, a sudjelovalo je sedamdesetak sudionika iz Australije, Austrije, BiH, Crne Gore, Italije, Kanade, Mađarske, Makedonije, Rumunjske, Slovačke, Slovenije, Švedske i naravno Srbije (Vojvodine). Odlazak trinaestero sudionika iz Vojvodine financiralo je Hrvatsko nacionalno vijeće.

Na ovogodišnjem stručnom skupu u Malom Lošinj predavači i voditelji radionica bili su sveučilišni profesori (dr. sc. *Evelina Rudan* i doc. dr. sc. *Božo Skoko*), učitelji i nastavnici iz osnovnih i srednjih škola (*Teana Tomažin*, *Marko Karčić*,

Ivana Glibota), te savjetnici Agencije za odgoj i obrazovanje (mr. sc. *Inga Semeštonović*, mr. sc. *Gordana Barudžija*, *Gordana Cević-Sule*, *Zvezdana Prohaska*), a posebice ističemo suradnju s Folklornim ansamblom narodnih plesova i pjesama Hrvatske LADO, čiji su članovi sudionike stručnog skupa strpljivo učili hrvatskim plesovima.

Jednako tako, ove se godine Mali Lošinj pokazao izvršnim gradom-domaćinom skupa, pa su tako Srednja škola Ambroza Haračića i Dječji vrtić »Cvrčak«, kao i Turistička zajednica Grada Malog Lošinja sudjelovali u programu skupa. Terenska nastava ostvarena je posjetom Osoru, Valunu i Cresu. Voditeljica cjelokupnog programa stručnog usavršavanja bila je pomoćnica ravnatelja Agencije *Tihana Radojčić*.

Stručno usavršavanje je i ove godine podrazumijevalo veliki broj sati predavanja, ali

i radionica kojima su obučena sva značajna područja djelovanja odgojitelja, učitelja i nastavnika (jezik, povijest, glazbeno i likovno stvaralaštvo, narodna i kulturna baština, te geografija i vjerski odgoj). Opći zaključak svih

sudionika ali i organizatora bio je kako je i ovaj stručni skup potvrdio potrebu održavanja ovog vida usavršavanja prosvjetnih djelatnika koji rade na hrvatskom jeziku izvan Republike Hrvatske.

Svečanom otvorenju stručnog skupa za odgojitelje, učitelje i nastavnike pripadnike hrvatske nacionalne manjine, iseljenike i Hrvate u BiH u Malom Lošinj, između ostalih prisustvovala je i *Ivana Goranić*, savjetnica predstojnice Državnog ureda za Hrvate izvan Republike Hrvatske, koja je naglasila važnost djelovanja odgojitelja, učitelja i nastavnika izvan Hrvatske, koji se trude sačuvati hrvatski jezik i kulturu od propadanja i nestajanja.

B. I.

STAVOVI USUGLAŠENI NA ODBORU

Naco Zelić ipak postaje »Počasni građanin«

Diplomiranom pravniku i kulturnom pregau *Naci Zeliću* i književniku i filozofu *Radomiru Konstantinoviću* posthumno će, po svemu sudeći, biti dodijeljena zvanja »Počasni građanin«, a o tomu će se odlučivati na idućoj sjednici Skupštine Grada Subotice. Ovi kandidati će biti ponovno predloženi, rekao je za Radio Suboticu gradonačelnik *Modest Dulić*, uz pojašnjenje kako su na posljednjoj sjednici Odbora za dodjelu zvanja stavovi usuglašeni, odnosno usuglašen je tekst obrazloženja, pa će odluka na sljedećoj sjednici Skupštine, koja će vjerojatno biti održana u idućih mjesec dana, biti podržana od većine vijećnika.

Podsjetimo, na posljednjoj sjednici Skupštine odluka o dodjeli zvanja »Počasni građanin« nije izglasana, a sporan je bio tekst obrazloženja uz kandidata *Nacu Zelića*, uz tvrdnju dijela pozicije i oporbe da se korištenjem izraza bunjevački Hrvati negira postojanje bunjevačke nacionalne zajednice.

H. R.

VOJVODINA MEĐU EUROPSKIM REGIJAMA S NAJMANJE ŠUMA

Vojvodini nedostaju šume

Vojvodina spada u područja

*s najmanje šuma u Europi **

Pošumljenost je tek 6,51 posto,

*dok u Europi ona iznosi 45 posto **

Da bi se postigla optimalna

pošumljenost pokrajine

potrebno je podići 100.000 hektara

novih šuma, u što treba uložiti

oko 250 milijuna eura

U Vojvodini se trenutno pod šumama nalazi više od 140.000 hektara. Prema podacima iz prošle godine u Somboru je pod šumama nešto više od šest tisuća hektara, u Subotici 5.700, u Srijemskoj Mitrovici skoro 10.800 hektara. Prema riječima dr. Saše Orlovića, ravnatelja Instituta za nizinsko šumarstvo i životni okoliš, šume u Vojvodini se nalaze u nekoliko cjelina i to uz rijeku Savu (Srijem), to su šume hrasta lužnjaka, poljskog jasena i zasadi topola, Fruška gora (lipa, hrast kitnjak, bukva), Podunavlje (topola, hrast lužnjak), Potamišje (topola), Deliblatska pješčara (bagrem, crni bor), Subotičko-horgoška pješčara (crni bor, koprivić). Ekonomski najvrednije su šume hrasta lužnjaka, ali zbog male šumovitosti u Vojvodini svaka šuma i svako drvo imaju neprocjenjiv značaj.

TRPI I POLJOPRIVREDA

Nedostatak šumskog zemljišta u Vojvodini negativno utječe na najznačajniju gospodarsku granu – poljoprivredu. »Nedostatak šuma i zaštitnih pojaseva utječe negativno na poljoprivrednu proizvodnju, jer dolazi do odnošenja (erozije) zemljišta zbog djelovanja vjetera, zatim vjetar isušuje zemljište što dovodi do poremećaja vodnog režima, stvara se nepovoljna mikroklima (suh

zrak) što umanjuje prinos i u nekim slučajevima onemogućava rast ratarskih kultura. Istraživanja u svijetu su pokazala kako prisustvo šumskog drveća povećava prinose jer dovodi do stvaranja povoljnije mikroklimе (vlaga i temperatura). Osim toga šumsko drveće, bilo u kompleksu bilo kao zaštitni pojas, povoljno utječe na razlaganje pesticida i troši višak nitrata što sprečava njihovu migraciju u površinske i tekuće vode. Šumski pojasevi povoljno utječu i na povećanje biodiverziteta, jer se stvara povoljno stanište za insekte, ptice i životinjski svijet. Ukoliko se u osnutku zaštitnih pojaseva koriste i medonosne vrste kao što su bagrem, lipa, evodija... utječe se pozitivno na povećanje proizvodnje meda. Pozitivni efekti se naročito povećavaju ukoliko

ti lišćari, prije svega divlja trešnja. »Pošumljavanjem ovim vrstama osigurava se proizvodnja drveta za kratko vrijeme (topole), proizvodnja kvalitetnog i skupog drveta

šte, nema opravdanja, sada je vrijeme za raditi«, kaže ravnatelj Instituta za nizinsko šumarstvo i životni okoliš.

Fond za šume AP Vojvodine fizičkim osobama dodjeljuje

bilo mogli su se računati kao »ugljični bazeni«, a ugljikov dioksid vezan u njima se mogao koristiti za kreiranje »ugljik-carbon« kredita. Postojalo je tržište na kojem je bila moguća trgovina emisijom, odnosno države i kompanije mogle su kupovati ili prodavati »ugljik-carbon« kredite koji su kreirani na aktivnostima redukcije razine emisije plinova staklenog vrta (GHG). Predmet trgovine bili su krediti kreirani u razdoblju od 2008. do 2012. godine. Da su takve mogućnosti iskorištene u Vojvodini to bi praktički značilo da bismo za svaku tonu ugljičnog dioksida koja se veže u drvenoj masi na tržištu dobili oko 30 eura. Na taj bi se način sredstva uložena u povećanje šumovitosti u AP Vojvodini kroz osnivanje šumskih zasada na površinama gdje se mogu osnovati zaštitne šume (vjetрозаштитни pojasevi, halomorfna i zaslanjena zemljišta) vrlo brzo vratila kroz prodaju »ugljik-carbon« kredita, tako da bi praktički troškove osnivanja platio netko drugi, a korisni efekti kao što su zaštita od štetnog djelovanja vjetra, povećanje poljoprivredne proizvodnje, pozitivni efekti na mikroklimu, razvoj turizma, pčelarstva, lova, remedijacija voda i zemljišta, razvoj sporta i rekreacije, »ostali« bi ovdje. Računica na primjeru podizanja vjetрозаштитnih pojaseva na površini od 95.844 ha pokazuje kako se može proizvesti oko 303.376 kubičnih metara drveta, to znači da ta količina veže oko 190.000 tona ugljika godišnje, što vrijedi 5,7 milijuna eura. Nažalost, takvi krediti su u međuvremenu ukinuti i više nema mogućnosti da se na ovakav način naplati dio novca uložen u pošumljavanje.

Zlata Vasiljević

AKCIJE GRADOVA I OPĆINA

Grad Subotica je prvi prihvatio inicijativu da dio poljoprivrednog zemljišta odvoji za pošumljavanje i 2010. godine je opredijeljeno 400 hektara zemljišta. U ostalim lokalnim samoupravama u Vojvodini sakupljeno je oko 12.000 hektara poljoprivrednog zemljišta i za ta zemljišta se očekuje izrada projekata pošumljavanja.

(hrast, divlja trešnja) i razvoj pčelarstva (bagrem). Sve to zajedno utječe i na razvoj ostalih djelatnosti kao što su turizam, lov, sport, rekreacija...«, kaže Orlović.

POD ŠUMAMA I ORANICE

Jedna od prepreka za povećanje pošumljenosti Vojvodine do prije nekoliko godina bila je i nemogućnost da se poljoprivredno zemljište pretvara u šumsko. Izmjenama Zakona o poljoprivrednom zemljištu te prepreke više nema, što znači da se i u šumsko zemljište mogu pretvarati i oranice i livade. »Izmjenama Zakona o poljoprivrednom zemljištu moguće je pošumljavanje na svim klasama poljoprivrednog zemljišta, što je riješilo i problem koji je onemogućavao pošumljavanje, a to je nedostatak zemljišta. Donesen je i novi Zakon o šumama, koji je prije svega riješio pitanje financiranja radova u šumarstvu, pa time i pošumljavanja, kroz osnivanje fondova za šume. Proračunski fond za šume AP Vojvodine osigurava financiranje aktivnosti u šumarstvu, a naročito pošumljavanje na državnom i zemljištu u svojini fizičkih osoba. Dakle, sada imamo i financijska sredstva i zemlji-

besplatne sadnice za pošumljavanje, kao i sredstva za mjere njege u prvih pet godina. Pravnim osobama Fond sufinancira pošumljavanje po hektaru. Drugih stimulacija za podizanje šuma nema. U Europskoj uniji kroz primjenu direktive o pošumljavanju poljoprivrednih zemljišta isplaćuju se poticaji svake godine ukoliko se umjesto poljoprivrednih kultura podižu šume.

»UGLJIK-CARBON« KREDITI

Od našeg sugovornika doznajemo i kako je postojao zanimljiv način za financiranje podizanja novih šuma. Riječ je o »ugljik-carbon« kreditima. Naime, sukladno

POŠUMLJENOST

Pošumljenost u centralnoj Srbiji je 37,6 posto, u Hrvatskoj 34, Bosni i Hercegovini 43 posto, Crnoj gori 40, a u Sloveniji čak 62 posto.

protokolu Ujedinjenih naroda o klimatskim promjenama (usvojenom u Kyotu 1997. godine) svi zasadi šumskog drveća osnovani poslije prvog siječnja 1990. na zemljištima na kojima ih prije nije

Saša Orlović

se prilikom osnutka koriste plemeniti lišćari čije je drvo skupo kao što je divlja trešnja, (*Sorbus*), ističe Orlović.

Da bi se dostigla optimalna šumovitost od 14,2 posto neophodno je podići oko 100.000 ha novih šuma za čega je potrebno uložiti oko 250 milijuna eura. Ukoliko se radi sadašnjom dinamikom, optimalna šumovitost se ne može postići za manje od 50 godina, ističe naš sugovornik. Najpogodnije vrste za pošumljavanje u Vojvodini su hrastovi (lužnjak, cer), topole, bagrem, jasen i plemeniti

ODRŽANA JAVNA RASPRAVA O OCJENI USTAVNOSTI 14 ODREDBA ZAKONA O NACIONALNIM VIJEĆIMA NACIONALNIH MANJINA

Uskraćivanje prava ili narušavanje Ustava?

Jedan dio inicijatora ocjene ustavnosti tvrdi kako pojedine odredbe ovoga zakona uskraćuju nacionalna prava

pripadnika nacionalnih manjina, dok drugi smatraju kako zakonska rješenja narušavaju ustavna načela

Pred Ustavnim sudom Srbije prošloga je utorka održana javna rasprava o ocjeni ustavnosti 14 odredaba Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina. Ustavnom sudu je podneseno devet inicijativa za utvrđivanje ustavnosti, od kojih su neke odbačene, a odlučeno je da provjeru ustavnosti između ostalih prođu i odredbe u kojima se definiraju nadležnosti, odnosi s republičkim, pokrajinskim i lokalnim tijelima, kao i međunarodna i regionalna suradnja.

Podnositelji zahtjeva za ocjenu ustavnosti su: Asocijacija za unapređenje položaja nacionalnih manjina, Civilna udruga Mađara u Vojvodini za prava manjina – ARGUS, »Nova srpska politička misao«, Udruženje novinara Srbije, Asocijacija nezavisnih elektroničkih medija, kao i inicijatori iz

Pančeva, Subotice, Palića i Subotinca (među kojima i *Blaško Temunović* te *Grgo Bačlija* iz nekadašnje Hrvatsko bunjevačko šokačke stranke – HBŠS). Osim predstavnika inicijatora, u javnoj raspravi su sudjelovali i predstavnici meritornih državnih tijela te pravni stručnjaci. Pojedini inicijatori ocjene ustavnosti istaknuli su kako pojedine odredbe ovoga Zakona uskraćuju nacionalna prava pripadnika nacionalnih manjina, dok drugi smatraju kako zakonska rješenja narušavaju ustavna načela.

POSEBAN BIRAČKI POPIS

Prema riječima predsjednika nekadašnje HBŠS Blaška Temunovića, ovim zakonom pripadniku nacionalne manjine uskraćeno je pravo birati i biti biran za člana nacionalnog vijeća nacionalne manjine ako se nije upisao u poseban

birački popis, istaknuvši kako svako uvjetovanje znači da ostvarivanje ustavnih prava nije slobodno, jer je pripadnik manjine dužan izjasniti se o svojoj pripadnosti.

»Nacionalna su vijeća ovim zakonom uskraćena za nacionalna prava i otežan im je put za političko i društveno djelovanje. Država bi trebala biti iznad svega i ne primoravati pripadnike nacionalnih manjina da pred općinskim tijelima dokazuju kako su pripadnici manjine«, smatra Temunović.

OSNIVAČKA PRAVA

Kada je riječ o odredbama koje uređuju nadležnosti nacionalnih vijeća u području obavještanja i odredbe o prijenosu osnivačkih prava, inicijatori ocjene o ustavnosti smatraju kako nacionalno vijeće nije državno tijelo, niti tijelo političko-teritorijalne

decentralizacije i da zato ne može imati nadležnost, već samo može obavljati pojedine javne ovlasti u skladu sa zakonom.

Inicijator je ukazao da je neustavna zakonska norma prema kojoj Republika, Autonomna pokrajina ili jedinica lokalne samouprave, kao osnivači javnih poduzeća i ustanova u području javnog informiranja koje vrše informiranje na jeziku nacionalne manjine, mogu, u sporazumu s nacionalnim vijećem, na njega u cjelini ili djelomično prenijeti osnivačka prava na tom javnom poduzeću ili ustanovi.

Prema riječima *Dorđa Vukadinovića* iz »Nove srpske političke misli«, zakonska rješenja o nacionalnim vijećima nadilaze okvire samouprave i narušavaju načela Ustava.

Njegovo je mišljenje da nacionalna vijeća nacionalnih manjina, kako je to definirano

PROMIJENJENI DISKURS SPRAM MANJINA

Ukoliko dođe do ukidanja pojedinih odredbi zakona i derogiranja ingerencija nacionalnih vijeća, to bi moglo ponovno vratiti na scenu zategnutosti, gdje se neće znati tko je kome sugovornik i na koji način se problemi mogu rješavati, ističu u Hrvatskom nacionalnom vijeću. Govoreći o ovoj temi, predsjednik HNV-a dr. Slaven

Bačić podsjetio je u izjavi za program na hrvatskom jeziku Radio Subotice na sljedeće: »Već odmah poslije izbora prošle godine, dan ili dva nakon objave rezultata, Ustavni sud je proglasio neustavnima pojedine odredbe koje se tiču prijenosa ovlasti na Vojvodinu. Nažalost, bojim se da slično možemo očekivati i kada je riječ o Zakonu o nacionalnim vijećima. Rekao bih da je to odraz jedne šire stvarnosti, promijenjenog diskursa spram manjina koji je pogoršan u odnosu na prijašnje razdoblje.«

zakonom, narušavaju zasnovanost Srbije na vladavini prava u uvjetima građanske demokracije, jer tim tijelima »koja predstavljaju etnose, a ne građane«, prenosi široke i nedovoljno specificirane ovlasti.

VIJEĆA I MEDIJI

Pred Ustavnim sudom također su osporavane odredbe zakona kojim se uređuje pravo nacionalnih vijeća da osnivaju ustanove i gospodarska društva za obavljanje novinsko-izdavačke i radio-televizijske djelatnosti, kao i mogućnost prijenosa osnivačkih prava na nacionalno vijeće.

Predstavnik Asocijacije nezavisnih elektroničkih medija odvjetnik *Slobodan Kremenjak* smatra kako se citiranim odredbama narušava jedinstvo pravnog poretka u Srbiji i zato što se odredbama sistemskih zakona u ovom području država opre-

dijelila za dualni medijski sustav, odnosno javni servis i komercijalne medije.

Kako je objasnio, postoji zabrinutost da se ovim zakonom kreira i treći model medija koji nisu ni javni servis niti komercijalni mediji, čime se narušava jedinstvo pravnog poretka, jer su građani koji prate program tih medija u podređenom položaju s obzirom da su takvi mediji lišeni sustavnih mehanizama zaštite uređivačke politike.

»Ovdje se radi o malim tržištima na kojima je teško opstati bez potpore države«, ukazao je Kremenjak.

Po riječima *Snežane Pečenčić* iz Ministarstva za kulturu i informiranje, pojedine odredbe ovoga zakona zadiru u područja Zakona o radiodifuziji i Zakona o javnom informiranju.

»One mogu dovesti do remećenja nezavisnosti rada javnih servisa ukoliko bi nacionalna vijeća neposredno imala mogućnost utje-

cati na programsku strukturu javnog servisa«, smatra Pečenčić.

KULTURNA AUTONOMIJA PRIDONOSI JEDINSTVU DRUŠTVA

Akademik *Tibor Várady* mišljenja je kako je ovaj zakon pridonio kompleksnijem uvažavanju i percepciji građanskih vrijednosti u Srbiji i istaknuo kako kulturna autonomija ne znači teritorijalnu autonomiju, već da doprinosi jedinstvu u društvu.

»Ovaj zakon se primjenjuje više od tri godine i svi problemi su se rješavali unutar pravnog sustava Srbije i nije bilo potrebe za obraćanjem (Sudu za ljudska prava u) Strasbourgu«, rekao je Várady.

Dodao je kako je ustavna obveza državnih vlasti stvoriti okvire samouprave i naglasio kako je besmislena inicijativa koja osporava prenošenje nadležnosti na tijela lokalne

samouprave, jer je »teško zamisliti lokalnu samoupravu bez sudjelovanja u odlučivanju«.

»Teško je vidjeti kako bi se moglo ostvariti pravo nacionalnih manjina na samoupravu, ako im se ne bi mogla prenijeti osnivačka prava na nacionalna vijeća«, smatra Várady dodajući kako ne vidi ustavnu normu koja bi zakonodavca u tome onemogućila.

Zamjenik Zaštitnika građana *Goran Bašić* obavijestio je sud da Zaštitnik građana priprema mišljenje u svezi sa Zakonom o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina i da će ono Ustavnom sudu i Ministarstvu pravde i državne uprave biti dostavljeno ovih dana.

Postupak u predmetu ocjene ustavnosti 14 odredaba Zakona o nacionalnim vijećima nacionalnih manjina bit će nastavljen pred Ustavnim sudom.

Priredio: D. B. P.

KOORDINACIJA: ZABRINUTOST ZBOG POSTUPKA

Koordinacija nacionalnih vijeća nacionalnih manjina u Srbiji je već ranije izrazila zabrinutost zbog postupka ocjene ustavnosti pojedinih odredbi Zakona o nacionalnim vijećima pred Ustavnim sudom Srbije i upozorila kako je ovaj zakon »kamen temeljac u pravnoj zaštiti nacionalnih manjina«.

Nakon sastanka Koordinacije, održanog u lipnju, priopćeno je kako bi eventualno utvrđivanje da su odredbe Zakona protuustavne moglo zaustaviti pozitivne procese koje je taj zakon uspostavio i obesmisлити funkcioniranje nacionalnih vijeća. Predsjednik Mađarskog nacionalnog vijeća *Tamás Korhecz* rekao je kako je značaj ovog postupka velik, jer bi bez spornih odredbi »vijeća ostala bez bilo kakve težine i postala nevladine udruge«.

Skidanje žiga kolektivne krivnje

Razgovor vodila: Slavica Mamužić

Za nas pripadnike nacionalnih zajednica svakako je dobro da će pregovori početi s poglavljem koje sadrži pitanja u svezi s ljudskim i manjinskim pravima

Narodni zastupnik i član Predsjedništva Saveza vojvodanskih Mađara **Bálint Pásztor** govori o pristupnim pregovorima sa Srbijom, politici vladajućih stranaka, međusobnim odnosima pokrajinske i republičke vlasti, te je li SVM suvišna stranka u vladajućoj koaliciji u Subotici.

HR: Vijeće Europe donijelo je odluku o otpočinjanju pristupnih pregovora sa Srbijom najkasnije u siječnju. Je li na taj način za Srbiju započeo nepovratni proces priključivanja EU, ili je on upitan s obzirom na implementaciju Bruxelleskog sporazuma?

Bez implementacije Bruxelleskog sporazuma sigurno nećemo moći značajno napredovati na ovom putu, ali nadam se da je stremljenje Srbije ka EU postalo nepovratno još prije nekoliko godina.

HR: Pred Srbijom je sada dug i težak put usuglašavanja s visokim standardima u svim područjima koji vladaju unutar EU. Što će biti prvi konkretni poslovi koji predstoje i kakve su vaše ocjene o čemu će ovisiti brzina svladavanja tih zahtjeva, imaju li Vlada i državne institucije kapaciteta za realizaciju toga?

To ćemo vidjeti u mjesecima koji dolaze. Nadam se

će u siječnju početi i u praksi pregovori s EU, otvarat će se jedno po jedno poglavlje o kojima će početi pregovori i nadam se da će se državna administracija pripremiti za njih. Stoga sam prethodnih tjedana govorio kako ne bi bilo dobro da se organiziraju izbori u vremenu kada se administracija i čitava država trebaju pripremati za predstojeće pregovore, jer tada se nitko ne bi bavio operativnim zadacima koji predstoje: prije svega mislim na formiranje pregovaračkih timova za svako poglavlje, za određivanje glavnog pregovarača, itd. Što se tiče standarda, ovo će sigurno biti dug proces pre-

govaranja koji će trajati najmanje sedam, osam godina. Izvjesno je za svakoga u ovoj državi, nadam se, da brzina najviše ovisi o implementaciji Bruxelleskog sporazuma. Što se tiče pojedinih poglavlja, za nas pripadnike nacionalnih zajednica svakako je dobro da će pregovori početi s poglavljem koje sadrži pitanja u svezi s ljudskim i manjinskim pravima, a što se tiče ostalih standarda sigurno će se najviše energije 'trošiti' na pitanje ekologije, poljoprivrede, zaštite potrošača. Mislim da je za svakog građanina Srbije bitno i dobro što će potpuno doći do usuglašavanja našeg zakonodavstva s tečevinama EU.

MAĐARA

HR: Skupština Srbije je usvojila Deklaraciju o osudi akata protiv civilnog mađarskog stanovništva u Vojvodini počinjenih 1944. i 1945. godine. Što ona znači za građane mađarske nacionalne zajednice?

Svakako znači zatvaranje jednog tragičnog poglavlja zajedničke povijesti. Znači korak koji su pripadnici mađarske zajednice u Vojvodini i u Srbiji čekali skoro 70 godina. To znači skidanje žiga kolektivne odgovornosti ili kolektivne krivnje s pripadnika mađarske nacionalne zajednice, ili vojvođanskih Mađara kao kolektiva. Osim Deklaracije, i polaganje vijenaca na spomenike nevino stradalim Mađarima, s jedne strane, i Srbima, s druge strane, u Čurugu također unutar države dovodi do normalizacije onih odnosa o kojima sam govorio malo prije u drugom kontekstu vezao za EU i približavanje tečevinama EU.

HR: Rješavanje pitanja Kosova, usvajanje Deklaracije, otpočinjanje pristupnih pregovora – sve su to potezi kojima aktualna vlast, čini se, uspješno ispravlja greške iz vlastite prošlosti. Kako ocjenjujete taj obrat na političkoj sceni Srbije?

Mnogi možda nisu očekivali ovakvu politiku trenutačno vladajućih stranaka. Mislimo da smo, kao Savez vojvođanskih Mađara, dobro postupili kada smo prije godinu dana rekli kako ne želimo biti dio vladajuće koalicije nego čekamo što će ova skupina stranaka uraditi kada dođe na vlast, ili dođe na vlast ponovno poslije dugog razdoblja. Mislim da smo dobro odlučili, jer ova vladajuća koalicija pokazuje hrabrost u mjeri u kojoj ona nije krasila pret-

hodnu vladajuću većinu ili prethodnu Vladu. S druge strane, kada govorimo o tome da se određeni koraci Vlade mogu pohvaliti, onda nam se ne može reći kako to činimo zbog toga što nas vezuju bilo kakvi interesi za stranke koje trenutačno čine vladajuću većinu. Deklaracija o osudi akata protiv civilnog mađarskog stanovništva u Vojvodini počinjenih 1944. i 1945. godine, potom približavanje EU, kao i usvajanje naših prijedloga vezanih uz poboljšanje stanja javne sigurnosti u Srbiji, prije svega mislim snižavanje granice kaznenog djela tzv. sitne krađe – svakako su potezi vladajuće koalicije koji su za pohvalu. No, s druge strane, mi sigurno nećemo promijeniti naš status, ostajemo u oporbi i kao konstruktivna oporba podržat ćemo i dalje sve što valja, a kritizirat ćemo sve što mislimo da Vlada ne radi najbolje.

HR: SVM kontinuirano prati stanje međunarodnih odnosa u Vojvodini. Kakvo je ono i je li aktualna vlast i u tom području jednako uspješna?

Ovo je jedno jako komplicirano pitanje budući da nema utvrđenih kriterija ili mjerila zahvaljujući kojima bismo mogli reći kako su se međunarodna situacija ili međunarodni odnosi poboljšali ili pogoršali. Svakako moramo reći kako posljednjih mjeseci, prema našim saznanjima, nije došlo do incidenata protiv mađarske nacionalne zajednice i nadam se da je to tako i u odnosu na druge nacionalne zajednice koje žive u ovoj državi. Prošlost je pokazala da se ovakva situacija vrlo brzo može promijeniti i može doći do incidenta, ali u tom slučaju je bitno pravovremeno reagirati unutar institucija. To se pokazalo prije

polu godine u Temerinu kada je poslije učestalih incidenata protiv mađarskog življa, u dogovoru s premijerom i ministrom unutarnjih poslova, dogovorena aktivnija prisutnost pripadnika žandarmerije na terenu i zahvaljujući toj mjeri do incidenata nije došlo. Ovo govorim samo kao primjer, jer nije dovoljno izdati priopćenje i samo razmišljati kako ništa ne valja, nego treba nešto uraditi u interesu poboljšanja situacije, a to je moguće samo u razgovoru s onim ljudima koji su trenutačno na dužnostima koje omogućavaju rješavanje određenih situacija.

HR: Odnosi republičke i pokrajinske vlasti su veoma zategnuti zapravo se čini da uopće i nema komunikacije. Što su posljedice takvih odnosa i čija je odgovornost za takvo stanje?

Mislim da, na žalost, odnosi nisu niti bolji niti gori nego što su bili u prethodnom mandatu kada je ista stranka, Demokratska stranka, bila na vlasti na objema razinama. Sada su ti konflikti izraženi u medijima jer poprimaju i međustranački, a ne samo unutarstranački karakter. Vaši čitatelji se sigurno sjećaju koliko smo se mi ovdje u parlamentu borili u prethodnom mandatu za tih famoznih 7 posto republičkog proračuna za Vojvodinu. Niti jedne godine nismo uspjeli u tome, što se uvijek pokazalo koncem godine, i zahvaljujući tome do izbora je republika zakinu-la pokrajinu za oko 60 milijardi dinara, a ta tendencija je nastavljena. Stoga mislim da bi rješenje bilo u tome, za što se mi već godinu dana zalažemo, da visoki dužnosnici na republičkoj i pokrajinskoj razini sjednu za isti stol i pokušaju ili započnu rješavanje otvorenih pitanja

na relaciji pokrajina - republika. Tu prije svega mislim na proračun, na (ne) donošenje Zakona o financiranju APV, na eventualne izmjene Zakona o nadležnostima Vojvodine, na provođenje Zakona o javnom vlasništvu, itd. Sve dok se to ne rješava i ne dogodi, imamo svakodnevna medijska prepucavanja, ali u interesu Vojvođana se apsolutno ništa ne događa.

HR: Što se događa u Subotici? Jesu li sada konačno sve stranke u vlasti poslije prelaska članova DSS-a u SNS? Ili, kako se spekulira, da bi SVM mogao biti sada suvišan u toj kombinaciji?

Na žalost, od samog početka neki na SVM gledaju kao na suvišnu stranku u vladajućoj koaliciji u Subotici. Meni uopće nije jasno zašto su i poslije prelaska u SNS, pojedini ljudi iz bivšeg DSS-a bliži čelnicima DS-a u Subotici. To jedino oni znaju, ali mislim da bi u interesu grada bilo ono za što smo se od samog početka, od posljednjih izbora zalagali, a to je da vladajuću većinu čine DS, SVM, SPS i naravno predstavnici hrvatske nacionalne zajednice. Mislimo da bi to bilo u potpunosti dovoljno za subotičku vladajuću koaliciju, to bi značilo stabilnost, izbjegavanje majorizacije bilo koga i bilo koje stranke. Ali, izgleda da to nije u interesu onih ljudi koji trenutačno imaju vlast u Subotici. Nadam se da će se to ipak promijeniti, a sve dok se to ne dogodi SVM će dosljedno zastupati interese građana. Mi smo u posljednjih nekoliko tjedana pokazali kako imamo konkretne ideje, da imamo što ponuditi građanima, pa čak i koalicijskim partnerima i kada je u pitanju Narodno kazalište, Zelena fontana, buduće eventualne gradske općine, itd.

DUŽIJANCA MALENIH

Veseli i nasmijani mališani

Kruh od ovogodišnjeg brašna dogradonačelniku Subotice Blašku Stantiću uručili su mali bandaš i bandašica, Marko Bašić Palković i Nina Crnković

Proteklog je vikenda »Dužijanca malenih« okupila oko 350 veselih i nasmijanih mališana, koji su zasigurno uljepšali ovogodišnju proslavu Dužijance.

Središnja proslava »Dužijance malenih« proslavljena je u nedjelju, 7. srpnja, svečanom sv. misom zahvalnicom koju je predvodio mons. Stjepan Beretić uz koncelebraciju mons. dr. Andrije Anišića i mladomisnika vlč. Tibora Zsúnyia. Na misnom slavlju prisustvovali su sudionici ovogodišnje Dječje dužijance, koje su predvodili mali bandaš i bandašica, Marko Bašić Palković i Nina Crnković. Nakon misnog slavlja djeca su u mimohodu kroz grad došla do Gradske kuće, gdje ih je u Velikoj vijećnici dočekao dogradonačelnik Subotice Blaško Stantić i predsjednik OO »Dužijance 2013.« Marinko Piuković. Mali ban-

daš i bandašica, Marko i Nina, dogradonačelniku Subotice uručili su kruh od ovogodišnjeg brašna uz prisustvo seoskih malih bandaša i bandašica, žedničkih »Kraljica«, kao i uz nazočnost vršnjaka i gostiju iz: HBKUD-a »Lemeš« iz Svetozara Miletića, KUD-a »Bratstvo« iz Subotice, SPKD-a »Prosvjeta« iz Teslića, iz Bosne i Hercegovine, KUD-a »Aleksandorovo« iz Subotice, HKUD-a »Vladimir Nazor« iz Sombora, KUD-a »Mate Balota« iz Raklja, iz Hrvatske, HKPD-a »Đurđin« iz Đurđina, HUK-a »Lajčo Budanović« iz Male Bosne, KUD-a »Pántlika« iz Csorne, iz Mađarske, HKPD-a »Matija Gubec« iz Tavankuta i domaćina, članova HKC-a »Bunjevačko kolo«.

Večer prije, u subotu 6. srpnja, na gradskome je trgu u Subotici u sklopu folklorne večeri malog bandaša i

bandašicu predstavio mons. Stjepan Beretić te su nastupili dječji folklorni ansambli i svoje umijeće i pokraj kišnog vremena pokazali nazočnoj publici.

Program Dužijance malenih započeo je istoga dana u prijedopodnevrim satima u Maloj Bosni na salašu *Bele Ivkovića*, gdje su goste iz Mađarske i Hrvatske ugosti-

li domaćini, članovi HUK-a »Lajčo Budanović« iz Male Bosne i organizatori, članovi HKC-a »Bunjevačko kolo«. Svoje umijeće rada sa slamom gostima su pokazale slamarke, članice HKPD-a »Matija Gubec«, a potom su svoje druženje nastavili raznim štafetnim igrama.

Ž. V.

MALI BANDAŠ I BANDAŠICA

Kao i svake godine, mali bandaš i bandašica su ovogodišnji prvopričesnici, pitali smo ih kako se osjećaju i kako shvaćaju svoju ulogu.

Marko Bašić Palković kaže: »Dolazim iz katedrale sv. Terezije Avilske i za malog bandaša me je pozvao župnik mons. Stjepan Beretić. Sretan sam što sam baš ja izabran, a osim ove današnje uloge mi sudjelujemo i na velikoj Dužijanci«.

Nina Crnković – mala bandašica kaže kako je i nju pozvao mons. Beretić, ali ona dolazi iz župe Marija Majka Crkve iz Aleksandrova. »Jako nam je lijepo i sretna sam. Danas imamo ulogu predati kruh dogradonačelniku Subotice«.

Blagoslov žita na početku misnog slavlja

HKUPD »Matoš« – Plavna

Etno radionice u Maloj Bosni

12. srpnja 2013.

DUŽIJANCA 2013.

Najava događanja

Danas - petak, 12. srpnja

Otvorenje XXVIII. saziva »Prve kolonije naive u tehnici slame« bit će održano u prostorijama Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu, u organizaciji HKPD »Matija Gubec« Tavankut. Početak je u 19,30 sati.

Subota, 13. srpnja

Natjecanje risara - Mala Bosna, na salašu Albe Stipića

Program:

6,00 – okupljanje risara na salašu domaćina

6,30 – izlazak risara na njivu

6,45 – smotra risara

7,00 – pletenje uža

7,15 – polazak gostiju na karucama sa salaša

7,25 – dočak gradonačelnika i gostiju na njivi

8,00 – risarski ručak na njivi

9,00 – početak natjecanja risara

10 – 12 sati prikaz rada na starim strojevima i vršalici

11,30 – dječje igre na strnjici »Kasalisica«

12,00 – proglašenje pobjednika, podjela nagrada i zahvalnica

13,00 – svečana užna za goste i risare

20 – 24 sata risarsko kolo – igranka. U sklopu risarskog koncert će održati tamburaški sastav »Dike« iz Vinkovaca.

Nedjelja, 14. srpnja

Dužijanca u Starom Žedniku - crkva sv. Marka u 10 sati

Dužijanca u Bajmoku – crkva sv. Petra i Pavla Apostola u 10 sati

Subota, 20. srpnja

Zatvaranje XXVIII. saziva »Prve kolonije naive u tehnici slame« bit će održano u Galerije Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu. Početak je u 19,30 sati.

Nedjelja, 21. srpnja

Dužijanca u Tavankutu – crkva Presvetog Srca Isusova u 10,30 sati

Nedjelja, 28. srpnja

Dužijanca u Maloj Bosni – crkva Presvetog Trojstva – 10 sati

Konjičke utrke »Dužijanca« - Gradski hipodrom, Subotica

Etno proizvodi

Organizacijski odbor »Dužijance 2013.« poziva sve one koji se bave nekim starim zanatom da se prijave i iskoriste mogućnost izlaganja i prodaje svojih etno proizvoda na trgu ispred Gradske kuće tijekom središnje manifestacije »Dužijance 2013.«, koja će biti održana 9., 10. i 11. kolovoza.

Ž. V.

ZA RAZLIKU OD DRŽAVE, SUBOTIČKI »ORGANIC CONTROL SYSTEM«
UŠAO U NAJVEĆU ZAJEDNICU NARODA

Ovlašteni za certifikate po standardima Europske unije

Priznanjem od strane Europske komisije »Organic Control System« postao prva kuća takve vrste u zemlji * Stavljanje na listu ovlaštenih kuća za certifikaciju sam proces postao znatno jeftiniji, jer se za isti posao ne moraju angažirati stručnjaci iz inozemstva * Iako se certifikacija za sada odnosi na biljnu proizvodnju, nije isključena mogućnost proširenja i na stočarstvo

I dok Srbija noćima i danima traži put europskih integracija, jedan njezin dio odnedavno je postao članicom Europske unije! Naime, u regulativi 586/2013 od 20. lipnja ove godine subotički »Organic Control System« i službeno je od strane Europske komisije priznat kao kuća koja se bavi kontrolom i certifikacijom organske proizvodnje po postupcima i metodologijama koje su ekvivalentne regulativi Europske unije.

PUT DUG DVIJE I POL GODINE

Voditeljica kvalitete u »Organic Control Systemu« Nadežda Pešić-Mlinko kaže kako im ovo priznanje znači veoma mnogo, jer će certifikati koje svojim klijentima ubuduće budu izdali vrijediti i u zemljama Europske unije. Ona navodi kako su na samoj pripremi dokumentacije radili unazad dvije i pol godine, što je uključivalo i dobivanje akreditacije od domaćeg akreditacijskog tijela kao i ovlaštenje od strane Ministarstva poljoprivrede. Osim toga, tije-

kom ovog procesa u samom »Organic Control Systemu« u više navrata boravili su i eksperti iz Europske komisije, koji su nadgledali rad na terenu i kontrolirali sam postupak kontrole i certifikacije. Ipak, rezultat svega u praksi će značiti i pojeftinjenje procesa dobivanja certifikata, jer za isti posao više neće biti potrebno angažirati stručnjake certifikacijske kuće iz inozemstva. Kao posebno priznanje Nadežda Pešić-Mlinko navodi da je »Organic Control System« jedina kuća u zemlji s ovakvim ovlastima od strane Europske komisije.

Sugovornica kaže i da je prigodom aplikacije i slanja dokumenata u Europsku uniju »Organic Control System« konkurirao na postupak certifikacije za proizvode iz kategorije A i D, koji se odnose na biljne proizvode i biljne prerađevine, iz prostog razloga jer se najveći broj klijenata bavi upravo takvom vrstom proizvodnje. Riječ je, dakle, o voću, povrću, začinskom i drugom bilju kao i o njihovim prerađevinama poput sokova, džemova itd. Ona ne isključuje mogućnost da ubuduće

apliciraju i za druge kategorije proizvoda koji se prije svega tiču mesa i mlijeka, odnosno njihovih prerađevina.

KONTROLE I NAKON CERTIFIKATA

S obzirom na to da od priznanja Europske komisije nije proteklo niti punih mjesec dana Nadežda Pešić-Mlinko kaže kako su u tijeku detaljnija objašnjenja klijentima (kojih ima oko 150 iz cijele Srbije) što za njih ubuduće to znači, iako velike razlike nema jer su certifikate po europskim standardima dobivali i do sada, samo od strane inozemnih kuća. Ono što je najvažnije, kaže sugovornica, u načinu njihove proizvodnje neće se ništa mijenjati.

Kada je riječ o cijeni kontrole i certifikacije, Nadežda Pešić-Mlinko kaže da ona prije svega ovisi od obima proizvodnje samog klijenta kao i da je cjenikom obuhvaćeno križanje više elemenata proizvodnje (broj površina, vrste bilja i njihovih prerađevina, broj onih koji rade itd.), a koji se dobivaju iz prijave samog proizvođača.

Nadežda Pešić-Mlinko

Samo dobivanje certifikata, kaže sugovornica, ne znači istodobno i dobivanje trajnog papira. Prije svega, sam postupak kontrole i certifikacije propisan je i regulativom Europske komisije i domaćim Zakonom o organskoj proizvodnji. I jedan i drugi dokument nalažu da se najmanje jednom godišnje uradi kompletna kontrola proizvodnje, uključujući i pregled dokumentacije. Sukladno procjeni rizika, »Organic Control System« rade se i izvanredne i nenajavljene kontrole, što znači da kod nekoga to može biti i dva-tri puta godišnje. S tim u vezi, sugovornica dodaje kako »Organic Control System« ima potpisane ugovore o suradnji s nekoliko laboratorija u Srbiji, i to isključivo s akreditiranim za postupke koji su ovoj kući potrebni. Što se samog uzorkovanja tiče, rade ih ili djelatnici »Organic Control Systema« ili se pak angažiraju iz laboratorija.

Z. R.

NAKON PRELASKA SUBOTIČKOG ODBORA DSS-A U SNS, U GRADSKOJ VLASTI ZA SADA BEZ PROMJENA

Skupe i zamršene kombinacije

Izgleda da transfer DSS-a u SNS odgovara svima, osim SVM-u i onoj umjerenijoj liniji SNS-a koju predvodi Ilija Maravić, a koja se očito u toj zbrci nije dobro niti dovoljno brzo snašla

Donedavni predsjednik subotičkog odbora Demokratske stranke Srbije *Bogdan Laban* proteklih dana je u više navrata pokušavao objasniti da su se on i oko 500 članova Gradskog odbora DSS-a odlučili na prelazak u Srpsku naprednu stranku jer se nisu mogli složiti sa stranačkom »politikom isključivosti«. Nitko mu nije povjerovao. No, zato nitko nema razloga sumnjati u riječi predsjednika Okružnog odbora SNS-a *Gojka Radića*: »Mi smo rekli da sa svima možemo, i niti u jednom trenutku nismo prozvali niti jednu stranku da nećemo s njima u vlast«.

Nema dvojbe da SNS hoće u vlast, makar »na mala vrata«. Nakon što je Gradski odbor DSS-a, koji je sa svoja četiri vijećnika dio skupštinske većine, prešao u SNS, mediji su odmah komentirali kako u političkom životu Subotice više nema oporbe, jer su sve skupštinske stranke u vlasti. DSS je »unio u novu kuću« i jednog pokrajinskog zastupnika, mjesto u subotičkom Gradskom vijeću te dva direktora gradskih poduzeća i institucija. S druge strane, Izvršni odbor SNS-a raspustio je gradski odbor svoje stranke i imenovao nove povjerenike *Iliju Maravića*,

donedavnog predsjednika GO, *Gojka Radića*, koji je nedavno mjesto republičkog zastupnika zamijenio mjestom savjetnika *Aleksandra Vučića*, i *Bogdana Labana*, sada već bivšeg predsjednika DSS-a u Subotici.

ŠTO SU ČIJI INTERESI?

Ovaj transfer ponovno je u javnosti pokrenuo priču o stvaranju nove koalicije u gradu, o čemu se inače nagađa još od izbora kada je formirana gradska vlast u kojoj sudjeluju DS, SVM, dosadašnji DSS, LDP, LSV, Demokratski savez Hrvata u Vojvodini, Savez bačkih Bunjevaca, Bunjevačka stranka, nekoliko udruženja građana i SPS. Ta priča se plete zbog tenzija između Saveza vojvodanskih Mađara i Demokratske stranke, čiji se korijeni vuku iz prethodnog mandata kada je DS izbacio SVM iz vlasti, te poželjne koalicijske partnere našao u redovima DSS-a. Tako bi se povijest mogla ponoviti, jer je sada lakše da DS i SNS naprave koaliciju u kojoj bi SVM mogao opet biti suvišan.

U svim ovim naizgled zamršnim kombinacijama nameće se najlogičnije pitanje: što je zapravo čiji interes?

Izgleda da transfer DSS-a u SNS odgovara svima, osim SVM-u i onoj umjerenijoj i normalnijoj liniji SNS-a koju predvodi *Maravić*, a koja se očito u toj zbrci nije dobro niti dovoljno brzo snašla. *Radić*, dovodeći 500 novih ljudi, pokušava povratiti svoj utjecaj u stranci iz koje je zamalo izbačen i osvetiti se onima koji su to pokušali. On je već smijenjen s mjesta predsjednika vijećničke skupine, te izbačen iz republičkog parlamenta, premda još ima potporu vrha stranke jer je svojedobno među prvima subotički odbor bez potreza preveo u novu stranku. S druge strane, *Laban* se navodno preko SNS-a i *Radića* pokušava vratiti na mjesto direktora Elektrovojvodine, i to ne samo zato što je njegova muška sujeta teško podnijela imenovanje na manje utjecajno mjesto direktora Zoološkog vrta.

SMJENA PREDSJEDNICE?

DS sada preko *Labana* i *Radića* može bolje kontrolirati oporbu i, ako zatreba, može je lako prevesti u poziciju. Odmah po raspuštanju GO SNS-a i prelaska članova DSS-a gradonačelnik *Modest Dulić* (DS) je komentirao da na lokalnoj razini koalicije

među strankama ovise od kredibiliteta ljudi u lokalnu, a ne od stranačkih programa, te da SNS pokazuje spremnost da preuzme političku odgovornost za razvoj grada. Još istog tjedna DS je pokušao »ovjeriti« novu situaciju prikupljajući potpise vijećnika za smjenu predsjednice gradske Skupštine *Marije Solje* (SVM), no, kako im to nije uspjelo, smrsili su nešto kako nije bila namjera smjena već utvrđivanje tko im je u vijećničkoj skupini. I to jest doista zanimljiv odgovor jer poslije bezbroj prelijetanja, trgovanja mandatima, (ras)formiranja vijećničkih skupina, kojima je inače DS najviše kumovao, skoro je nemoguće znati tko je s kim. Navodno su sve šibcarske kombinacije zaustavljene u četvrtak navečer kada je stigao befel iz Beograda u sjedište SNS-a da je sada već dosta bilo brljanja, da se smire i da ne dolazi u obzir koalicija s DS-om.

Pozadina cijele priče o lokalnim političkim previranjima ima naravno i svoj zamršeni i smrdljiviji dio koji se tiče vrlo velikih i sumnjivih zajedničkih biznisa i tijesne poslovne suradnje. To je onaj dio koji već poduzeća čeka na reformirano sudstvo.

S. Mamužić

PAVLE KUJUNDŽIĆ, PREDSEDNIK STRUČNOG ŽIRIJA NA NATJECANJU RISARA

Pomladiti sastav risara

Ukupna kvaliteta urađenog posla je važnija od brzine
Zbirom svih ocjena dobiva se šampionski par risara i risaruše*

Član Organizacijskog odbora Dužijance i predsjednik Subotičkog kolegija, izvršnog tijela koje ocjenjuje nastup svih risara na natjecanju za najboljeg, *Pavle Kujundžić* već gotovo dvije decenije obnaša odgovorne dužnosti u tradicionalnoj manifestaciji natjecanja risara na sjeveru Bačke. Sutra, u subotu 13. srpnja, rano izjutra, kao i svih proteklih godina bit će na postrojanju svih prijavljenih risara, predvođeci kolege suce u odgovornoj zadaći izbora prvog risara ovogodišnje Dužijance u Subotici.

»Od 1993. godine, s izuzetkom 1998. i 1999. godine, aktivno sudjelujem u organizaciji krovne manifestacije žetelačkih svečanosti u našoj regiji. Moj angažman je započeo na preporuku starijih kolega upravo u vrijeme kada se formirao novi Subotički kolegij, jer se tražila mlađa, stručna osoba za tu poziciju i izbor je pao na mene«, otkriva

nam na početku svoje priče o Dužijanci Pavle Kujundžić, i u nastavku razgovora nam otkriva kako u praksi izgledaju oni osnovni detalji vezani za sutrašnje natjecanje najboljih majstora risa.

POSTROJAVANJE RISARA

»Kao i svaki puta, na dan kada je zakazano natjecanje risara, svi mi suci iz Subotičkog kolegija, nas deset, izaći ćemo pola sata prije svih (05,30) na salaš određen za domaćina ove tradicionalne manifestacije i dočekati sve natjecatelje na licu mjesta. Nakon okupljanja slijedi uobičajeno postrojanje risara na kojem se vrši vizualni pregled njihovog općeg izgleda u skladu s tradicijom, te opremljenost potrebna za uspješan ris (kosa, grablje, vondir i dr.). Nakon što se sve to ocijeni, slijedi izvlačenje natjecateljskih brojeva i parcela (pripelica) na posvećenoj njivi na kojoj će

se risari natjecati. Potom je na redu pletenje užadi, dok je još vlažnije, nakon kojeg kolegij prebroji svu užad i još jednom provjeri sve pojedinosti u vezi parcela i risara. Zatim započinje također tradicionalni risarski ručak skupa sa svim gostima, bez kojeg je cijela manifestacija naprosto nezamisliva«, otkrio nam je kako izgleda prvi dio programa Kujundžić.

NATJECANJE

Što se sve ocjenjuje u ukupnoj ocjeni najboljeg risara i je li brzina rada najvažniji faktor odluke stručnog žirija, tj. Subotičkog kolegija, pojašniti će nam njegov predsjednik Pavle Kujundžić.

»Iako je brzina važna odrednica ukupne ocjene, došli smo do zajedničkog stanovišta da brzina ne bude odlučujuća, nego ukupna kvaliteta urađenog posla. Ocjenjuje se visina otkosa, kako su uvezani snopovi, jesu li podjed-

naki, kakav je izgled krstina i kako su one složene, koliko je mršavine i dr. Što se tiče koordinacije između risara i risaruše, te njihove uvježbanosti, to vidimo tek na koncu obavljenog posla. Želio bih istaknuti kako je opće poznata činjenica o kvaliteti naših risara i da mnogi od njih koji nisu šampioni na ovom natjecanju, po svojoj bi kvaliteti zasigurno bili šampioni bilo gdje drugdje. Sve to dodatno potvrđuje jačinu konkurencije na našem risarskom natjecanju na kojem svake godine ugošćujemo i risare iz drugih sredina, koji se skupa s našim najboljim predstavnicima natječu na uobičajenoj parceli većine 10x15 metara, dok je za najmlađe risarske parove veličine limitirana na 5x10 metara«.

OCJENJIVANJE

Prema Kujundžićevim riječima ove godine će se u službenoj konkurenciji natjecati

28 parova, bit će i nekoliko risara i risaruša koji će sudjelovati izvan natjecateljske konkurencije, ali će i oni biti također ocijenjeni.

»Samo natjecanje traje otprilike sat, sat i petnaest minuta, koliko je potrebno za prelaz određene parcele, a nakon toga slijedi unos svih ocjena u bazu podataka i računalo te se potom izračunava konačni poredak najboljih natjecateljskih parova. Tako da ukoliko primjerice ris započne oko 9 ili 9 i 15 sati, po obavljenom poslu i zbrajanju ocjena, finalni redoslijed je poznat već oko pola 12, a proglašenje pobjednika u 12 sati«.

MLADIH RISARA JE NAJMANJE

»Svi ljudi koji se natječu na ovoj tradicionalnoj žetelачkoj manifestaciji su zbilja posvećeni onome što rade i uvijek se s zadovoljstvom odazivaju pozivu za sudje-

Pavle Kujundžić (drugi s lijeva)

lovanje. Nažalost, većina ljudi je u zrelijem dobu i mladih risara je najmanje u natjecateljskoj konkurenciji, pa nam je želja već sljede-

će godine pomladiti sastav i doprinijeti stvaranju nove baze budućih sudionika ove lijepe, tradicionalne manifestacije«.

Na koncu, na pitanje što za njega znači Dužijanca, u koju je na različite načine uključen već gotovo dva desetljeća, Pavle Kujundžić ponosito odgovara:

»Dužijanca je, za mene i moju obitelj, bit našeg njezovanja tradicije do koje nam je stalo. Cjelogodišnjim aktivnostima i povezivanjem svih sudionika, koji su jednako tako potpuno posvećeni Dužijanci, nastojat ćemo očuvati ovaj lijepi tradicijski događaj. Ipak, budućnost Dužijance počiva na našoj djeci i mladeži, i svi nastojimo osobnim primjerima uključiti i naše potomke, te sve više mladih ljudi. Ljubav i posvećenost našoj tradiciji zalog je vjere da će tako biti još dugo, dugo. Na radost svih nas kojima je Dužijanca u srcu«, zaključio je optimistički na koncu ove priče predsjednik Subotičkog kolegija Pavle Kujundžić.

Dražen Prčić

**Napfényfürdő
Aquapolis
Szeged**
www.aquapolis.hu

Novo
U PONUDI!

Tijekom cijele godine J.P. »Subotica trans«, nudi svim putnicima pogodnosti korištenja široke lepeze usluga jednog od najljepših vodenih parkova u centralnoj Europi, nadaleko poznatog Aquapolis-a

Noćno kupanje u Szegedinu

5.7.2013. - petak
19.7.2013. - petak

cijena: 1.250.00 po osobi

Jednodnevni izlet u Szegedin

13.7.2013. - subota
27.7.2013. - subota

cijena: 1.500.00 po osobi
djeca do 12 g. 1.200,00 din

**Turistička agencija
»Subotica - Trans«
Segedinski put 84.
24000 Subotica**

**telefon: +381 24/555-466
fax 556-448
www.sutrans.rs,
turizam.sutrans.rs**

VRIJEME, LJUDI, DOGAĐAJI

Pripremaju: Lazar Merković i Milovan Miković

KRONOLOGIJA od 12. do 18. srpnja

12. SRPNJA 1891.

Na Vermešovom sportskom igralištu na Paliću *Endre Bartos* podigao je prvo Paličko ljetno kazalište. Svečano je otvoreno prologom »Talijska na Paliću« dr. *Károlya Csillaga*, te predstavom komada »Nagymama« (Baka).

12. SRPNJA 1965.

Prema izvješću Novosadske armijske oblasti, preko 11.000 Subotičana, svrstanih u čete i bataljune, tijekom proljetnih i ljetnih mjeseci branilo je i obranilo Bačku od katastrofalnih poplava koje je izazvao nezapamćeno visok vodostaj Dunava.

13. SRPNJA 1805.

Rođena je *Jelena Čović*, prva akademski obrazovana subotička slikarica, profesorica crtanja na Višoj djevojačkoj i Obrtničkoj trgovačkoj školi. Likovnu umjetnost je studirala u Sopronu, Münchenu, Berlinu i Parizu. Od prve izložbe, koja je otvorena 6. srpnja 1900. u rodnom gradu, stvarala je slike svježeg kolorita, radila pejzaže i portrete, u ulju, pastelu, akvarelu i crtežu. Preminula je u jesen 1951.

13. SRPNJA 1952.

Na Međunarodnom festivalu folklora u Langolenu u Engleskoj, subotička folklorna skupina koju su sačinjavali plesači i tamburaši, prevodeći legendarnim umjetnikom tamburice *Perom Tumbasom*

Hajom, osvojila je prvu nagradu i usput oduševila poslovno hladne Engleze.

14. SRPNJA 1851.

Gradskom vijeću Subotice proslijedena je naredba o utemeljenju Siročadskog stola. Političke i teškoće druge prirode glede formiranja Srpske Vojvodine, uvjetovale su realiziranje ove odluke za šest godina, kada se prišlo njegovom osnutku. Prvi predsjednik Siročadskog stola bio je *Etim Ararcki*, blagajnik *Károly Barnai*, kontrolor *Jakab Csik*, a bilježnik *Filip Mačković*.

14. SRPNJA 1972.

Izvršni odbor zajednice kulture Subotice podržao je prijedlog novog sastava uredništva književnog časopisa »Rukovet«, budući da je pretходna redakcija morala podnijeti ostavku i odstupiti (krajem lipnja), izložena teškim optužbama Saveza komunista i pritisku vlasti da je sudjelovala u antidržavnoj djelatnosti Matice hrvatske i zagovornika »hrvatskog proljeća«.

15. SRPNJA 1527.

Tijekom povlačenja u Segedinsku utvrdio iz zasjede je napadnut samozvani car *Jovan Nenad Crni*, smrtno ga je ozlijedio stanoviti *Orbán*, nakon čega ga pristaše prebacuju u Tornjoš, ali tamo umire od zadobivenih rana. Vojnici privrženi ugarskom kralju odsijecaju mu glavu i šalju je *Jánosu Zápolyi* u Budim.

15. SRPNJA 1990.

Održana je osnivačka skupština Demokratskog saveza Hrvata u Vojvodini. Za predsjednika je izabran mr. th. *Bela Tonković*. Sljedećeg mjeseca DSHV pokreće stranačko glasilo, mjesečnik »Glas ravnice«.

16. SRPNJA 1897.

U Suboticu su dopremljena prva dva tramvaja. Istodobno su postavljeni prvi namještenci tvrtke Ernesta Lindheima i drugova, te šest vozača (kočničara) tramvaja.

16. SRPNJA 1974.

Umro je *Andrija Kulunčić*, slikar i profesor crtanja. Po završetku Učiteljske škole studira na Višoj školi za primijenjenu umjetnost u Beogradu. Neko je vrijeme predavao u subotičkoj gimnaziji, a potom je slobodni umjetnik. Rođen je 27. studenoga 1897.

17. SRPNJA 1940.

Tijekom odsluženja vojnog roka na Cetinju iznenađeno je preminuo *Aleksa Kokić*, svećenik, pjesnik i prozaist. Njegova je lirika natopljena ljubavlju prema bačkim ravnicama i ljudima njezina ozračja, s neskriveno izraženom osjetljivošću za njihov nezavistan socijalni status, nepravde i patnje. Objavljene su mu knjige: »Klasovi pjevaju« (1936.), »Zvona tihe radosti« (1938.), »Bunjevci i Šokci« (1939.), zajedno s *M. Čovićem*, a posthumno

»Srebrno klasje« (1962.). Rođen je 14. listopada 1912.

17. SRPNJA 1947.

Rođen je *Milovan Miković*, književnik, antologičar, leksikograf, publicist, jedan od utemeljivača i urednika Radio Subotice (1968.-1983.), urednik književnog časopisa »Rukovet« (1983.-1994.), direktor i glavni i odgovorni urednik NIP »Subotičke novine« (1992.-2003.), urednik Nakladničke djelatnosti NIU »Hrvatska riječ« (2005.-2012.), sada urednik književnog časopisa »Klasje naših ravni« ... Piše pjesme, pripovijesti, romanesknu prozu, kritiku, eseje, studije i rasprave. Do sada je objavio dvadesetak knjiga, mahom poezije, zatim tri knjige eseja i kritika, studija i rasprava. Njegova je dijalektna poezija riznica bunjevačkih riječi i izraza, dok tjeskobna neizvjesnost života u Bačkoj dominira u njegovoj poeziji pisanoj hrvatskim standardnim jezikom. Uredio je ili priredio i objavio preko 150 knjiga drugih pisaca. Dobitnik je: »Nagrade dr. Ferenc Bodrogyari«, »Antušove« i »Nagrade za životno djelo na području književnosti«.

18. SRPNJA 1748.

Umro je *Luka Karagić*, predavač filozofije na franjevačkim učilištima podunavskih Hrvata, to jest Bunjevaca i Šokaca. Rođen je neutvrđenog dana i mjeseca 1681. godine.

Žitarice (I. dio)

Žito se spominje još 7-8 tisuća godina prije Krista u bliskoistočnom kraju sveta

Do kraja XIV. i početkom XV. vika žito (pšenica) i druge žitarice su se u pismenima ovlaš i samo imenom spominjale. Dotleg nisu opisivane kao raslinje, a još manje koje su i kako su ih ljudi hasnirali. Samo se naritko spominjala proja, jel je ona rasla i sama od sebe u prirodi, pa se brez truda čovika brala i ila (jela). Žitarice se od sridnjeg vika na ovamo spominju i opisivadu i u pismenima.

U PISMENIMA

Žito se spominje još 7-8000 godina prije Krista u bliskistočnom kraju sveta. Za njega se zna tako što su mu zrna povisničari našli sa iskapanim ostacima tragova života čovika. Toliko se zna da ih je čovik onda odranjivo i hasniro za ilo. U Europi su se žitarice na više mista odranjivale u kamenom dobu, a tragovi o tom potiču iz vrimenta oko 4900-4500 godina prije Krista (npr. u Muzeju kruva u Ulmu, Nimačka). U pismenima se zna da su žitna zrna odranjivana i nađena i u Karpatskoj kotlini oko pet milenija prije Krista. Iz tog vrimenta ima već i opisa o poslovima njegovog odranjivanja i hasniranja.

U Karpatskoj kotlini najprija se spominje žito niskog roda i malog prohtiva u odranjivanju (*Triticum monococcum*) koje je dobro podnosilo ladno i rdavo tlo. Od XV. vika nuz žito se spominju i druge žitarice: žita (npr. *Triticum spelta*, žito dugačkog i znima ritkog vlata (klasa), ječam, zob (ovas), lan, konoplja i proja (u Erdelju), a za nji se spominje čak i pošto je išla (kolika je cina) jedna vika (mira za zapreminu 1 v = oko 25 l (1695.). Za opisane žitarice se ne zna koji narod i kad ih je počeo odranjivat. Prija meljave podikoja zrna iz vlata tribalo je očistiti od kore. Slama njim je jaka, oštra i nije podesna za nastor (stelju) josagu, ali su zato od slame pleli zdravo dobre, dugotrajne šesire. Te sorte su podigdi odranjivali do danas.

ŽITARICE

Žito (*T. spelta*) su odranjivali još i na kraju XIX. vika, iako mu je koru prija meljave tribalo očistiti, a podigdi ga nisu čistili već kuvali u mluku dok se nije raskuvalo, raspalo. S ovim žitom su ranili i josag.

Proja se sijala osobito na isušanim mistima posli prolićni lapa (poplavljen dio žiti-

šta posli topljenja sniga i prolićni kiša) ili u strniku posli košenja žita ili ječma. Proja se u našem kraju ritko hasnirala. U korizmi su je pokatkad spremali za ilo, ali je najviše nisu sijali zato da ne zauzima misto, pa su misto nje sijali druge žitarice koje su rodnije i bolje se hasnirale za ilo. Proja se naritko i malo hasnirala za ilo i u nas posli rata u vrime *obaveza*, kad su omeli tavane od žita (Baloassa I.1990:78.).

Heljda se ide kao kaša, a u našem kraju nije se sijala, jel su druge žitarice davale veći rod i bolje su za ilo, npr. suražica. Di heljdu odranjivaje (zapadno od Dunava, Erdelj i dr.) jednako je hasniraje za abrokovanje josaga i za ilo čeljadima. Iz hasniranja je potiskiva kuruz, krumpir i riža (pirinč).

Ječam odranjivaje kao jesenski i prolićni usiv. Iz dvorednog razvio se u šestoredni vlat (klas). Kadgod su ga kuvali i ili (jeli) kao kašu, a u brdovitim krajevima su pekli i kruv od njega. U posljednje vrime sve više se odranjiva pivski ječam – pivarama.

Raž su odranjivali najviše u pisku i piskuljama di daje najbolji rod. Od čistog raženog brašna ili mišanog sa žitnim brašnom peče se dobar

kruv. Slama raži se hasnira za nastor, podigdi za ranu josaga, pa još ako je pokošena u sino. Hasnirala se i za pokrivanje kuća. Dobra je i za pravljenje bublji za zidanje peći, a bublje su se hasnirale i na salašima »tri zida« za jačanje tavanica med rogovima.

Suražica (napolica, lat. *Triticum mixium*) sastavlja se od posijani 2/3 žita + 1/3 raži. Nju su sijali s razlogom, jel ako ne uspije rod jedne uspiće rod druge žitarice. One su po najvažnijim odlikama jedna drugoj nalik, zato su se odjedared posijale, u isto vrime sazrile i odjedared pokosile, ovrle i odjedared samlile. Kad je suražica narasla odjedared je i provlatala, a vlatovi (klasovi) raži su nadvisli vlatove žita za 15-20 cm, pa je iz daljeg bio uočan šareniš vlatova) u litini. Od brašna suražice peko se najbolji kruv kojeg su kadgod ili naši stari. Pismena (*Balassa I.*) spominju da su 1796. tumačili: ... »Ako su raž posijali po suvom vrimentu (u suvu zemlju, prim. A.S.) i ako kiša friško za tim nije pala, raž će ipak kojekako niknit, a žito neće.« Zato su u drugoj polovici XIX. vika suražicu većinom sijali samo za se, iako se u novinama koje su oglašavale kako idu cine poljodilski porteka (roba), oglašavali i kako su išle cine suražice, znači da se s njom trgovalo i na pecama. Moj dida Ilija dok god je radio zemlju, do sridine pedeseti godina prošlog vika, nuz žito je posijo i oko dvi motike raži. Rod ovi žitarica su izmišali, zajedno samlili i od izmišanog brašna pekli kruv.

(U pisanju sam hasniro podatke iz knjige: Balassa Iván: A magyar gabonatermelés néprajza, Debrecen 1990.)

O VODOTOKU U »GATU« (2): STARE KARTE I ISTRAŽIVANJA

Valovitim ulicama starog »Vučidola«

Korito rječice koja je dotjecala do Gatskog jezera i nastavljala ulicama prema Mlaki, ucrtano je na karti grada iz 1778.-

*1779. godine * Istraživanjem podataka o mreži starih vodotokova na području Subotice bavi se dr. Lajos Hovány*

Uz dvorišta Velebitske sve do Gundulićeve ulice protječe vodotok na otvorenom, dio rječice koja je u prošlim vremenima, do regulacije njenog korita zatvorenim sustavom, protjecala od Somborskog puta uz današnje nogometno igralište »Bačka«, dolinom današnjeg »Gata«, presijecala Beogradski put, Ulicu Matije Gupca i nastavljala sve do Mlake (sada područje »Prozivke«). Njenim tokom postavljene su cijevi, ali je ovaj dio koji razgraničava dvorišta kuća iz Velebitske ulice, s jedne strane korita, i dvorišta kuća iz dijela Palmotićeve ulice, s druge strane korita, ostao otvoren za prikupljanje oborinskih voda zbog pada terena. Iz ovih ulica vodotok nije dostupan pogledima prolaznika, osim na mjestu gdje izlazi na Gundulićevu ulicu, pa kroz cijevi protječe ispod ceste i nastavlja uz zgradu vrtića s druge strane ulice.

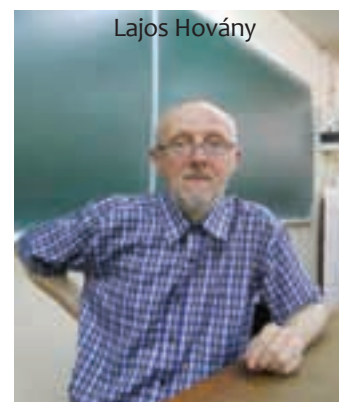
TOK SAČUVATI I ADEKVATNO OBILJEŽITI

Tim svojim otvorenim tokom obrastao je visokom travom i šipražjem, te na

Nastavak vodotoka kroz cijevi od Gundulićeve ulice

dijelu gdje se pojavljuje pred očima prolaznika, drugim i ne privlači pozornost. Stanovnici okolnih kuća su godinama uporni u zahtjevima da se stari vodotok čisti i održava. No, to nije samo kanal za odvod oborinskih voda, on je i davni trag prošlosti koji

je ovdje ostao sačuvan, kao ostatak slike stare Subotice, nekada ispresijecane vodotokima na kojima je nastajala. Primjereno bi bilo sačuvati dio i adekvatno obilježiti (primjerice, oznakom »Trasa potoka Vok«) - prijedlog je koji smo iznijeli u jednom od prethodnih brojeva novina (broj 533, 21. lipnja).

S prijedlogom se slaže i dr. Lajos Hovány, profesor hidrotehnike na Građevinskom fakultetu, vrstan poznavatelj

voda na subotičkom području koje je izučavao i o njima pisao. Dodao je ovom prijedlogu još nekoliko lokacija za koje smatra da su vrijedne

s preciznošću mogu pratiti i kroz današnje gradske kvartove i ulice. O gatskoj rječici pisao je i u Leksikonu podunavskih Hrvata - Bunjevaca i

Linija opkopa oko slobodnoga kraljevskoga grada, izgrađena 1780., prošla je sjevernim rubom jezera. Opkopom su regulirane

Banatsku ulicu, a djelomično su vidljivi i na vodenom putu prema Mlaki.

JEZERA I POTOCI

Stara karta prikazuje trasu vodenog toka u ovom dijelu grada, a još nekoliko karakteristika iznosi dr. Hovány: »Potokom Vok je nekada protjecala voda od Somborske kapije sve do Mlake, tj. bio je jedna od pritoka potoku Mlaka. Imao je dovoljno vode da napuni jezero. Korito ispraznjenog jezera je Vučidol. Inače, krajem osamnaestog stoljeća grad i tadašnja naselja opkoljena su trećim šancem. Na ovom području šanac je prolazio od Somborske kapije i pratio sjeverni rub jezera. Ono što se danas vidi na toj lokaciji je tadašnja regulacija toka potoka.«

Na karti s kraja osamnaestog stoljeća na području Subotice prikazana su i druga jezera različitih veličina – Jasibara, Rogina, Ciganska i bezimena bara, i potoci.

Iskusan stručnjak iz oblasti hidrotehnike podsjeća kako je neophodno poznavati »bivša stanja« određenog područja i u urbanizaciji poštovati njegove prirodne značajke.

»Možemo pomišljati da smo jači od prirode, ali... Podatak da je određenom trasom nekada protjecao potok nama nije važan samo kao informacija, nego nam govori o značajkama okruženja, da se tu skupljaju vode, da dolazilo do njihovog upijanja, da voda negdje otiče... Ako to ne znamo, ili odbacimo, bit ćemo iznenađeni, jer priroda odgovara na to.«

Katarina Korponaić

Detalj stare karte postavljene na karti grada iz novijih vremena: iz dokumentacije dr. Lajosa Hovány

odgovarajuće oznake i obilježavanja: na primjer, razina vode u nekadašnjoj Roginoj bari na zidu objekata koji se danas nalaze na tom području kod Korza, starinske sačuvane propuste potoka iz Jasibare, ili područje kod nekadašnje Somborske kapije kao izvorište potoka Vok.

KARTA IZ OSAMNAESTOG STOLJEĆA I JEZERO

U dokumentaciji o subotičkim vodama vrijedne podatke iz prošlosti grada čuva prva detaljna karta iz 1778.-79. godine koju je izradio geometar Carolum Leopoldum Kováts aliter Kovatsik. Dr. Hovány ju je postavio preko osnovne karte Savezne geodetske uprave SFRJ iz 1968. godine (razmjera 1:5000), pri čemu se stari gradski tokovi prije naknadnih regulacija

Šokaca (»G« - izdanje 2008. godine):

»Gat, nekadašnje umjetno jezero na obodu Subotice. Ne zna se točno kad je stvoreno, ali prvi je put prikazano na zemljovidu iz 1778.-79., a posljednji put na karti iz 1865.-66. Nastalo je podizanjem zemljanoga nasipa na potoku Vok kod današnje Gundulićeve ulice. Naknadnom analizom rezultata geomehaničkih ispitivanja i promjena razine terena i podzemnih voda razina nadmorske visine jezera prikazanoga na karti 1778.-79. procijenjena je na 107,4 mm, najveća dubina na 0,8 m, površina jezera na oko 5 ha, a volumen vode u njemu na oko 16.000 m³. U jezeru je bila akumulirana voda iz potoka Vok te atmosferska voda s dijela njegova slijeva, u kojem je bio i pašnjak Vučidol.

trasa potoka od Somborskoga puta do jezera i samo jezero. Između 1838. i 1844. premješten je nasip Gat i regulirana dionica potoka Vok između današnje Gundulićeve ulice i Beogradskoga puta. Prema jednoj gradskoj odluci iz 1842. godine, zapadno od nasipa Gat, na napuštenoj lokaciji nasipa, izgrađena je vodenica, koja je radila 1843.-49., a 1853. bila je razmontirana.

Nakon toga srušen je i nasip te je jezero posve nestalo, a 1889. na Vučidolu, u okolini današnje Velebitske ulice, prodano je 9,2 ha zemlje za izgradnju kuća te je to područje ubrzo urbanizirano.«

Time je današnji otvoreni vodeni tok uz Velebitsku ulicu još vidljivi ostatak stare Subotice, koja je nekada »ležala« na rječicama. Dio istog ovog toka je i u otvorenim kanalima u dvorištima uz

VOLONTERSKI KAMP U TAVANKUTU

Okupiti lokalnu mladež

Ovaj bi kamp trebao simbolički pokazati kako mali broj ljudi koji su posvećeni idejama pacifizma, zajedništva i solidarnosti, može učiniti konkretne i prepoznatljive promjene, kaže Dubravko Bilinović

Volonterski kamp, međunarodnog i radnog karaktera, pod nazivom »Salaš Revival« održava se od 10. do 23. srpnja u Donjem Tavankutu. Kako je naznačeno i u samome nazivu kampa, aktivnosti se održavaju na lokaciji etno salaša Balažević, a program kampa odnosi se na organiziranje radnih aktivnosti u vidu spremanja, čišćenja i popravljanja ograde i pomoćnih objekata unutar dvorišta salaša.

ORGANIZACIJA

Organizaciju volonterskog kampa provode zajedno Volonterski centar Vojvodine i Hrvatsko kulturno prosvjetno društvo »Matija Gubec« iz Tavankuta. Volonterski centar Vojvodine, nositelj programa, organizacija je utemeljena 2005. godine u Novom Sadu s ciljem promicanja volonterstva među mladima, što podrazumijeva organiziranje radnih kampova u Srbiji, ali i slanje domaćih volontera u inozemstvo, koordiniranje razmjene mladih, pokretanje humanitarnih akcija i edukacijskih programa. Taj je rad ubrzo bio prepoznat od strane Service Civil International (SCI), međunarodne mirovne organizacije koja koordinira razmjene volontera s ograncima u više od 40 zemalja. Jedan od tih ograna danas jest i Volonterski centar Vojvodine.

Međunarodni se radni kampovi uglavnom održavaju u ruralnim sredinama i manjim zajednicama gdje je uočena potreba pružiti pomoć lokalnoj zajednici. Jedna vrsta pomoći jest i pokušaj da se animira lokalna mladež, često statična, kako bi se upoznala s idejom volonterstva.

dana i djelovati na određenom projektu. Predviđeno vrijeme trajanja kampa je dvanaest dana, tijekom kojih će sudionici živjeti u skromnim, ali adekvatnim uvjetima.

Osim radnih aktivnosti na prostoru oko salaša, važan dio programa kampa jest i edukacija, takozvani »study part«.

vu volonterskog tima kaže: »Prijavilo se osam volontera – iz Španjolske, Češke, Turske i Hrvatske. Predviđeno je da maksimalan broj volontera bude 10. Od svih kampova koji se ove godine održavaju u Srbiji, najveći broj volontera prijavljen je za naš kamp, što je ohrabrujuća vijest za nas,

Dubravko Bilinović u avliji etnosalaša Balažević

NA SALAŠU BALAŽEVIĆ

Radovi koji su programom planirani simboličkog su karaktera – time se neće obaviti kompletna rekonstrukcija salaša Balažević, jer polaznici kampa nisu stručnjaci za obnovu, ali su entuzijasti koje okuplja koncept volonterizma, te koji žele makar i simbolički pridonijeti razvitku određenih zajednica u manjim sredinama, tu zajednicu upoznati, živjeti s njom nekoliko

Volonteri koji će boraviti u Tavankutu moći će kroz radionice, tijekom trajanja likovne kolonije, upoznati rad u tehnici slame, te druga tradicijska obilježja sredine.

PRIJAVILO SE 8 VOLONTERA

Tavankučanin Dubravko Bilinović, apsolutni sociologije, koordinator je projekta međunarodnog volonterskog kampa u Tavankutu. O sasta-

ali i pokazatelj kako je volonterizam u svojevrsnoj krizi, jer većina ostalih kampova ostaje upitna zbog nedovoljnog broja prijavljenih sudionika. Taj negativan trend je vidljiv i u Europi. Važno je istaknuti kako bit kampa nije samo okupiti volontere, već se teži na rad okupiti lokalnu mladež koja bi prepoznala svrsishodnost i satisfakciju radom za opću društvenu korist. Naši pogledi na rješavanje problema unutar zajednice sada se

već tradiciionalno oslanjaju na nadu da će netko drugi riješiti te probleme. Ovaj bi kamp trebao simbolički pokazati kako mali broj ljudi koji su posvećeni idejama pacifizma, zajedništva i solidarnosti, može učiniti konkretne i prepoznatljive promjene od kojih će korist imati ne samo zajednica već i društvo u cjelini.«

ISKUSTVO IZ UKRAJINE

Da bi kamp bio organiziran potrebno je imati kamp lidere koji će biti dobro pripremljeni i upoznati s mogućnostima u okvirima teme kampa, kao i sa svim rizicima koji su uobičajeni kada se pokušava oformiti radna i funkcionalna skupina volontera koji dolaze iz različitih država, s različitim kulturnim identitetima. Tavankutski kamp lider Dubravko Bilinović svoj je edukacijski trening pohađao u Ukrajini tijekom lipnja. »Na treningu je sudjelovalo preko dvadeset budućih kamp lidera iz Španjolske, Armenije, Gruzije, Rusije, Rumunjske, Bugarske, Italije i Mađarske. Prvi dio seminara bio je orijentiran na temu interkulturalnosti i načine na koji ljudi različitih etničkih, vjerskih, spolnih i rasnih pripadnosti mogu ne samo koegzistirati već i ostvariti neke zajedničke ciljeve, bez sukoba i međusobne netrpeljivosti. Za razumijevanje ovog koncepta je umnogome pomogla i okolnost da smo mi kao sudionici ovog seminara različitih kulturnih identiteta i stoga vrlo različitih mišljenja i potreba. Drugi dio seminara se sastojao od praktičnih savjeta, prethodnih iskustava, kao i detaljnog pregledavanja svih mogućih rizičnih situacija i rješenja tijekom trajanja jednog radnog kampa«, istaknuo je Bilinović.

Obveze partnerske organizacije, u ovome slučaju HKPD »Matija Gubec«, jest osiguravanje smještaja, prehrane i organizacija posla volontera, te popratnih programa koji će se obavljati u kampu. Što se tiče šire zajednice, organizatori očekuju potporu mještana, kao i susretljiv odnos spram mladih iz drugih krajeva Europe koji su odlučili dio ljeta radno provesti u ovom selu, učeći o našoj kulturi.

Ukoliko kamp ispuni spomenuti cilj, ostvarena suradnja između Volonterskog centra Vojvodine i HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta nastaviti će se i sljedeće godine.

I. D.

KONSTITUIRAN UO FONDA ZA RAZVOJ POLJOPRIVREDE U SOMBORU

Za kreditiranje sedam milijuna

Praksa da se iz sredstava Fonda za razvoj poljoprivrede Grada Sombora kreditiraju poljoprivredni proizvođači bit će nastavljena i ove godine. Formalni uvjeti za to su stečeni, jer su vraćeni prošlogodišnji kratkoročni krediti, a konstituiran je i novi Upravni odbor Fonda, koji će odlučivati o kreditima.

Predsjednik UO Fonda *Mata Matarić* istaknuo je kako 7,1 milijun dinara, kojim iznosom Fond raspolaze već godinama, nije dovoljno za kreditiranje tako značajne djelatnosti kao što je poljoprivreda, pa će iz gradskog proračuna biti zatraženo još sredstava. Ukoliko takav prijedlog ne dobije potporu u rebalansu ovogodišnjeg proračuna, novac će se tražiti i

se na godinu dana. Na ovogodišnjem natječaju bit će sužen broj djelatnosti, pa će ove godine krediti biti namijenjeni za povrtlarstvo, voćarstvo i vinogradarstvo i proizvodnju mesa i mlijeke. Na natječaj za kredite Fonda mogu se prijaviti registrirana poljoprivredna gazdinstva, koja nemaju nevraćenih kredita i ne duguju za zakup državnog poljoprivrednog zemljišta. Pravo na kredit imaju i oni poljoprivrednici koji su već koristili kredit Fonda za razvoj poljoprivrede. U Fondu najavljuju kako će sredstva proizvođači dobiti tijekom rujna.

Fond za razvoj poljoprivrede Grad Sombor osnovao je 2006. godine. Sedam milijuna dinara, kojim iznosom raspolaze Fond, nedovoljno je novca,

UO Fonda za razvoj poljoprivrede

prilikom kreiranja proračuna za 2014. godinu. »Fond ima 7,1 milijun dinara, a još toliko novca osigurat će poslovne banke. Bankama ćemo uputiti javni poziv, a odabrat ćemo one banke koje ponude najbolje uvjete. Bitno je reći da se na kreditna sredstva Fonda ne naplaćuju kamate. Maksimalni iznos kredita prošle godine bio je 400.000 dinara, a ove godine taj iznos podigli smo na 500.000 dinara«, kaže Matarić. Krediti su kratkoročni i odobravaju

pa će se, osim iz gradskog proračuna, i od Ministarstva poljoprivrede tražiti suglasnost da se u Fond preusmjeri dio sredstava koji Grad dobiva od zakupa državnog poljoprivrednog zemljišta. Koliko je u somborskom Fondu malo novca za kreditiranje poljoprivrede najbolje se vidi u usporedbi sa Svijalcom, koji je za te svrhe izdvojio 27 milijuna dinara.

Z. V.

HODOČAŠĆE U MOROVIĆU

U crkvi obraćenja

Obljetnica u rujnu

U ovom će svetištu 2. rujna biti obilježena obljetnica proglašenja svetišta, kada će svetu misu predvoditi mons. Đuro Gašparović, srijemski biskup.

Svetište Marije pomoćnice kršćana i duša u čistilištu u Moroviću nadomak Šida i ovoga su mjeseca, 2. srpnja, posjetili hodočasnici iz šidske općine i iz Republike Hrvatske.

U ovoj prelijepoj crkvi, jednoj od najljepših povijesnih spomenika, koja datira još iz XII. stoljeća, svaki je od posjetitelja i ovoga puta mogao upisati jednog pokojnika, kojega se spominje u

misnom slavlju.

Misu je predvodio vlč. *Nikica Bošnjaković* koji je tijekom mise u svojoj propovijedi spomenuo da je slika duša u čistilištu, koja se nalazi u samoj crkvi, u

stvari slika naših mrtvih do 9. koljena, koje sebi ne mogu nikako pomoći i treba im naša pomoć: »Zato ti moliš za njih, ali tvoja molitva nema snagu bez promjena u tvom srcu. Bog će tvoju molitvu čuti tek

35 GODINA NAKON POSLJEDNJEG LIČENJA, NAZIRE SE KRAJ RENOVIRANJU

Zasjala crkva u Maloj Bosni

Završeni su grubi radovi na crkvi Presvetog Trojstva u Maloj Bosni. Nakon tri mjeseca rada, u subotu je iz Božjeg hrama iznesena građevinska skela. Mještani su se okupili i u zajedničkoj akciji očistili crkvu kako bi dolič-

no proslavili nedjelju. Kako saznajemo od vlč. *Dragana Muharema*, sitniji radovi potrajat će još oko dva mjeseca, tako da se očekuje kako će početkom jeseni u okviru biskupske mise ova crkva biti posvećena. Mnogi radovi

ovog tipa nezamislivi su bez potpore državnih tijela, bilo pokrajinskih, bilo lokalnih. No, većina radova izvedena je uglavnom uz financijsku potporu mještana i Subotičke biskupije.

»Radovi su bili opsežni, od travnja smo do danas izmijenili u cijelosti strujnu instalaciju, zamijenili smo prozore, sredili zidove. Na nekim smo zidovima nanijeli više slojeva mrežice, jer je bilo doista velikih oštećenja«, kaže vlč. Muharem, kojemu je upravo godinu dana otka-ko je u Maloj Bosni Božji pastir. Osjetio je poriv pokre-

nuti stvari na bolje, na starim se fotografijama vidi kako je vlaga i osipanje žbuke došlo do oko tri metra visine:

»Crkva je bila pomalo zapuštena, ne bih želio nikoga kriviti, možda se nije moglo ništa učiniti jer je župa bila bez stalnog župnika već 8 godina, a zadnji je put ličena 1978. godine. Pastoralno vijeće bilo je moja desna ruka u ovim radovima, a na godinu planiramo nastavak radova na

Vlaga na zidovima

12. srpnja 2013.

Proglašenje

Srijemski biskup mons. Đuro Gašparović proglasio je 2. rujna 2011. godine novim ekumenskim marijanskim hodočasničkim svetištem crkvu romaničko-gotičkog stila iz XII. stoljeća na groblju u Moroviću, pod nazivom svetište Marije pomoćnice kršćana i duša u čistilištu. U ovoj se crkvi

nalazi pokrajnji tirolski oltar koji prikazuje duše iz čistilišta koje hvataju Mariju Bogorodicu za skute, tražeći njezin zagovor, za izbavljenje iz čistilišnih muka. Ovo sveto mjesto otvoreno je svim kršćanima, ono je ekumensko u svojoj biti jer je Marija Bogorodica, majka svih koji su kršteni u bilo kojoj crkvi.

onda kad se počneš odricati od zla. Tebi je dano vrijeme, da ne dođeš kao oni u čistilište, dano ti je povjerenje i ti si taj koji mora povući obraćeničke korake. Ova crkva je crkva obraćenja, jer u obraćenju nema trgovine,

a Marija pomoćnica kršćana nam pomaže u obraćenju. Ovo je crkva promjena života, odricanja svih grijehova i života za Isusa«, rekao je u svojoj propovijedi vlč. Nikica Bošnjaković.

S. D.

vanjskoj fasadi crkve i župnoj kući.«

Načelnik Pastoralnog vijeća Lazo Stantić također je ponosan na urađeno, crkva je prekrasno oličena u bijelo-zlatne boje Vatikana, a nova rasvjeta daje specifičan dojam uzvišenosti. Nakon uklanjanja skela prvu je misu protekle nedjelje držao vlč. Ivica Ivanković Radak. Nastup zbora koji je pratio glazbu Jelene Demšedi ostat će okupljenim vjernicima zasigurno dugo u sjećanju.

Kao što je poznato iz povi-

jesti župe, ovaj predio bio je nekada pod okriljem crkve sv. Sebastijana na Pavlovcu. Samostalna župa je postala od 1956. godine. Crkva je građena u starohrvatskom stilu, premda toranj nije sagrađen. Župi pripada nekoliko stotina aktivnijih vjernika, ali se njih oko 1.500 smatra izjašnjanim katolicima. Njihov župni život sada ulazi u novu fazu. Vrijedi pogledati.

Nikola Perušić
Fotografije: Snežana Vujković Lamić

Mnogi koji su 2. srpnja nazočili svetoj misi u Moroviću, došli su s jednim ciljem – pomoliti se za svoje pokojne u ekumenskom svetištu, jer tko je ovdje jednom bio, poželio je ponovno doći. Posebno se to odnosi na hodočasnike iz Republike Hrvatske, koji su ovoga puta po prvi put došli u Morović bez putovnice, samo s osobnom iskaznicom:

Jasna Mihalić, Slavonska Požega

»Ovdje smo došli kod očeve rodbine u Morović i eto baš na ovaj datum. Sviđa mi se crkva, a pogotovo mi se sviđela svećenikova propovijed, općenito način vođenja mise i njegov pristup vjernicima. Ovo sigurno neće biti zadnji put, možda se uputim i biciklom, jer sam prošle godine biciklom putovala i na 'Mladi fest' u Međugorje, kada smo putovali sedam dana i ukupno napravili 800 km, tako da mislim da mi neće biti problem da dođem i ovdje biciklom.«

Živka Pavelić, Vinkovci

»Od samog početka, od 2011. godine stalno dolazim ovdje. Jednostavno me nešto vuče, osjetim tu silu i snagu i kao da je izmoljeno ovo svetište, jer mi se u biti molimo i u našim crkvama za duše u čistilištu. Razgovarajući s vlč. Bošnjakovićem, spoznala sam o čemu se tu u biti radi. To su zajedničke molitve u ovom svetištu, i kad god ponovno dođemo, nanovo je obraćanje.«

Jadranka Pavić, Vinkovci

»Poseban je doživljaj doći u ovo svetište. Nastojim doći kad god mogu sa svojom prijateljicom. Duše u čistilištu, nekako osjećam kao svoju braću i sestre koji su u potrebi, da mi živi koji smo na ovoj zemlji molimo za njih i da im pomognemo da što prije dođu do nebeske domovine. Nekako osjetim da mogu puno učiniti i ja i svi ostali ljudi koji se mole za njih, kroz molitve i poticanje drugih da se sjete i mole za svoje pokojne. Život je vrlo kratak i ubrzo ćemo svi doći pred lice Svevišnjega i položiti račun o svom životu.«

Marija Krstić, Vinkovci

»Ovo svetište će, sigurna sam, poslati u budućnost ovo poslanje koje vaš župnik naglašava, ne samo Mariji pomoćnici i dušama u čistilištu, nego i nama na putu našeg obraćenja i posvećenja.«

NATAŠA BUDISAVLJEVIĆ RADIŠIĆ, DIREKTORICA FESTIVALA VINA – INTERFEST

Lijepo priče o vinu i vinarima stižu

Novom Sadu, gradu kulture, bilo je dovoljno samo deset godina da postane i grad vinske kulture

Jubilarni, deseti Interfest, festival vina, održan je nedavno Novom Sadu na Trgu slobode uz sudjelovanje osamdeset vinarija iz devet zemalja. Ljubitelji ovog pića mogli su uživati ne samo u vinima iz Srbije, nego i iz Slovenije, Hrvatske, Makedonije, Crne Gore, Mađarske, Španjolske, Italije i Portugala. Festival je predstavio i značajan broj rakija, a i mediteranske specijalitete koje je pripremala kuća vina Bouquet, ovogodišnji prijatelj festivala. Dobro vino i hranu uvijek prati i dobra glazba, pa je festival obilježio i zvuk tambure. Ovaj jubilarni festival najavio je nježniji spol koji je odavno krenuo u osvajanje vinskog svijeta. O tome svjedoči i dama među vinarima, poznavateljima i ljubiteljima vina, direktorica festivala *Nataša Budisavljević Radišić*. Ova mlada uspješna žena, predsjednica udruge Interfest i prva žena vitez vina u Srbiji, podijelila je s nama svoju ljubav prema »nektaru bogova«.

Što je Interfest i kada je nastao?

Interfest je festival vina koji od svog prvog izdanja ima međunarodni karakter. U vrijeme kada sam na Ribarskom ostrvu u Novom Sadu sa skupinom suradnika organizirala prvi Interfest, u Srbiji je svoja vina flaširalo dvadesetak vinara. Ponuda u restoranima i trgovinama se svodila na par velikih srpskih proizvođača, a male vinare smo mogli pronaći u tek nekoliko vinoteka u Beogradu i Novom Sadu u kojem je tada

postojala samo jedna skromno opskrbljena vinoteka. Uvoznih vina je također bilo malo. Ono što me je mnogo više motiviralo da organiziram prvi festival nije bila slaba vinska ponuda, nego vinska nekultura. Riješena da organiziram vinski festival, razmišljala sam o konceptu festivala, gdje ga organizirati, koga pozvati...? Odgovor je lebdio u zraku svaki put kada bih ušla u neki restoran. Festival treba biti otvorenog tipa, treba pozvati

lakše. Tijekom godina vinari su shvatili da je promocija vina presudna za njihov posao. Mnogi vinari mi i dan-danas kažu da i pokraj svih načina reklamiranja, najveći feedback imaju od Interfesta. Tijekom godina zajedno smo kreirali festival, radovali se uspjesima, plesali na kiši, znojili se na visokim temperaturama, ali ostali dosljedni mišljenju da nema bolje reklame vina od one da tek kada se vino proba o njemu se može pričati. A što više ljudi priča, to je bolje za sve nas. Imajući u vidu da je Interfest najposjećeniji festival

Nataša Budisavljević Radišić

Razgovor s konobarom

U devedeset posto slučajeva razgovor s konobarom je izgledao ovako - konobar vas pita što ćete popiti, vi kažete vino, on vas pita bijelo ili crno, vi kažete bijelo, on krene prema šanku smatrajući da je razgovor završen, vi ga pitate koje bijelo vino imaju, on vas čudno pogleda i kaže da mora provjeriti, ode do šanka, vrati se do vas i kaže chardonnay. Onda ga vi pitate tko proizvodi taj chardonnay, a on vas pogleda još čudnije misleći da ga zavitlavate, pa kaže da mora ponovno otići do šanka. Na kraju vam donese vino u čaši za vodu. Znam da zvuči nevjerovatno, promatrano iz sadašnjeg trenutka, ali ovo je istina.

što veći broj ljudi koji će probati što više različitih vina.

Kako izgleda put festivala vina od prvog do ovog jubilarnog i s čime ste se susretali - razumijevanjem, nerazumijevanjem ljudi, vinara?

Najteže je bilo na početku, kao i u svakom poslu, iako ja tada festival nisam shvaćala kao posao nego kao ljubav i osobnu misiju. Kada sam počinjala s prvim festivalom tada nije postojao niti jedan drugi festival, svi smo bili neiskusni, pa je vinarima bilo pomalo nejasno kako će sve to izgledati. Kasnije je sve išlo mnogo

vina u Srbiji, lijepe priče o vinu i vinarima stižu daleko.

Vi ste ponijeli i titulu prve žene viteza vina u Srbiji?!

Vinski viteški redovi postoje tristo godina i njihova je zadaća širiti kulturu pijenja vina. Na poziv viteškog reda Sveti Teodor postala sam prva dama koja je ponijela tu titulu.

Na festivalu su prisutna i vina iz Hrvatske. Kakva je suradnja s vinarima tog podneblja?

Hrvatski vinari sudjeluju kod nas od prvog Interfesta. Jako volim hrvatska vina, prije svega mislim na njihove autoh-

tone sorte. Doživljaj vina ne određuje samo vino, nego i ambijent i društvo u kojem ga pijete, a s obzirom da imam mnogo prijatelja u Hrvatskoj i da svake godine idem na prelijepo Jadransko more, za mene su malvazija, plavac, graševina i odskora škrlat visoko na listi

Veliki skok za eur

U nedjelju 14. srpnja na gradskom kupalištu »Štrand« u Somboru, WWF – Svjetski fond za prirodu i Udruga »Podunav« iz Monoštora, uz potporu Sportskog centra »Soko«, proslavit će Dan UNESCO Prekograničnog rezervata biosfere Mura-Drava-Dunav. Ovaj će dan biti obilježen u još 4 zemlje na čijem se teritoriju prostire.

Na Štrandu će u podne biti organizirana radioni-

u daleko

omiljenih vina. Novosađani već godinama unazad s nestrpljenjem iščekuju dolazak hrvatskih vinara na Interfest, a nama organizatorima je drago što im možemo ponuditi vina iz skoro svih vinskih regija Hrvatske.

Kakvi su vaši dojmovi nakon završetka desetog jubilarnog Inetrfa?

Puno mi je srce i ponosna sam dok koračam danas kroz novosadski festival vina i srećem ljude koji čine ovaj jubilarni Interfest. Novom Sadu, gradu kulture, bilo je dovoljno samo deset godina da postane i grad vinske kulture. Sretna sam jer vidim mnogo mladih ljudi koji se interesiraju za vino. Mladi ljudi su pokretači i budućnost novog vinskog vala, a njih na Interfestu ima mnogo. Također, zadovoljna sam kada vidim Novosađane starijih generacija i drago mi je da je izbirljivi okus iskusnih prepoznao Interfest kao svoj festival.

M. H.

uropsku Amazonu

ca »Moja poruka za čiste rijeke«, potom »Mali veliki skok«, gdje će djeca skakati u vodu, a poslije toga »Big Jump« kao dio europske kampanje »Za čiste rijeke Europe« kada veliki broj kupaca skače u vodu u isto vrijeme u cijeloj Europi. Program podrazumijeva i neformalne radionice s nazočnima putem kojih će upoznati rezervat, te stanje voda koje nas okružuju.

Z. M.

UZ 25. OBLJETNICU SMRTI JOSIPA BENAKA, NAIVNOG SLIKARA I KULTURNOG DJELATNIKA IZ BOĐANA

Tihi pregalac bogate imaginacije

Josipu Benaku, samoukom slikaru iz Bođana, danas (12. srpnja) navršava se točno 25 godina od završetka ovozemaljskog života. Benak je zadužio svoj narod izražavajući, bogatom stvaralačkom snagom i slikarskim darom, veliku ljubav prema zavičajnim krajolicima i povijesti naroda iz kojega je potekao. Takvi ljudi zaslužuju da se o njima više govori, a njihova djela ne smiju ostati zaboravljena. To je, prije svega, zadaća hrvatskih kulturnih udruga koje u svom djelovanju, među ostalim, trebaju njegovati likove i djela svojih velikana i činiti sve, kako se njihove zasluge ne bi zaboravile.

POLJODJELAC I SLIKAR

Josip Benak je rođen 10. ožujka 1919. u Bođanima u katoličkoj šokačkoj poljodjelskoj obitelji. U Bođanima je do konca života radio kao poljodjelac, a u slobodnom se vremenu bavio kulturnom djelatnošću. U svojoj 20. godini oženio se *Katom Katić* iz Vajske i s njom dobio dva sina: *Antuna* i *Vinka*. Za vrijeme rata prognan je u logor u Mađarsku, a kasnije u Rusiju. Poslije rata vratio se u svoje Bođane, gdje je živio do kraja života, 12. srpnja 1988. godine.

Još u mladosti počeo je slikati, a slike su mu motivski vezane uz zavičajne krajolike, interijere šokačkih kuća, prizore iz seoskog svakod-

nevlja, sakralne sadržaje i teme iz mjesne povijesti šokačkih Hrvata. Benak je stvorio osobeni stil slikanja, koji u mnogome podsjeća na naiv-

nu umjetnost, a nastojao je sve svoje teme realno izraziti. Njegova je preokupacija bila povijest naroda iz kojeg potječe, što je pokušao izraziti i na svojoj posljednjoj slici »Doseljenje puka s franjevcima u ove krajeve«, koju nije uspio završiti.

RAZDIJELJENE SLIKE

Slike Josipa Benaka prate njegov život od mladih dana do kasnijih godina, kada prikazuje svoju zrelost, žetoece na njivama, užinu prigrdom žetve, odnošenje zrelih plodova kući itd... Mnoge je svoje slike podijelio, te se zbog nedostatne istraženosti još uvijek ne zna točno gdje se sve nalaze. Radio je često i po narudžbi, posebice slike svetaca. Od njegovih svetačkih inspiracija poznata je slika »Uzašašće Ilije proroka«. Benakove su slike izlagane u Zagrebu, Somboru, Subotici, Kuli, Odžacima, Bačkoj Palanci, Baču, Vajskoj i drugim mjestima. Izradio je scenografiju za operetu »Na vrbi svirala« *Josipa Andrića*, koja je praizvedena 1. veljače 1956. u Plavni. Kulise koje je izradio za ovo djelo koristili su u ovom mjestu dugi niz godina za mnoge školske i seoske priredbe i prava je

šteta što ništa od toga više nije sačuvano.

ARHEOLOŠKA ISTRAŽIVANJA

Josip Benak se bavio i arheološkim istraživanjima. Na lokalitetima u okolici Bođana nalazio je grnčarije i ostatke grobova, a imao je i bogatu numizmatičku zbirku iz rimskog doba. Tijekom života aktivno je sudjelovao i u organiziranju kulturnog života u svome mjestu.

U zajedničkom radu i poznanstvu s dr. Josipom Andrićem, njih su dvojica imali mnogo susreta u kojima su se podsjećali na Andrićev »rodni kraj na obalama Dunava, Frušskogorom podgorju, koje se proteže od Iloka, Morovića, kroz lijepu Slavoniju do Požege i do lijepog bijelog Zagreba, te nazad do bijele Subotice« (iz pozdravnog govora Josipa Benaka na simpoziju posvećenom dr. Josipu Andriću, 30. kolovoza 1969. godine na Ristovači kod Bača).

Bođanci bi trebali biti ponosni što su imali takvog snažnog umjetnika, čiji stvaralački opus još nije dovoljno istražen, a njegov lik i djelo ne smije se zaboraviti, nego ga treba brižljivo njegovati i predstavljati javnosti, kako bi pripadnicima hrvatskog naroda i cijelom ovom kraju bio dikom i uzorom.

(Za potrebe teksta korištena je sljedeća literatura: Leksikon podunavskih Hrvata – Bunjevaca i Šokaca, treći svezak; Subotička danica, kalendar za 1990. godinu) Zvonimir Pelajić

IŠČEZLA STOLJEĆA – CRTICE IZ POVIJESTI O NASELJIMA U SRIJEMU U SREDNJEM VIJEKU

Izgradnja »prve vojne krajine« u Srijemu

Piše: dr. Zsombor Szabó

Nakon poraza kod Nikapolja i dugogodišnjih problema s hrvatskim i bosanskim »pobunjenim« velikodostojnicima, Sigismund (Žigsmund) je uvidio kako protiv Turaka mora primijeniti drugu taktiku obrane. Prvo je ustoličio u susjednim »državama«, prije svega u despotovini Srbiji i u Vlaškom vojvodstvu, teritorije koji su bili u vazalnom odnosu prema Hrvatsko-Ugarskoj Kraljevini i služili su kao »tampon zona« pri turskim napadima. Drugi obrambeni potez bio je izgradnja lanca pograničnih utvrđenja i utvrđenih gradova duž Dunava i Save. Drugi Sigismundov zakonik (o gradovima) naglašava da se gradovi i veća naselja moraju utvrditi, naročito oni koji su bili bliži Turcima i ugroženi od njihovih upada.

IZGRADNJA DESET NOVIH UTVRDA

Nakon propasti vazalnih teritorija Sigismund je bio primoran intenzivirati gradnju pograničnih utvrda i on je oko 1435. godine sve moguće prihode usmjerio na izgradnju pograničnih utvrđenja, prije svega na donjem toku Dunava. Osim postojećih pet kraljevskih gradova, na dužini od 210 kilometara izgrađeno je još deset manjih utvrđenja. Ova utvrđena granična linija je počela kod Beograda, jer je grad nakon smrti Stefana Lazarevića ponovno došao u

Osnova Morovića

vlast hrvatsko-ugarskog kralja. Nastavljala se (samo veća naselja nabrajamo) preko Kovina, Krašovara (kasnija Nova Palanka), Oršave do Turnu Severina (u srednjem vijeku Szörény). Ovu je izgradnju enegično vodio tamiški ban podrijetlom iz Italije, Fiorentinac Filppo Scolari (u mađarskoj literaturi poznat kao Ozorai Pipó). On je u obrambene svrhe kovao i novac (srebrnjake) u gradu Kovinu. Posade, plaćenici ovih novih utvrđenja vrbovani su od članova Njemačkog viteškog reda. Njihova plaća po nekim izvorima odnosila je trećinu ukupnih prihoda zajedničke kraljevine.

KORČULANIN NA ČELU OBRANE OD TURAKA

Sigismund je i zapovjedanje nad ovim jedinstvenim

obrambenim sustavom podredio jednom čovjeku, Matku Talovcu (Tallóci Matkó), hrvatsko-slavonskom banu. On je uz pomoć svoje braće (Petra, Franka i Ivana) uspješno vodio obranu južne granice od Turaka. Po nekim obitelji je podrijetlom s

Ostaci zidova utvrde Kupinovo

otoka Korčule, po nekima iz Dubrovnika. Novi turski sultan Murat II. krenuo je u osvajanje Balkanskog poluotoka i 1439. godine zauzeo je srpsku despotovinu, a 1440. godine napao je i Beograd. Prilikom ovog napada vranski perjel Ivan Talovac se

istaknuo kao zapovjednik obrane Beograda i uspješno je obranio grad. Turci su potisnuti i oformljena je druga despotovina, na čelu s Đurađom Brankovićem, koja je nastala do 1459. godine.

UTVRĐIVANJE LINIJE OBRANE NA SAVI

S obzirom da su vazalne »državice« bile nesigurne (vrijeme je to i potvrdilo), ukazala se potreba da se i obala rijeke Save utvrdi, u raznim razdobljima tu su izgrađeni gradovi-utvrđenja: Barič, Kupinovo, Morović i Rača. Poslije pada despotovine, Kupinovo (Kelpen) je postalo i sjedište despotata Đurađa Brankovića, koji je sebe nazivao i Branković od Kupinova. Ostaci četverokutne tvrđave s kulama na svakom kutu, svjedoče o tom vremenu. Kupinovo su Turci zauzeli tek 1521. godine nakon čega su materijal, kamenje od kojih je sagrađena utvrda koristili za obnovu tvrđave u Šapcu. Tvrđava u Moroviću je smještena na trokutnom prostoru utoke rijeke Studve i Bosuta. Podijeljena je bila na dva dijela, na unutarnju i vanjsku tvrđavu. Ostaci unutarnje utvrde, vjerojatno i stana moćnog Ivana Morovića, i danas su vidljiva, nažalost u nezaštićenim ruševinama.

HRVATSKA KULTURNA, PROSVJETNA I PJEVAČKA DRUŠTVA U SRIJEMSKOJ MITROVICI OD KRAJA XIX. DO POČETKA XX. STOLJEĆA (III. DIO)

Pjevačko-prosvjetno društvo »Tomislav«

Piše: Dario Španović

Blagoslovi Bože polja da nam rode, čuvaj nas od zla i nepogode, da nam danak svane i sunašće grane, da hrvatskom rodu na srcu odlane, ove riječi mitrovačkog zemljoradnika Mija Stupara postale su moto Hrvatskog ratarskog, pjevačkog i prosvjetnog društva »Tomislav«. HRPPD »Tomislav« osnovali su 1910. godine u Srijemskoj Mitrovici zemljoradnici nadahnuti radom i djelovanjem Hrvatske seljačke stranke i njenog vođe *Stjepana Radića*. Organizirajući snagu hrvatskih zemljoradnika u Srijemskoj Mitrovici u suradnji s mitrovačkom »Hrvatskom seljačkom zadrugom«, osim kulturnog djelovanja »Tomislav« je usmjeravao svoj rad i na ekonomsku organizaciju mitrovačkih seljaka. Hrvatski seljak u Mitrovici upoznao je putem »Tomislava« i njegove knjižnice povijest i književnost Hrvatske, a putem pjevačkog zbora hrvatsku pjesmu i umjetnost. Kroz rad HRPPD »Tomislav« mitrovački su Hrvati zemljoradnici upoznivali narodne pokrete u hrvatskoj prošlosti i sadašnjosti, te su upoznali rad braće *Stjepana* i *Antuna Radića* i program njihove stranke.

RAD DRUŠTVA

Osnivači HRPPD »Tomislav« *Ante Cimaš, Đuka Španović, Grga Perković, Stipan Mandić, Mitar Lovrić, Stipa Španović, Nikola Pismestrović, Đura Dragutinac* i *Đura Valok* postavili su cilj društva, a to

Od svog nastanka 1910. pa sve do 1944. godine »Tomislav« je bio središte okupljanja hrvatskih seljaka u Srijemskoj Mitrovici

je učiniti sve na prosvjetnom, kulturnom i ekonomskom uzdizanju hrvatskih seljaka u Srijemskoj Mitrovici. Sredstva za kulturno i prosvjetno uzdizanje nabavljana su putem organiziranja koncerata, kazališnih predstava i zabava, a od tih su prihoda kupovane knjige, časopisi, zemljoradnički priručnici koji su se nalazili u knjižnici osnovanoj 1912. godine. »Tomislav« je imao i svoju zastavu koja je bila sukladna njihovoj ideologiji, na hrvatskoj trobojki nalazio se plug kao simbol zemljoradništva. Svoju prvu zabavu održanu u »Staroj pivari« Društvo je organiziralo 16. svibnja 1910. godine pod nazivom »Prvo zabavno sijelo«. Program zabave sastojao se od triju pjesama: »Domovini« *N. Stoosa*, »Ilirska koračnica« *V. Kolandera*, »Zrinsko-Frankopanka« *I. pl. Zajca*, koje je otpjevao muški zbor, a na kraju je izvedena šalji-va narodna igra s pjevanjem u dva čina – »Mara« autora *Tugomira Alaupovića*. HRPPD »Tomislav« više je puta mijenjalo svoje prostore, prve probe održavane su Hrvatskoj muškoj osnovnoj

školi, u prostorijama gradske zgrade u Srijemskoj ulici, te u prostorijama Hrvatske seljačke zadruge. Kao i sva druga hrvatska društva u gradu, »Tomislav« je odvajao dio svojih prihoda za izgradnju Hrvatskog doma u kojem je nakon njegove izgradnje 1928. godine dobio svoje prostorije.

LJUBAV PREMA DOMOVINI

U razdoblju Prvog svjetskog rata HRPPD »Tomislav« obustavio je rad, a ponovno ga pokreće odmah po završetku rata. Tada u društvu dolazi do priljeva članstva, posebice mladih, a društvo se sve više vezuje uz Hrvatsku seljačku stranku. U razdoblju nakon rata »Tomislav« sudjeluje u mnogim manifestacijama u gradu te u drugim mjestima, također sudjeluje u nastupima i zabavama koje je organizira Hrvatska seljačka stranka. Godine 1931. dolazi do osnivanja zadruge »Sklad« u Zagrebu s ciljem širenja hrvatske narodne glazbe, pučke glume i promicanja autohtone hrvatske umjetnosti. Od tada »Tomislav« djeluje po intencijama ove zadruge. Svoju lju-

bav prema Hrvatskoj i hrvatskoj pjesmi najbolje je iskazao jedan član »Tomislava« sljedećim riječima: »Pjesma naša nek nam dušu hrani, pjesma nek nas od zla brani, pjesmom svojom narod slavi, pjesmom tugu zaboravi, pjesmom slavi Boga u visini, pjesmom služi domovini«.

ZA BOLJITAK SELJAKA

Do osnutka HRPPD »Tomislav« nikada se hrvatsko seljaštvo u Srijemskoj Mitrovici nije interesiralo za narodna, prosvjetna, kulturna i gospodarska pitanja. Od nastanka 1910. godine pa sve do 1944. godine »Tomislav« je bio središte okupljanja hrvatskih seljaka u Srijemskoj Mitrovici, gdje je svoj rad usmjerio prema njihovom napretku putem kulturnog uzdizanja pod geslom svih seljaka u Hrvatskoj »Vjera u Boga i seljačka sloga«. Zahvaljujući »Tomislavu«, hrvatski seljaci u Srijemskoj Mitrovici pokazali su kako osim obrađivanja zemlje mogu negovati hrvatsku glazbu i kulturu, te i tim putem iskazati svoju ljubav prema domovini Hrvatskoj.

47. ĐAKOVAČKI VEZOVI

Dodī lolo u vezovsko kolo!

Sпусти su se zastori na 47. Đakovačke vezove, koji su trajali od 8. lipnja do 7. srpnja, a dojmovi se tek sređuju. Pričat će se o tome joj naširoko i nadugačko, hvalit će se i mladi i stari i pjevušiti najnovije bećarce. Baš kao i davne 1967. godine, na radost svekolike Šokadije diljem Slavonije i Baranje, ali ove su bile posebne, naravno, kada su prvi Vezovi u Europskoj uniji.

Ni kiša nije omela svečano otvorenje središnjeg dijela manifestacije, u petak 5. srpnja, kojega su krasile scenske slike đakovačkog književnika *Mirka Ćurića*, koji nas je vratio u 19. stoljeće, kamo je smjestio svoju priču »Divna Marija žito požela, žito požela, tri vijenca splela...«. Likove iz scenarija utjelovila su poznata glumačka imena, dok su u glazbenom dijelu nastupili *Vera Svoboda*, *Kiĉo Slabinac*, *Šima Jovanovac*, *Ćiro Gašparac*, *Stjepan Jeršek-Štef*, Slavonske lole, Slavonski dukati, Sanja i Srce Slavonije, Izvor, Đerdani, Dyaco, KUD iz Strizivojne i pjevačke skupine Tena i Bećarine.

NARODNO BLAGO

Goste i sudionike pozdravio je gradonačelnik Đakova *Zoran Vinković*, istaknuvši kako Vezovi čuvaju tradiciju Đakova, Slavonije i Hrvatske. »Ova regija oduvijek je pripadala Europi, a večeras se naši vezovi prvi puta održavaju u Europi. Bilo kako bilo, ovo je naš darak Europi, ti naši Vezovi koji su se potvrdili kao čuvar narodnoga blaga, bogate tradicije, narodnoga ruha i običaja i svekolikog stvaralaštva.«

A ovoga srpnja izvađeno je iz škrinja zaborava na tisuće narodnih nošnji i u mimohodu ispred đakovačke prvostolnice prošetale su 54 folklorne udruge iz čitave Hrvatske i svijeta, s gotovo 4 tisuće sudionika u nošnjama svojega kraja. Osvojili su posjetitelje koji već desetljećima dolaze u Đakovo, svojom nošnjom, pjesmom i izvedbom. Pa rzanje konja i klepet svatovskih zaprega, njih 65 i 85 konjanika iza njih, tih vjernih pratitelja šokačkog praznovanja ljepote. A tek pre-

lijepo Ljelje, te ljupke djevojke u čijoj desnici bljesne sablja, običaj kojega su uspjeli zaštititi kao nematerijalnu baštinu kod UNESCO-a.

MJESEC DANA PROGRAMA

I nisu Vezovi samo svečano otvorenje, svečana povorka i svečano zatvaranje. Ta sve je svečano tih mjesec dana u Đakovu, od prvoga vikenda u lipnju do prvoga vikenda u srpnju. Od Lipanjskih večeri u Kondriću, Moto-susreta u Strossmayerovom parku, do Memorijala u Tenis klubu, Nebeskog hvalospjeva ispred katedrale, Ivanjskih kresova, Šahovskog festivala na korzu, Etno-film festivala u Click-u, tradicionalnog dočeka Pola Nove godine, manifestacije s kojom su Đakovčani ušli u Europu. Ne treba zaboraviti ni

tradicionalne susrete hrvatskih književnih kritičara (na kojima je sudjelovao i *Tomislav Žigmanov* iz Subotice), Gastrofest i promociju domaće rakije od krušaka, natjecanje u kvaliteti slavonske šljivovice, te čuvenu đakovačku Kulenijadu, a kako kulen ne ide bez vina – i kušanje kvalitetnih vina iz Mandićevca, Trnave i Biskupije.

Vezovi su zatvoreni kasno u nedjelju, izborom najbolje nošenog narodnog ruha i podjelom nagrada, a recimo samo to da je miss ovogodišnjih vezova *Katarina Tomić* iz Vrbanje, u prigodnom su programu nastupili renomirani glazbenici i lokalni zabavljači *Bać Roka* i *Did Tunja*, a točku na i stavio je cjelovečernjim koncertom *Miroslav Škoro*.

Piše: Slavko Žebić
Foto: Maja Muškić

Uspjeh za Dariju Mendan iz Sota

Na ovogodišnjim Vezovima nisu sudjelovale hrvatske udruge iz Vojvodine. Ipak, u izboru za najljepše snaše u ruhu, trećeplasirana je bila jedna Vojvođanka – *Darija Mendan* iz Sota. Darija je za nosila narodnu nošnju baka

Anice Pintrović iz Gibarca, staru preko sto godina. Ovo je samo jedna u nizu osvojenih nagrada Soćanki, koje su u prethodnom radoblju bile veoma uspješne na svim natjecanjima u Republici Hrvatskoj. Darija Mendan je članica HKD-a »Šid« i veoma je aktivna u društvu, a ova nagrada će joj biti samo još veći poticaj za njeno dodatno angažiranje u društvu, kao i na očuvanju običaja i tradicije Hrvata s ovih prostora.

Izložba o vojvođanskoj reklami u Osijeku

OSIJEK – U Muzeju Slavonije u Osijeku u ponedjeljak je otvorena izložba »Sve je samo reklama – segmenti iz povijesti reklame u Vojvodini do 1941. godine«. Riječ je o gostujućoj izložbi čiji su autori kustosi i muzejski savjetnici

iz Muzeja Vojvodine i subotičkog Gradskog muzeja. Izložba je priređena u okviru programa »Osječkog ljeta kulture«, a moći će se pogledati do 31. kolovoza.

Festival europskog filma »Palić 2013.«

SUBOTICA – Jubilarni, dvadeseti po redu Festival europskog filma »Palić 2013.« bit će održan od 13. do 19. srpnja, na više lokacija na Paliću i u Subotici. Na programu će se naći filmska ostvarenja u više selekcija: Glavni natjecateljski program, Paralele i sudari, Mladi duh Europe, Novi turski film, Novi mađarski film, Ekološki dokumentarci i Dječji program.

Svi programi su besplatni, osim projekcija u okviru Glavnog natjecateljskog programa na Ljetnoj pozornici. Cijena ulaznice za ovaj program po večeri je 200 dinara.

Na Festivalu će se odigrati i debatni i tribinski program na teme o dometima srpske kinematografije u 2012., ekoloških i zdravstvenih posljedica NATO bombardiranja Srbije, kao i znanstveni skup »Europa i kršćanstvo«. Povodom 20 godina festivala bit će objavljena i monografija o dobitnicima nagrade »Aleksandar Lifka«.

28. saziv Prve kolonije naive u tehnici slame u Tavankutu

TAVANKUT – Dvadeset i osmi saziv Prve kolonije naive u tehnici slame - Tavankut 2013. bit će otvoren večeras (petak, 12. srpnja), u Galeriji u Donjem Tavankutu. Prvo će u 20 sati biti otvorena izložba slika nastalih na lanjskom sazivu, a za 20,30 sati predviđeno je svečano otvorenje i predstavljanje kampa za obnovu »Etno salaša Balažević« te etno-revija »Moja mala haljina« dizajnerice *Sande Benčik*.

Sutra (subota, 13. travnja) slammarke će u Maloj Bosni, od 7 sati, izrađivati perlice na manifestaciji »Natjecanje risara«. Od nedjelje do četvrtka, 14. i 18. srpnja, od 9 do 18 sati, slammarke će raditi u OŠ »Matija Gubec« u Tavankutu.

U ponedjeljak 15. srpnja u 19 sati je svečano otvorenje II. seminara bunjevačkog stvaralaštva, a u utorak u 15 sati i 30 minuta promocija knjige »Rodno određeni lokalni razvoj« u izdanju Femina Creative.

U idući petak, 19. srpnja, u Galeriji Prve kolonije naive u tehnici slame, u 13 sati, bit će otvorena izložba »Putovi i kulture – kulturne vrijednosti Kiskunhalaskog i Sjevernobackog okruga«. Od 14 do 19 sati, slammarke rade u tavankutskoj školi, u 19 sati je »Večer sjećanja«, a u 20 sati drugarska večer.

U subotu 20. srpnja, u 19,30, u tavankutskoj Galeriji je zatvaranje XXVIII. saziva Prve kolonije naive u tehnici slame, a u 20 sati proglašenje bandaša i bandašice ovogodišnje Dužijance u Tavankutu.

U nedjelju 21. srpnja, u 10,30 je svečana sveta misa, nakon nje proslava Dužijance u Tavankutu, a u 20 sati Bandašicino kolo.

Festival marijanskog pučkog pivanja u Monoštoru

MONOŠTOR – U Monoštoru će sutra (subota, 13. srpnja) biti održan osmi po redu Festival marijanskog pučkog pivanja. Tema ovogodišnje manifestacije jesu božićne pjesme posvećene Djevici Mariji, nastale u pučanstvu. Od sudionika, najavljene su pjevačke skupine iz Srbije (Vojvodine) i Hrvatske. Program počinje u 18 sati u crkvi sv. Petra i Pavla. Novinu od ove godine predstavlja drugi dan manifestacije, u vidu književnog programa pod nazivom »Iz tradicije marijanskog pučkog pjesništva«, tijekom kojega će biti dan poseban osvrt na stvaralaštvo triju svećenika koji su obrađivali ovu temu. Ovaj program se održava u nedjelju također u 18 sati, u prostorijama Doma kulture.

Seminar bunjevačkog stvaralaštva u Tavankutu

TAVANKUT – U Tavankutu će od 16. do 20. srpnja biti održan II. seminar bunjevačkog stvaralaštva. Teme ovogodišnjeg seminara su: ples, glazba i izrada suvenira od slame. Organizator je HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, a projekt se održava uz logističku potporu Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata. Školarina je 25 eura po polazniku za sve dane, a smještaj je osiguran u višekrevetnim sobama u prostorijama udruge i mjesne škole, te u dvokrevetnim sobama u privatnim smještaju. Cijena punog pansiona je 13 eura po danu (noćenje je 4 eura, doručak 2 eura, ručak 4 eura te večera 3 eura). U cijenu školarine uračunati su i kava i bezalkoholno piće, mineralna voda i sok u stankama predavanja i u vrijeme obroka.

Svi zainteresirani mogu se prijaviti HKPD-u »Matija Gubec« u Tavankutu, putem elektroničke pošte na adresu matijagubectav@gmail.com, putem telefona/faksa Društva (+381) 24/4767-048, izravno osobi za kontakt Ivici Duliću na telefon broj (+381) 64/14-84-144, ili elektroničkom poštom na adresu ivdulic@gmail.com.

TOMISLAV ŽIGMANOV, GLAVNI I ODGOVORNI UREDNIK ČASOPISA »NOVA RIJEČ«

Voditi dijaloge s kompetentnima

*Mogu reći da su prve reakcije i više nego ohrabrujuće – književnost je Hrvata u Vojvodini na hrvatskoj književnoj sceni ne samo vidljiva, nego nije više samo »musava«! * Moramo se, naime, napokon okaniti navade da sve što ovdašnji Hrvat objavi u obliku knjige jest i vrijedno! * Tamo gdje vlada monizam, duhovno stvaralaštvo kopni, kaže urednik Tomislava Žigmanov*

Vijest o nedavnom objavljivanju prvog broja novog časopisa na hrvatskom jeziku za književnost i umjetnost »Nova riječ« ima veliki značaj u području kulture ovdašnjih Hrvata. Časopis je objavljen u nakladi Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, uz logističku potporu NIU »Hrvatska riječ«, što je bio povod za razgovor s Tomislavom Žigmanovim, glavnim i odgovornim urednikom ovoga časopisa.

Prema riječima urednika, poriva za pokretanje ovoga časopisa nije bilo. »U slučajevima osnivanja književnih glasila porivi ne igraju nikakvu ulogu! Eventualno bi se moglo govoriti o potrebama i motivima za tako što. Ukoliko je o tome riječ, u temelju je 'Nove riječi' potreba da se srednja i mlađa generacija hrvatskih pisaca iz Vojvodine, napose onih uspješnih, očituje na sebi primjeren način i to u časopisu koji će sami osmišljavati i kojim će upravljati. Sve se to, pak, može iščitavati i kao posljedica njihove isključenosti iz postojeće književne periodike, s kojom su onda, dakako, bili i nedovoljni«.

NEUPITNA KVALITETA KNJIŽEVNIH PRILOGA

Predstavljajući uređivačku koncepciju časopisa, Žigmanov ističe da ovaj časopis ne želi objavljivati autore koji su »podobni«.

»Koncepcija časopisa ne želi biti, kako to često znade biti slučaj u nas i ovdje, 'rakaška' – da se objavljuje sve što postoji u aktualnoj produkciji i to od autora koji su ispunili nekakve kriterije podobnosti, bez plana, s pomanjkanjem smisla i krajnjih svrha. Isto tako, ona je otvorena i za prijenos recentnih književnih sadržaja iz Hrvatske najvišega umjetničkog dometa, čime se svjesno, osim priznanja da smo dionici iste književnosti, želi biti posrednikom između hrvatske i književnosti koja postoji u Srbiji«.

Ono što je nedvojbeno dobro je da će ovaj časopis zrcaliti aktualna književna postignuća, dakle produkciju, ovdašnjih hrvatskih književnika.

»Naravno, 'blokovskim' prikazivanjem pojedinih segmenata književnog stvaralaštva nastoji se pokazivati da je hrvatska književnost ustrojena i kao scena, to jest da nije riječ tek o nizu slučajnih poje-

dinaca. Osobita pozornost će se posvećivati podzastupljenim književnim žanrovima u ovdašnjoj hrvatskoj književnosti, kao što je, recimo, esej. Iza objave u časopisu svega navedenoga mora stajati neupitna estetska i umjetnička kvaliteta književnoga priloga. Također, svjesno će se i svestrano tematizirati književnost Hrvata u Vojvodini – ne samo u svojoj povijesnoj dimenziji, nego će 'Nova riječ' biti prostor otvoren za kritičko čitanje aktualne produkcije. Nećemo bježati ni od uključivanja u rasprave u hrvatsko-srpskim odnosima, to jest nastojat ćemo se užljebljivati u te naracije i biti aktivni dionici tih procesa. I na koncu, ona hoće biti dokumentarijem svega relevantnoga u Vojvodini što se tiče hrvatske književnosti i umjetnosti. Nadam se da se to svakom kvalificiranijem čitatelju nadaje već iz prvoga objavljenog broja«.

EDUKACIJSKI – BEZ SAMODOSTATNOSTI

Na pitanje kako surađuje s članovima Savjeta časopisa i kako to funkcionira u praksi, Tomislav Žigmanov kaže da je u pitanju stvaralački odnos!

»Ukoliko ne želite biti zatvoreni u sebe i smanjiti prostor samodostatnosti u vlastitim naporima, morate voditi dijaloge s kompetentnim i obrazovanim ljudima iz više sredina. Morate, jednostavno, biti objekti dobrohotnog kritičkog sagledavanja mnogih znalaca i subjekti stvaralačke komunikacije s istim u planiranju sadržaja. Preciznije rečeno, članovi Savjeta su gdje kad ključni i u odabiru suradnika, profiliranju tema, osmišljavanju cijeloga koncepta pojedinih blokova. S druge strane, stvaralačkom se komunikacijom osigurava i odsuće moguće provincijalizacije književnosti, te se zadobiva nužna otvorenost. U

itnim ljudima

praksi pak to funkcionira na način gotovo neprestane razmjene mišljenja i dogovora ljudi iz Savjeta s urednicima časopisa. Za nas u 'Novoj riječi' je to od posebne važnosti iz razloga što je većina članova Uredništva mlađe dobi, a jednom broju njih su to i prvi urednički pozivi. Stoga će Savjet časopisa imati i snažnu edukacijsku ulogu mladih koleg(ic)a.

Tomislav Žigmanov kaže da o smislu i važnosti postojanja književnih časopisa kazuje znanost o književnosti, te da je ta važnost za književni život mnogostruka, a iščitava se kroz brojne svoje funkcije.

»Za našu književnu scenu važno je sljedeće – demono-

polizirati prostor očitovanja književnih stvaralaca, planski i sustavno raditi na socijalizaciji mladih, biti mjestom književnog života i susretanja, koji će ne samo afirmirati postojeće stvaralaštvo, već biti i izvor pokretanja novoga, otvoriti prostor za promišljanje, dijalog, polemiku i kritička promatranja književnosti i umjetnosti, i na koncu, ali ne i na posljednjem mjestu, ostvarivati interes za percepciju aktualnih idejnih i umjetničkih strujanja ne samo u nas i ovdje, nego i u svijetu. Riječju, biti živim mjestom književnoga života Hrvata u Vojvodini radi afirmacije onoga najvrijednijega u njemu!«

VIDLJIVOST NA KNJIŽEVNIM PRIREDBAMA

Glede aktualne književne produkcije Hrvata koji žive u Srbiji, Tomislav Žigmanov kaže da je ona još uvijek skrhanjena brojnim deficitima.

»Napose kada je riječ o prezentaciji, valorizaciji, socijalizaciji mladih i društvenim funkcijama. Naime, književnost unutar hrvatske kulturne scene, kao sustav, još uvijek ne funkcionira u svim svojim segmentima. Premalo je književnih večeri ili priredaba, nitko sustavno ne posvećuje pozornost mladim književnim stvarateljima, malo je napora koji bi smjerali prema kritičkoj prosudbi onoga što se objavi – moramo se naime napokon okaniti navade da sve što ovdašnji Hrvat objavi u obliku knjige jest i vrijedno! – a gotovo da izostaje, zbog nadmene samodovoljnosti, bila koja društvena funkcija književnosti i umjetnosti: od one prosvjetno-odgojne pa do prostora kritičkog preispitivanja vlastitosti.«

Urednik Tomislav Žigmanov naglašava da »Nova riječ« može doprinijeti većoj »vidljivosti« književne produkcije ovdašnjih Hrvata na hrvatskoj književnoj sceni.

»Da tako ne mislimo, ne bismo ni pokretali ovaj časopis! To ćemo, pak, postizati i svjesnim činjenjem – od časopisne razmjene i vidljivosti na književnim priredbama, preko objave kvalitetnih priloga, kako Hrvata iz Vojvodine, tako i autora iz Hrvatske, do planskoga pristupa medijskom i inom predstavljanju. I mogu reći da su prve reakcije i više nego ohrabrujuće – književnost je Hrvata u Vojvodini na hrvatskoj književnoj sceni ne samo vidljivija, nego nije više samo 'musava'!«

OSVOJENI PROSTOR SLOBODE

Pitali smo Tomislava Žigmanova ima li književne produkcije ovdašnjih Hrvata na srbijanskoj književnoj sceni i kakav značaj ima pojava »Nove riječi« na srbijanskoj književnoj sceni?

»To će se tek vidjeti. U Srbiji je hrvatska književnost gotovo nevidljiva iz razloga što je srbijanska književna scena visoko, u nacionalnom smislu, ekskluzivna, napose kada je riječ o mjesnoj hrvatskoj književnosti. Takva situacija nije od jučer, a na nama je da ju pokušamo mijenjati. Vjerujem da će se jednim pozitivnim nametanjem i dovoljno prestižnim svescima časopisa tako što i za izgledno vrijeme postići.«

S obzirom da postoje dva književna časopisa ovdašnjih Hrvata, urednik Tomislav Žigmanov odgovara da je pluralizam bit kulture.

»Povijest, naime, pokazuje da tamo gdje vlada monizam, duhovno stvaralaštvo kopni. Toga može biti dokaz i hrvatska književnost u Vojvodini. Recimo, u 'Novoj riječi' su objavljeni prilozi autora koji 10 godina nisu objavili ni retka u ovdašnjoj književnoj periodici, a spadaju u sam vrh naše intelektualne, a ne samo književne, elite. Zašto bi takve osobe bile osuđene na šutnju? Zašto bi njihovih promišljanja ili književnih radova bili uskraćeni ovdašnjih čitatelji? Dakle, 'Nova riječ' nije nikome konkurent, već je osvojeni prostor slobode za očitovanje onih koji su bili, odlukama drugih, marginalizirani ili zatomičeni, a imaju itekako što priopćiti!«

Zvonko Sarić

Proslavljen blagdan bl. Marije Petković

Prije 10 godina bl. papa Ivan Pavao II. je s. *Mariju Propetog Isusa Petković*, utemeljiteljicu Družbe sestara kćeri milosrđa, proglasio blaženom. Njezin blagdan proslavljen je i u subotičkoj župi sv. Roka 9. srpnja prigodnim programom i svečanom svetom misom. Ujedno ovo misno slavlje je bilo i završetak devetnice u čast ove blaženice, a predvodio ga je vlč. *Josip Kujundžić*, župnik iz Vajske, uz koncelebraciju braće svećenika: mons. *Stjepana Beretić*, vlč. *Gorana Vilova*, mladomisnika vlč. *Vinka Cvijina* i domaćina mons. *Andrije Anišića*. Tijekom devet dana vjernici i djeca koji se utječu blaženici za zagovor dolazili su u velikom broju na misu, te molili za svoje potrebe.

Prigodan program prije svete mise su priredila djeca iz vrtića koji nosi ime blažene Marije Petković i djeca iz župe »Biseri Očeva milosrđa«.

Ovoj proslavi nazočila je i zamjenica ravnatelja PU »Naša radost« *Snežana Flego*, koja je u svom obraćanju najavila otvorenje novoga vrtića u župi »Marija Majka Crkve« u Subotici, koji također nosi ime blaženice »Marija Petković« - Biser, a s radom započinje na jesen.

Nakon mise druženje je nastavljeno u dvorištu uz razgovor i igru mališana.

Ž. V.

Koncert u karmelićanskoj crkvi

U karmelićanskoj crkvi u Somboru u subotu 6. srpnja održan je koncert Mješovitog zbora »Camerata Musicale« iz Wejherowa, Poljska. Gosti su se predstavili raznovrsnim

repertoarom, među kojima su bile skladbe *Đ. P. Palestrine*, *O. Gieja*, *S. Rahmanjinova*, *R. Manuela*, te crnačka duhovna glazba. Pokrovitelj ovog gostovanja bio je Grad Sombor, a domaćim MOH »Juventus Cantat« Somborskog pjevačkog društva.

Z. V.

Mlada misa vlč. Vinka Cvijina

U subotu 6. srpnja vlč. Vinko Cvijin proslavio je svoju mladu misu u Gospinom svetištu na Bunariću

Mladomisnički blagoslov

Foto: Vedran Jegić

MEDITACIJA

Piše: dipl. theol. Ana Hodak

Živeći svoju vjeru čovjek se lako nađe u opasnosti da upadne u vjerski formalizam. Postane opsjednut ispravnim obdržavanjem nekih vjerskih propisa i u tome zaboravi ono bitno – ljubav. Zato nam je Bog ostavio svoju riječ zapisanu u Svetom pismu da nas trajno podsjeća na ono što je u našem životu vrijedno i na čega trebamo obratiti pozornost. Tako nas evanđelje za nedjelju koja je pred nama podsjeća kako je za život vječni potrebno ljubiti Boga i bližnjega (usp. Lk 10, 25-28).

LJUBAV PREMA BOGU

Ljubav prema Bogu je prva i najveća zapovijed, kaže Isus (usp. Mt 22, 37-38). Boga se ljubi »svim srcem svojim, i svom dušom svojom, i svim umom svojim« (Mt 22, 37), a to znači cijelim svojim bićem. On, naš Stvoritelj i Otkupitelj, zaslužuje samo takvu ljubav, sve manje nije njega dostojno. Jer, Bog nas ljubi savršenom ljubavlju koja ne poznaje granice, ljubavlju koja svog Sina daje u smrt radi našeg spasenja. Stoga naša ljubav prema njemu ne može i ne smije biti polovična, površna, usputna. Ona mora dolaziti iz dubine našeg bića i biti iskrene,

na. Ona, naravno, ne može nikada biti savršena, jer ni mi kao grešnici nismo savršeni, ali moramo nastojati dati sve od sebe kako bismo doista ljubili Boga cijelim svojim bićem. Naša nesavršena ljubav, koja je iskrena i puna čežnje za Bogom, njemu je draga i On će je u svojoj ljubavi učiniti savršenom.

Ljubav i zahvalnost prema Bogu ljudi su imali potrebu iskazivati na izvanjski način pa su tako nastali mnogi naši obredi, molitve i razni oblici pobožnosti. Ali, ako se ti oblici pobožnosti isprazne od osjećaja ljubavi, oni gube svoju svrhu i svoj smisao. Jer, naše mise, molitve, hodočašća i sl., ako nisu praćeni ljubavlju i željom za susretom s Bogom, Bogu nisu dragi, nego mrski. Njemu nije potrebno strogo obdržavanje vjerskih propisa, niti molitve koje nisu u stanju zaokupiti ni naše misli, a ne osjećaje. Bog želi naše srce, želi da ga volimo cijelim svojim bićem i da tu ljubav živimo cijelim svojim životom. A, takva ljubav prema Bogu nužno uključuje i ljubav prema čovjeku.

LJUBAV PREMA BLIŽNJEMU

Druga zapovijed slična onoj prvoj o ljubavi prema Bogu je, kaže Isus: »Ljubi svoga bližnjega kao sebe samoga« (Mt 22, 39). Međutim, čovjek danas nerijetko upada u opasnost da se poput zakonoznanca iz Lukinog evanđelja pita: »A tko je moj bližnji«

(Lk 10, 29). Pa onda sužava krug bližnjih na najbolje prijatelje i najužu obitelj. I u tom sužavanju kruga bližnjih stavlja granice ljubavi i sam pravi kriterije na koga je Isusova zapovijed ljubavi iz njegove okoline primjenljiva, a na koga nije, te tko je to dostojan da ga on voli kao sebe samog. A, zaboravlja da je njega Bog ljubio do smrti kao nedostojnog i grešnog. I

naroda, uz to još i vjerski uglednici, nego su ga samo zaobišli. Pomaže mu ni manje ni više nego Samarijanac. Upravo ovakvim raspletom prispodobе Isus želi reći kako odgovor na pitanje tko je moj bližnji nadilazi sve granice, nacionalne, vjerske, rasne. Zapravo se takvo što ne bismo trebali ni pitati. Smisao ove priče nije samo da priskacemo ljudima u nevolji i tražimo potrebne. Nego i da otvorimo oči za svijet, za sve one koji nas okružuju. Iskazivati ljubav svakom čovjeku na različite načine je iskazivati ljubav prema Bogu. To je put u život vječni. Gledati bližnjeg u svakom i postupati poput Samarijanca znači uprisutniti Boga u svom životu i odgovoriti mu na njegovu ljubav.

Biti dobar poznavatelj vjerskog nauka bez osjećaja za bližnjeg pred Bogom je bezvrijedno. Poznavatelji židovskog vjerskog nauka pokraj unesrećenog čovjeka su samo prošli, a Samarijanac

mu je iskazao milosrđe i tako na najbolji način ispunio nalog zapovijedi ljubavi. Zato je dobro imati na pameti da se u život vječni »ne ulazi promjenom posla i zvanja, nego promjenom pogleda prema drugom. Drugi je bližnji. U vječni se život ne ulazi znanjem o Bogu. Niti raspravom o zapovijedima. Ulazi se vršenjem onoga što zapovijedi nalažu.«¹

¹ Ante VUČKOVIĆ, Sućut kao liturgija, u: Živo vrelo, 24 (2007.) 7, 19.

baš zato da čovjek ne bi sam postavljao kriterije po kojima će nekog ljubiti kao svog bližnjeg, a nekog odbaciti kao nebližnjeg, Isus prispodobom o milosrdnom Samarijancu odbacuje sve kriterije.

Milosrdni Samarijanac s punim pravom nosi ime Milosrdni. On, kao pripadnik neprijateljskog naroda, s kojima Židovi nisu smjeli ni razgovarati, pomaže baš unesrećenom Židovu. Nisu mu pomogli pripadnici njegovog

ŠTO VOLITE KUHATI, PODIJELITE S NAMA!

Šokačka tradicija u kuhinji

Kada bismo Mariju Šeremešić iz Sombora morali predstaviti s nekoliko riječi rekli bismo da je ona spisateljica, redateljica, kulturna djelatnica i predsjednica Udruge građana »Urbani Šokci«. No, ona je mnogo više od toga. Prije svega ponosita baka troje unučadi, majka dvoje odrasle djece i supruga. Dobra je i kuharica, u što smo se i sami uvjerali, pa smo njeno kulinarstvo umijeće odlučili podijeliti i s čitateljima »Hrvatske riječi«. Što bi drugo bilo na meniju, nego li staro šokačko »jilo« iz Monoštora, odakle je podrijetlom i naša sugovornica.

PONOSNA BAKA

Marija nas je ugostila u svome ugodnom domu u Somboru u kome se posebice istječu vrt i terase ukrašene cvijećem. Kaže, biljke u vrtu briga su njenoga supruga *Martina*, a ona vodi računa o cvjetnicama u saksijama. »U vrtu imamo minijature trajnice, oko 70 raznih vrsta u kamenjarima. To je hobi mog supruga, a moj su cvjetnice na balkonima. Trudim se zadržati stare sorte muškata, a stare su oko 20 godina. Uvečer nam treba oko sat vremena da sredimo sve u vrtu i na terasama, a onda uživamo u toj našoj oazi«, kaže naša sugovornica.

Svoj radni vijek Marija je provela u prosvjeti, a već

nekoliko godina je u mirovini. Kaže kako ne bi mogla zamisliti dane provoditi samo u kući, pa je mirovinu shvatila kao priliku za kreativan rad. Prikuplja i zapisuje stare šokačke riječi, običajne pjesme, promiče ličnosti o kojima se do sada iz raznih razloga šutjelo, u planu je radionica zlatoveza, biografija i

bibliografija *Josipa Pašića*, kazališna predstava... »Moja tema je život i rad starih Šokaca na prostoru Bačke, a u tome posebno mjesto ima Monoštor. O Monošturu najviše znam, najviše pamtim«, kaže Marija.

Ona i suprug ovih dana obilježili su 45 godina braka. Sin Damir već četiri godine

živi i radi u mjestu Gruda u Konavlima, pa će cijeli srpanj Marija i njen suprug provesti na moru. Kćerka *Jasenka* udana je u salaškom naselju Nenadić. »Imam troje unučadi: *Eminu*, *Marka* i *Anetu* i to su naša tri anđelčića. Unuke se bave sportom i do sada su osvajale medalje na državnim natjecanjima, svi su dobri učenici na ponos i diku roditeljima i nama. Česti su nam i dragi nam gosti, za njih uvijek pripremam ono što najviše vole jesti«, kaže nam ponosna baka Marija.

SPECIJALITETE VOLE I U DALMACIJI

Naša je sugovornica danas vrsna kuharica, kako tradicionalnih tako i suvremenih jela. Tradicionalna šokačka jela učila je od svoje ujne u Monošturu. »Do udaje svaki slobodan trenutak provodila sam u Monošturu. Monoštor je za mene bio i ostao središte svijeta. Samo kad pređem most prema Monošturu ja već dišem drugačije. Koliko volim Monoštor, toliko volim i tu šokačku kuhinju.

Osim od ujne dosta sam toga naučila od svekrve, jer kada sam se udala živjeli smo u jednoj maloj obiteljskoj zadrugi u kojoj su bili suprugovi majka i dida, roditelji, brat i suprug i ja. Moji su se roditelji preselili u Sombor prije mog rođenja, ali su također zadržali tradicionalnu šokačku kuhinju«, priča naša

PATKA (PILE) NA VALJUŠČIĆE

Potrebno za četiri osobe

1 patka oko 1,5 kilograma \ 1 veća glavica luka \ 2 mrkve \ 1 peršin \ sol \ vegeta \ aleve paprika \ peršinov list \ 1,5 do 2 litre vode \ 4 šake brašna \ 3 jajeta

Priprema: Luk se sitno isjecka i pirja s isječenim pačjim mesom u vlastitoj masnoći s malo vode. Doda se malo vegete i soli i još malo pirja. Doda se aleve paprika i zalije se vodom da iznad mesa bude desetak centimetara tečnosti, stavi se mrkva i zelen i polako se kuha, pri kraju se doda peršinov list. Vode se doda toliko da na kraju kuhanja iznad mesa bude oko pet centimetara tečnosti.

Kada je meso skuhano dodaju se trganci. Trganci se pripremaju od četiri šake brašna i tri jajeta. Zamijesi se, razvije na debljinu malog prsta i isječe na kocke. Kada se prosuši kida se i ukuhava u jelo.

Umjesto patke može se kombinirati pačje i pileće meso ili sama piletina.

Martina. Vole njihovi prijatelji i Marijinu pitu s mesom, koju često sprema i kada ode u Dalmaciju. Za ovu rubriku umjesto graha ili ribljeg paprikaša ona je odabrala jedno laganije, također tradicionalno šokačko 'jilo', a to je patka na valjuščiće. Nekada je selo bilo puno gusaka i pataka i to je bilo najjeftinije meso. Selo je okruženo vodom i one su same ujutro odlazile na vodu, a uvečer se vraćale kući. Tako je to meso bilo najjeftinije i dosta se koristilo u prehrani. To je i brzo jelo, jer nekada se naporno radilo na njivi i žene su kuhale navečer kada su se umorne vratile kući», kaže Marija.

Zlata Vasiljević

domaćica. Višegodišnji običaj da se u kući Šeremešića kuha svaki dan Marija je zadržala i danas kada su ona i suprug ostali sami, zadržana je i tradicija nedjeljnog ručka. Dok su s njima živjela i djeca nedjeljno poslijepodne poslije ručka bilo je prigoda za druženje, pa i zajednički poslijepodnevni koncert.

Osim obitelji za njihovim su stolom često rođaci i pri-

jatelji, a od svih jela najviše im se dopada grah, odnosno »gra s rizancima« na šokački način. »Kuha se kao riblji paprikaš. Prva voda se baci, zatim se kuhaju grah, kobasica, suho meso, cijela paprika, jedna rajčica i začini. Posebno se pripreme rezanci koji se jedu uz grah«, pojašnjava nam Marija. Ona je i majstor ribljeg paprikaša, dok je roštilj posao za supruga

Privatna stomatološka ordinacija

Opće stomatološke i specijalističke ortodontske usluge

dr. Robert Horvát

www.poslovnabaza.com/drhorvatrobert

24000 SUBOTICA Đure Đakovića 7/a Tel.: 024/554-136

POLIKLINIKA Jelene Čović 28, 24000 Subotica, www.badawi-su.com, poliklinika@badawi-su.com
024/553-774, 024/567-495, 0600/553-774, 0600/567-465

Badawi

Ponedjeljkom i petkom **POPUST 20%**
na pedijatrijski, ginekološki i opći pregled!

od 1991 sa vama!

Poliklinika za vašu obitelj

GARDEROBA | RAZNO

PRIČA O FOTOGRAFIJI - SPOMENIK »KIPOVI« NA CESTI RUMA – IRIG

Mjesto gdje je zaustavljena kuga

Spomenik u znak zahvalnosti Bogu jer su bili pošteđeni epidemije podignut je 1858. godine

Kada krenete cestom od Rume prema Irigu, negdje na polovici puta, s jedne i s druge strane, možete vidjeti spomen-obilježje kakvo se rijetko gdje može vidjeti – radi se o spomeniku podignutom na mjestu gdje je austrijska vojska krajem 18. stoljeća postavila sanitarni kordon kojim je spriječeno širenje zaraze kuge od Iriga prema Rumi. Zahvaljujući spomenutom kordonu koji je u potpunosti prekinuo vezu Rume i Iriga i zabranio

svako kretanje u tom smjeru, Ruma je bila jedna od rijetkih mjesta u to vrijeme u kojoj nitko nije preminuo od smrtonosne kuge, koja je s druge strane desetkovala pučanstvo Iriga i okolnih sela.

KUGA JE DOŠLA S JUGA

Kuga je područje Srijema zahvatila 1795. godine, a u ove krajeve je doprijetela s juga, točnije iz tadašnjeg Turskog Carstva, i proširila se najprije u pogranične

krajeve tadašnje austrijske carevine, tzv. Vojnu krajinu, a odande se širila dalje na sjever prema podnožju Fruške gore. Postoje pretpostavke da su kugu širili vojni bjegunci, a od mjesta u Srijemu od ove opake bolesti najviše je stradao Irig, koji je u to vrijeme bio jedan od najvećih gospodarskih, prometnih i kulturnih središta cijele južne Ugarske. U to vrijeme imao je više stanovnika od tadašnjeg Beograda. Da bi spriječila širenje zaraze austrijska vojska je u okolici više mjesta u Srijemu postavljala straže, kopala duboke rovove i sprečavala svako kretanje, a svatko tko bi se oglašio o naredbu o zabrani kretanja bio bi strijeljan na licu mjesta. Naročito stroga kontrola zabrane kretanja bila je na granici rumskog okruga, što je i glavni razlog što je Ruma bila pošteđena ove pošasti.

SPOMENIK OBNOVLJEN 1937.

Epidemija kuge u ovim krajevima konačno je zaustavljena u veljači 1796. godine. Spomenik u znak zahvalnosti Bogu što su bili pošteđeni epidemije podignut je 1858. godine, iako

postoje i tvrdnje da je već nakon par godina od završetka epidemije na mjestu budućeg spomenika bilo postavljeno jedno skromno obilježje. I dan-danas on predstavlja jedinstveni spomenik zdravstvene kulture u ovim krajevima.

Zahvaljujući rumskoj obitelji *Wolf* spomenik je obnovljen 1937. godine. Do rujna 2010. godine spomenik je bio u prilično lošem stanju i zapušten da bi tada zahvaljujući Pokrajinskom tajništvu za kulturu, Općini Irig i Rotari klubu iz Rume spomenik do polovice svibnja 2011. godine bio obnovljen. Zahvaljujući Zavodu za zaštitu spomenika kulture Srijema spomenik je zadržao svoj prvobitni izgled s križem, raspećem i vanjskim zidom, a da bi sve bilo što vjerodostojnije korišteni su i originalni materijali za obnovu. Sve je radeno zahvaljujući starim slikama i crtežima.

Spomenik se nalazi gotovo na samoj granici općina Ruma i Irig, a i dan-danas se prepričava kako su se nekad i iz Rume i iz Iriga istovremeno organizirale zajedničke katoličke i pravoslavne procesije s osvećivanjem spomenika.

Nikola Jurca

OČNA KUĆA

optika i ordinacija
na jednom mjestu

551-045

Subotica
Maksima Gorkog 20
KOD GLAVNE POŠTE

Zašto? Kako? Molim?

Koliko zvijezda ima u svemiru?

Galaksija obuhvaća više desetaka milijardi zvijezda. Sunce, ta sasvim obična zvijezda, nalazi se na rubu naše galaksije, odnosno Mliječne staze.

Kad je izmišljena pasta za zube?

Pasta za zube u tubi proizvedena je 1841. godine, a u novije vrijeme su dodane pruge na njoj. Kako? U tubu se stavi određena količina paste u boji, ostatak se ispunji bijelom i sve se zatvori, ali sa suprotne strane čepa.

Jeste li čuli?

Ljeto u knjižnici

Gradska knjižnica iz Subotice tijekom ljeta organizira brojne aktivnosti za vas. O tome smo već pisali. Veliko je zanimanje, kao i uvijek, za kreativne manualne radionice na Dječjem odjelu. Prvi petodnevni ciklus je već završen, ali počinje novi te potom novi i tako do polovice kolovoza.

Rezervirajte na vrijeme svoje mjesto osobno ili putem telefona 024/553-115.

B. I.

DJECA IZ HRVATSKIH ODJELA NA MORU

Ljetovanje u Novom Vinodolskom

Novi Vinodolski je i ove godine bio mjesto ljetovanja za oko devedesetero djece koja nastavu pohađaju na hrvatskom jeziku u Subotici i okolici. Put odmarališta Crvenog križa Zagreba ove godine su otišli učenici iz osnovnih škola »Matko Vuković«, »Ivan Milutinović« i »Sveti Sava« iz Subotice te prigradskih osnovnih škola »Matija Gubec« iz Tavankuta, »Vladimir Nazor« iz Đurđina i »Ivan Milutinović« iz Male Bosne. Ljetovanje u razdoblju od 28. lipnja do 5. srpnja je suorganiziralo i većim dijelom financijski poduprla Hrvatsko nacionalno vijeće.

NA »MALOM SPLITU« SUDJELOVAO LUKA SKENDERVIĆ Nagrađena pjesma »Al sam rđav«

Lukin nastup upotpunila je plesna skupina »Školjkice«

12. srpnja 2013.

Boravak naše djece u Novom Vinodolskom se poklopio s ulaskom Hrvatske u Europsku uniju, što je svečano i proslavljeno u gradu, ali i u odmaralištu. Tijekom boravka na moru nastala su nova poznanstva, možda i ljubavi, ali to se ne govori javno. Djeca su sudjelovala u plesnoj, istraživačkoj i likovnoj radionici, a posebice su im se svidjele igre bez granica na vodi koje su, naravno, organizirane za plivače.

Svaki dan započinjao je tjele vježbama, a posjetili su i upoznali se s osobitostima grada.

Opći dojam je da su ova ljetovanja sve bolja i bolja te da ni vrijeme, koje im ovoga puta nije u potpunosti išlo na ruku, ne može promijeniti ovaj zaključak.

Stoga veliko hvala Hrvatskom nacionalnom vijeću što je i ove godine organiziralo ljetovanje u Novom Vinodolskom.

B.I.

Na splitskim Prokurativama, na glazbenom festivalu za djecu i mlade »Mali Split« po prvi puta je nastupio i predstavnik iz Vojvodine. Ova čast, ali i obveza pripala je Luki Skenderoviću, ispred HGU »Festival bunjevački pisama«, koji je svoje umijeće pokazao na pravi način, te dobio nagradu za najljepšu tradicijsku pjesmu. Luka se u Splitu predstavio s dobro nam poznatom pjesmom »Al sam rđav« za koju je tekst i glazbu napisao Marjan Kiš, dok aranžman potpisuje Vojislav Temunović. »Mali Split« održan je u ponedjeljak 8. srpnja, a Lukin nastup realiziran je na inicijativu i u organizaciji Zavoda za kulturu vojvođanskih Hrvata, te uz suradnju Branke Bezić-Flipović, voditeljice podružnice Hrvatske matice iseljenika - ogranak Split.

Među 24 izvođača koji su nastupili na ovome festivalu bila je predstavnica iz Makedonije, te Luka iz Vojvodine. Mediji u Hrvatskoj Lukin nastup su najavili ovako: »Prvi put na 'Malom Splitu' nastupit će i izvođač iz Vojvodine. Tako će malene zvijezde s Prokurativa ponovno poslati jasnu poruku svima - kako glazba, poput ljubavi, nema granica.«

Bravo za organizatore, a Luki od srca čestitamo!

Ž. V.

Hrckova kuharica

Voćni sladoled

Potrebno: voće po želji - mogu biti kivi, jagode, breskve, banane, marelice, višnje... što god poželite, i 100 g čokolade za kuhanje, drveni štapići i posuda - kalup za sladoled ili obične plastične čaše.

Priprema: Voće prvo dobro oprati, ukoliko je potrebno oguliti koru i izmiksati ga u blenderu ili štapičnim mikserom, da dobijete kašasti izgled (za ovaj dio pripreme ukoliko je potrebno pozovite starijeg brata ili sestru). U kalup za sladoled ili čašu stavite dio voća, primjerice kašu od kivija i stavite u zamrzivač da se hladi, isti postupak ponovite sa svim kalupima ili čašama. Nakon 15 minuta izvadite iz zamrzivača i na kivi dodate smjesu od (primjerice) višanja, pa ponovite isti postupak. Na kraju dodate kašu od marelice i zabodete štapić do polovice čaše. Stavite da se hladi. Nakon pola sata otopite čokoladu u dubljoj posudi i zamrznuti sladoled prelijte čokoladom, te ga vratite na hlađenje.

Izgledat će kao pravi sladoled, samo što je ovaj pun vitamina.

Naravno, jedite ga polako, kako vas ne bi boljelo grlo!

Fotke kako je vama uspio ovaj jednostavni recept možete slati na email adresu: hrckovakuharica@gmail.com

Ujedno vas pozivam da nam šaljete (na gore navedenu adresu) i vaše jednostavne recepte s fotografijama. Najbolje ćemo objaviti!

**PETAK
12.7.2013.**

06:10 Trenutak spoznaje (R)
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
07:40 Dobro jutro, Hrvatska
09:05 Gorski liječnik, serija
09:51 Vijesti iz kulture
09:59 Skica za portret
10:13 Prirodni svijet (5):
Irački Rajski vrt,
dokumentarna serija
11:03 Domovi Tunisa,
dokumentarna serija
11:29 Domovi Tunisa,
dokumentarna serija
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s
Vendavala, telenovela
13:25 Dr. Oz (3), talk-show
14:05 Jelovnici izgubljenog
vremena:
14:30 Vijesti uz hrvatski
znakovni jezik
14:45 Pod zvijezdama,
američko-kanadski film
16:10 Popuna
16:25 Ribar ribi grize rep,
dokumentarna serija
17:00 Vijesti
18:15 Heartland (1), serija
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:05 Stipe u gostima (5),
humoristična serija
20:40 Tajne svjetskih muzeja
: Američki prirodoslovni
muzej,
dokumentarna serija
21:30 Putovanje u Vučjak,
dramska serija
22:30 Dnevnik 3
22:50 Vijesti iz kulture
23:05 Filmski maraton: Veliki
Lebowski, američko-
britanski film
01:00 Filmski maraton: Pod
zvijezdama, američko-
kanadski film(R)
02:25 Buket bodljikave žice,
mini-serija
04:50 Dr. Oz (3), talk-
show (R)
05:30 8. kat: Kakva blamaža,
talk-show (R)

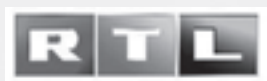
06:10 Najava programa
06:15 Nasljednica s
Vendavala, telenovela
07:00 Mala TV
07:30 Moomini, crtana serija
07:55 Teletubbies
08:20 Papreni detektivi 1,
serija za djecu

08:45 H2O Uz malo vode! 2,
serija za djecu
09:10 Svjetski biseri 2:
Baleari - španjolski
dragulji, dokumentarna
serija (R)
10:02 Dolina sunca, serija
10:47 Rekonstrukcija: Toni
Cetinski
11:15 Kratki susreti
11:45 Traumatologija: Ida
Prester
12:10 Šaptač psima,
dokumentarna serija
13:00 Toskana na tanjuru (1),
dokumentarna serija (R)
13:15 Doktor Who 2, serija
14:00 Doktor Who 2, serija
14:45 Degraasi 5, serija
15:10 Dnevnik jedne plavuše:
Plavuša i sex
15:18 Muška posla: Kako
poboljšati spolnu moć
15:26 Superžena: Odgoj djece
15:33 Ružiona Specijal:
Gustaši
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 8. kat: Kakva blamaža,
talk-show
17:20 Dolina sunca, serija
18:05 Novi klinici s Beverly
Hillsa 4, serija za mlade
18:50 Bučom u glavu: Silvana
Mendušić
19:00 Kriške sira (2),
dokumentarna serija
19:25 U vrtu pod zvijezdama,
animirana serija
20:00 Glee (2), serija za mlade
20:48 Najava programa
21:00 Volim Hrvatsku
22:15 Buket bodljikave žice,
mini-serija
23:05 Buket bodljikave žice
23:55 Buket bodljikave žice
00:45 Fringe - Na rubu, serija
01:30 Retrovizor: Zakon i red:
Odjel za žrtve , serija
02:15 Retrovizor: Uvijek je
sunčano u Philadelphiji
02:40 Noćni glazbeni program

06:30 Pinky i Mozgalo, R
06:55 Pinky i Mozgalo
07:20 TV izlog
07:35 Kako vrijeme prolazi,
serija R
08:35 TV izlog
08:50 Da sam oblak, serija R
11:20 Inspektor Rex, serija R
12:15 Ninja ratnici, serija R
12:45 Zauvijek susjedi, R
13:50 In magazin R
14:30 Inspektor Rex, serija
15:20 Ninja ratnici, serija
15:50 Zauvijek susjedi, serija
17:00 Vijesti Nove TV
17:25 In magazin
18:05 Kako vrijeme prolazi
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Da sam oblak, serija

21:06 Da sam oblak, serija
22:35 Poštar, igrani film
01:50 Projekt Meduza 1,
igrani film
03:40 Ezo TV, tarot show
05:10 Muškarci u krizi,
serija R
06:00 Kraj programa

05:05 RTL Danas, (R)
05:45 Ekkluziv Tabloid,
magazin (R)
06:10 Ben 10: Ultimate Alien
06:35 Moji džepni ljubimci
06:55 Virus attack
07:15 TV prodaja
07:30 Krv nije voda, serija (R)
08:25 TV prodaja
08:40 Nebo i zemlja, serija (R)
09:55 Divlja ruža, telenovela
10:50 Obitelj Rey, telenovela
11:45 TV prodaja
12:00 Nebo i zemlja, serija
13:15 Avenida Brasil, (R)
14:15 Heroji iz strasti, serija
15:15 Heroji iz strasti, serija
16:10 Miješani brak, serija
16:55 RTL 5 do 5
17:10 Miješni brak, zabavna/
obrazovna emisija
18:05 Ekkluziv Tabloid
18:30 RTL Danas
19:10 Krv nije voda, serija
20:00 Prislino slijetanje, igrani
film, akcijski triler
21:50 Iza rešetaka, film, triler
23:05 Eurojackpot
23:15 Iza rešetaka, film, triler
00:10 Vojnici, igrani film,
akcijski
01:55 RTL Danas, (R)
02:35 Kraj programa

**SUBOTA
13.7.2013.**

06:10 Drugo mišljenje: Virusi,
bakterije, epidemije (R)
06:40 Najava programa
07:00 Reprizni program
07:50 Hrvatska kronika BiH
08:08 Kinoteka - ciklus
klasičnog vesterna: 40
pušaka za Apaški klanac,
američki film (R)
09:40 Veliki vranici i njihova
zla kob, dokumentarni
film
10:10 Vijesti iz kulture
10:25 Kućni ljubimci
11:00 Normalan život, emisija
12:00 Dnevnik 1
12:35 Prizma
13:20 Duhovni izazovi
13:55 Prašinari, kanadski film
15:35 Reporter: Mubarakovo
pismo
16:15 Popuna

16:25 Alpe Dunav Jadran
17:00 Vijesti
17:15 Kulturna baština: Put
kamena
17:35 Sa zrnem soli,
dokumentarni film
18:05 Lijepom našom: Solin 2
19:10 Ezopovo kazalište,
crtani film
19:20 Dim, dam, dum - crtani
film
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 7/39
20:10 Junaci u kamionima,
dokumentarna serija
21:00 Sirene, američki film
22:50 Dnevnik 3
23:10 Vijesti iz kulture
23:30 Zločinci u odijelima
00:15 Filmski maraton:
Atlantic City, kanadsko-
francuski film (R)
01:55 Filmski maraton: 40
pušaka za Apaški klanac,
američki film (R)
03:30 Skica za portret
03:40 Reprizni program

05:30 Najava programa
05:35 Turistička klasa
06:05 Tom i Jerry, crtana serija
06:30 Moj mali planet, crtana
serija
06:35 Wot wot's, crtana serija
06:45 Matkova čudovišta,
crtana serija
07:00 Merlin 4, serija
07:45 Novi klinici s Beverly
Hillsa 4, serija za mlade
09:30 Teletubbies, animirana
serija
09:55 Majstori svirači
10:25 Sportske igre mladih
10:45 Sunašce Bobi i diskocervi,
dansko-njemački
animirani film za djecu
12:25 Nijanse ljubavi, serija
14:00 Športski prijenos ili
snimka
15:45 Evergreen
17:30 Briljanteen (R)
18:10 Top Gear 16,
dokumentarna serija
19:00 Kriške sira (2),
dokumentarna serija
19:25 U vrtu pod zvijezdama,
animirana serija
20:00 Glee (2), serija za mlade
21:00 Gračišće: Melodije Istre
i Kvarnera, snimka
22:45 Seraphim Falls,
američki film
00:30 Retrovizor: Zakon i red:
Odjel za žrtve , serija
01:15 Retrovizor: Uvijek je
sunčano u Philadelphiji
01:40 Noćni glazbeni program

06:10 Dnevnik Nove TV R
07:00 In magazin R
07:30 Zauvijek susjedi,
serija R
08:35 Mike i Molly, serija
09:05 TV Izlog
09:20 Pinky i Mozgalo,
crtana serija R
09:45 Pinky i Mozgalo
10:15 Štrumpfovi, R
10:40 Ninja ratnici, serija R
11:10 Ninja ratnici, serija
11:40 Zauvijek susjedi, serija
12:50 Projekt Meduza 1,
igrani film R
14:40 Projekt Meduza 2,
igrani film
16:30 Štrumpfovi
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 Proverjeno, R
18:10 Nad lipom 35
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Otmica metroa 123,
igrani film
22:10 Obračun s jakuzom,
igrani film
00:05 Slijepa pravda, film
01:50 Projekt Meduza 2,
igrani film R
03:30 Ezo TV, tarot show
05:00 Kraj programa

06:25 RTL Danas, (R)
07:05 Virus attack, animirana
serija
07:25 Uvrnuti čupavci,
animirana serija
07:55 Aladdin, animirana
serija
08:20 Timon i Pumbaa,
animirana serija
08:50 TV prodaja
09:05 Ekkluziv Tabloid,
magazin (R)
09:30 TV prodaja
09:45 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija
10:45 RTL Hotspot,
informativni magazin
11:25 TV prodaja
11:40 Riječ po riječ, igrani
film, drama
13:40 Made in America, igrani
film, komedija
15:50 Krv nije voda, serija
16:50 Krv nije voda, serija
17:50 Smrtonosnih 60,
dokumentarna serija
18:30 RTL Danas
19:10 Galileo, zabavna/
obrazovna emisija
20:00 Ubojite namjere, igrani
film, kriminalistički
22:05 Potraga, igrani film,
drama/ triler
00:15 Gospodar planina,
igrani film, drama
02:40 Astro show, emisija
uživo
03:40 RTL Danas, (R)
04:15 Kraj programa

**NEDJELJA
14.7.2013.**

07:15 Najava programa
07:35 Duhovni izazovi
08:10 Zlatna kinoteka: Oteti, britanski film
09:50 Popuna
10:05 Vijesti iz kulture
10:15 Najmoćnije žene svijeta: Coco Chanel, dokumentarna serija
11:10 Ubojstvo, napisala je - serija
12:00 Dnevnik 1
12:30 Plodovi zemlje
13:25 Rijeka: More
14:00 Nedjeljom u dva
15:05 Mir i dobro
15:40 Divlji u srcu 6, serija
16:30 Vrtlara (R)
17:00 Vijesti
17:15 Posjetilac, američki film
19:10 Ezopovo kazalište, crtani film
19:20 Dim, dam, dum - crtani film
19:30 Dnevnik
20:05 LOTO 6/45
20:10 Vjerujem u anđele, TV serija
21:00 Otvorenje 59. splitskog ljeta, prijenos
23:25 Dnevnik 3
23:45 Vijesti iz kulture
00:00 Strani igrani film
01:45 Strani igrani film
03:30 Reprizni program
04:10 Ubojstvo, napisala je (10) - serija
05:00 Divlji u srcu 6, serija

06:44 Najava programa
06:49 Alpe Dunav Jadran
07:19 Pipi Duga Čarapa, crtana serija
07:44 Corto Malteze, crtana serija
08:09 Ljetni koncert ispred Schönbrunn - Bečka filharmonija pod ravnanjem Lorina Maazela
09:05 Animanijaci, crtana serija
09:30 Feliksova pisma, crtana serija
10:00 Pripovjedač, serija za djecu
10:25 Priče u slikama 1, serija za djecu
10:45 Biblija
10:55 Plina Stablina: Misa, prijenos
12:05 Detektiv XXL: Jo-Jo, njemačko-talijansko-

američki film
13:45 Nijanse ljubavi, serija
15:45 Evergreen
17:35 Svjetski atletski prvaci: Od Helsinkija do Helsinkija, dokumentarna serija
18:35 Top Gear 16, dokumentarna serija
19:25 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
20:00 Svijet cirkusa, američki film
22:20 Ciklus kulturnih filmova: Teorem, talijanski film
23:55 Vocal Marathon 2011., snimka
01:02 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
01:47 Retrovizor: Uvijek je sunčano u Philadelphiji (6), humoristična serija
02:12 Noćni glazbeni program

05:10 Dnevnik Nove TV R
06:00 In magazin R
06:35 Zauvijek susjedi, R
07:35 Mike i Molly, serija R
08:05 Mike i Molly, serija
08:35 TV Izlog
08:50 Ali Baba i pirati, animirani film
10:10 Pinky i Mozgalo, R
10:35 Pinky i Mozgalo
11:05 Štrumpfovi, crtana serija R
11:30 Zauvijek susjedi, serija
12:40 Hitna Miami, serija
14:40 Crni ljepotan, film
16:30 Štrumpfovi
17:00 Vijesti Nove TV
17:10 In magazin vikend
17:55 Nad lipom 35
19:15 Dnevnik Nove TV
20:05 Lud, zbunjen, normalan
20:55 Zorro: Maskirani osvjetnik, igrani film
23:30 Otmica metroa 123, igrani film R
01:30 Obračun s jakuzom, igrani film R
03:20 Hitna Miami, serija R
04:55 Mike i Molly, serija R
05:20 Dnevnik Nove TV R
06:10 Kraj programa

05:10 RTL Danas, (R)
05:50 Krv nije voda, serija (R)
06:45 Aladdin, (R)
07:10 Timon i Pumbaa, (R)
07:40 Virus attack
07:55 Uvrnuti čupavci
08:25 TV prodaja
08:40 RTL Hotspot, (R)
09:15 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
10:15 TV prodaja
10:30 Smrtonosnih 60,

**HTV 2 13.07.2013. 21:00
GRAČIŠĆE: MELODIJE ISTRE
I KVARNERA, snimka**

Festival MIK jedan je od onih s najdužom tradicijom u nas i jedini je putujući festival. S osam festivalskih večeri predstavio se u osam gradova i općina, u tri županije i po prvi put u svojoj dugoj povijesti - u drugoj državi - Sloveniji. Time na svoj glazbeni način obilježava ulazak naše države u Europsku uniju. Finalna večer održala se u Gračišću, u Istri, 29. lipnja. Tada smo čuli 20 novih pjesama u

izvedbi: klapa Sol, Gine Picinić, Maje Blagdan, Vesne Nežić Ružić, Lidije Bačić, Alena Polića, Sergia Pavata i drugih poznatih pjevača.

Pogledajte snimku ovogodišnjeg festivala "Melodije Istre i Kvarnera".
Urednik: Ana Brbora Hum

dokumentarna serija (R)
11.10 TV prodaja
11.25 Made in America, igrani film, komedija (R)
13.40 Potraga, igrani film, drama/ triler (R)
15.50 Krv nije voda, serija
16.50 Krv nije voda, serija
17.50 Smrtonosnih 60, dokumentarna serija
18.30 RTL Danas
19.10 Galileo, zabavna/obrazovna emisija
20.00 Montevideo, Bog te video, dramska serija
21.10 Odmegnuta porota, igrani film, triler
23.40 CSI: Miami, serija
00.35 CSI: Miami, serija
01.30 CSI: Miami, serija
02.30 Astro show
03.30 RTL Danas, (R)
04.05 Kraj programa

**PONEDJELJAK
15.7.2013.**

06:10 Mir i dobro
06:40 Najava programa
07:00 Dobro jutro, Hrvatska
07:05 Vijesti
07:10 Dobro jutro, Hrvatska
07:35 Vijesti
09:05 Gorski liječnik (2), serija
09:51 Vijesti iz kulture
10:18 Prirodni svijet (5): Heligan - Tajne zaboravljenih vrtova, dokumentarna serija
11:10 Draga Genevieve... (1), dokumentarna serija (R)
11:32 Draga Genevieve... (1), dokumentarna serija (R)
12:00 Dnevnik 1
12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
13:25 Dr. Oz (3),

talk-show (R)
14:05 Jelovnici izgubljenog vremena:
14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
14:45 Osmahi ne plaču, nizozemski film
16:25 Palčica, dokumentarni film
17:00 Vijesti
17:15 Hrvatska uživo
18:15 Heartland (1), serija
19:10 Tema dana
19:30 Dnevnik
20:05 TV Bingo
20:30 Nulta točka, politički talk-show
21:35 Borgen - sjedište moći (1), serija
22:40 Dnevnik 3
23:00 Vijesti iz kulture
23:20 Che - Argentinac, američki film
01:30 Dr. Oz (2b), talk-show
02:10 Život poslije ljubavi, kanadski film (R)
03:50 Dr. Oz (2b), talk-show
04:30 Roditelji i djeca (2), serija
05:12 Skica za portret
05:25 8. kat: Zrelije je veselije, talk-show (R)

06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
07:00 Mala TV
07:30 Moomini, crtana serija
07:55 Teletubbies
08:20 Papreni detektori 1,
08:45 H2O Uz malo vode! 2
09:10 Svjetski biseri 2: Armenija - Noina zemlja, dokumentarna serija (R)
10:02 Dolina sunca, serija
10:47 Rekonstrukcija: Neki to vole vruće
11:15 Vjerujem u anđele-serija
12:05 Šaptač psima (2), serija

13:00 Toskana na tanjuru (1), dokumentarna serija (R)
13:15 Doktor Who 2, serija
14:00 Doktor Who 2, serija
14:45 Degraasi 5, serija
15:10 Život s cvijećem: Rodendan
15:30 Lijepe kuće: Savudrija
15:39 Ružiona Specijal: Blues 2. (Bebe na vole and Ivan Vragolovich)
16:00 Regionalni dnevnik
16:35 8. kat: Zrelije je veselije, talk-show
17:20 Dolina sunca, serija
18:05 Do zvijezda zajedno: Neno Belan, glazbena emisija
18:52 Bučom u glavu: Mustafa Nadarević
19:00 Kriške sira (2), dokumentarna serija
19:25 U vrtu pod zvijezdama
20:00 Glee (2), serija za mlade
20:50 Konzerva: Crmo-bijeli spotovi
20:54 Konzerva: Koncertni spotovi
21:00 Ranč Deluxe, američki film
22:30 Roditelji i djeca (2)
23:15 Dva i pol muškarca (7)
23:40 Fringe - Na rubu (2)
00:25 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
01:10 Retrovizor: Uvijek je sunčano u Philadelphiji
01:35 Noćni glazbeni program

07:05 Pinky i Mozgalo, R
07:30 Pinky i Mozgalo
08:10 Kako vrijeme prolazi, R
09:25 Da sam oblak, serija R
11:25 Inspektor Rex, serija R
12:15 Ninja ratnici, serija R
12:45 Zauvijek susjedi, R
13:50 In magazin vikend R
14:30 Inspektor Rex, serija

15:20 Ninja ratnici, serija
 15:50 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Djevojka imena Feriha
 21:06 Djevojka imena Feriha
 22:05 Večernje vijesti
 22:25 Romeo mora umrijeti, igrani film
 00:35 Zorro: Maskirani osvjetnik, igrani film R
 03:00 Muškarci u krizi, serija
 03:45 Muškarci ih vole glupe
 04:30 Ezo TV, tarot show
 05:30 Muškarci u krizi, R
 06:15 Dnevnik Nove TV R
 07:05 Kraj programa

06:15 RTL Danas, (R)
 06:50 Ben 10: Ultimate Alien
 07:20 Moji džepni ljubimci
 07:40 Virus attack
 08:15 Krv nije voda, serija(R)
 09:25 Miješani brak (R)
 10:15 Miješani brak, (R)
 11:00 Divlja ruža, telenovela
 12:15 Obitelj Rey, telenovela
 13:10 Montevideo, Bog te video, serija (R)
 14:15 Heroji iz strasti, serija
 15:15 Heroji iz strasti, serija
 16:10 Miješani brak, serija
 16:55 RTL 5 do 5
 17:10 Miješani brak, serija
 18:05 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:10 Krv nije voda, serija
 20:00 Instruktor, serija
 20:45 Avenida Brasil, serija
 21:45 Čuvar zakona, igrani film, akcijski
 23:35 RTL Vijesti,
 00:00 Vratit će se rode
 01:00 CSI: Miami, serija
 01:55 CSI: Miami, serija
 03:50 RTL Danas, (R)
 04:30 Kraj programa

UTORAK 16.7.2013.

06:10 Znanstvena petica (R)
 06:40 Najava programa
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 09:03 Gorski liječnik (2), serija
 09:49 Vijesti iz kulture
 10:18 Prirodni svijet (5): Smrtonosni ugriz, dokumentarna serija
 11:10 Draga Genevieve... (1), dokumentarna serija
 11:32 Draga Genevieve... (1), dokumentarna serija

12:00 Dnevnik 1
 12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 13:25 Dr. Oz (3), talk-show
 14:05 Jelovnici izgubljenog vremena:
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:45 Jednosmjerna karta do Mombase, finski film
 16:25 Starogradske priče i legende: Lažni portret, dokumentarna serija

17:00 Vijesti
 18:15 Heartland (1), serija
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:05 Stipe u gostima (5)
 20:40 Libar Miljenka Smoje oli ča je život vengo fantazija, dok serija
 21:40 Borgen - sjedište moći
 22:45 Dnevnik 3
 23:05 Vijesti iz kulture
 23:25 Che - Gerila, američki film
 01:30 Dr. Oz (2b), talk-show
 02:15 Jednosmjerna karta do Mombase, finski film (R)
 03:40 Dr. Oz (2b), talk-show
 04:20 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
 04:35 Reprizni program
 05:25 8. kat: Preživjeti sramotu, talk-show (R)

06:10 Najava programa
 06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 07:00 Mala TV
 07:30 Moomini, crtana serija
 07:55 Teletubbies
 08:20 Papreni detektivi 1
 08:45 H2O Uz malo vode! 2
 09:10 Svjetski biseri 2:
 Gruzija - najbolje čuvana ajna Kavkaza, dok serija (R)
 10:03 Dolina sunca, serija
 10:48 Rekonstrukcija: Boa
 11:15 Rijeka: More
 11:45 Vrtlarica (R)
 12:10 Šaptač psima (2)
 13:00 Toskana na tanjuru (1)
 13:15 Doktor Who 2, serija
 14:00 Doktor Who 2, serija
 14:45 Degrassi 5, serija
 15:08 Lov na antikvitete: Slučaj tepih
 15:38 Ružiona Specijal: Majke
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 8. kat: Preživjeti sramotu, talk-show
 17:20 Dolina sunca, serija
 18:05 Svirci moji (6): Vlado Kalember, glazbena emisija
 18:50 Bučom u glavu: Tonči Huljić
 19:00 Kriške sira (3), dok serija
 19:25 U vrtu pod zvijezdama
 20:00 Glee (2), serija za mlade

20:50 Konzerva: Dalmatinska
 20:54 Konzerva: Slavonska
 21:00 Prodavačica, američki film
 22:40 Roditelji i djeca (2)
 23:25 Dva i pol muškarca (7)
 23:50 Ubojstvo 1, serija
 00:50 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
 01:35 Retrovizor: Uvijek je sunčano u Philadelphiji
 02:00 Noćni glazbeni program

07:05 Pinky i Mozgalo, R
 07:30 Pinky i Mozgalo
 08:10 Kako vrijeme prolazi, R
 09:25 Djevojka imena Feriha
 11:20 Inspektor Rex, serija R
 12:15 Ninja ratnici, serija R
 12:45 Zauvijek susjedi, R
 13:50 In magazin R
 14:30 Inspektor Rex, serija
 15:20 Ninja ratnici, serija
 15:50 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Djevojka imena Feriha
 21:06 Djevojka imena Feriha
 22:15 Večernje vijesti
 22:35 Cellular, igrani film
 00:20 Romeo mora umrijeti, igrani film R
 02:30 Muškarci u krizi, serija
 03:15 Muškarci ih vole glupe
 04:00 Ezo TV, tarot show
 05:00 Muškarci u krizi, R
 05:45 Dnevnik Nove TV R
 06:35 In magazin R
 06:55 Kraj programa

05:50 RTL Danas, (R)
 06:35 Ekkluziv Tabloid, (R)
 06:55 Ben 10: Ultimate Alien
 07:25 Moji džepni ljubimci
 07:40 Virus attack
 08:15 Krv nije voda, serija
 09:30 Miješani brak, serija
 10:15 Miješani brak, serija
 11:05 Divlja ruža, telenovela
 12:15 Obitelj Rey, telenovela
 13:15 Avenida Brasil, (R)
 14:15 Heroji iz strasti, serija
 15:15 Heroji iz strasti, serija
 16:10 Miješani brak, serija
 16:55 RTL 5 do 5
 17:10 Miješani brak, serija
 18:05 Ekkluziv Tabloid
 18:30 RTL Danas
 19:10 Krv nije voda, serija
 20:00 Instruktor, serija
 20:45 Avenida Brasil, serija
 21:45 Uvod u anatomiju, serija
 22:45 Uvod u anatomiju, serija
 23:35 RTL Vijesti
 23:55 Vratit će se rode
 00:55 Čuvar zakona, film (R)

03:45 RTL Danas, (R)
 04:25 Kraj programa

SRIJEDA 17.7.2013.

06:10 Među nama: Hrana - što jedemo (R)
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 07:35 Vijesti
 09:03 Gorski liječnik (2)
 09:49 Vijesti iz kulture
 10:17 Medvjeda obitelj i ja
 11:10 Draga Genevieve... (1)
 11:32 Draga Genevieve... (1)
 12:00 Dnevnik 1
 12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 13:25 Dr. Oz (3), talk-show (R)
 14:05 Jelovnici izgubljenog vremena:
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:45 Jack, američki film(R)
 16:25 Vladimir Devide, dokumentarni film
 17:00 Vijesti
 18:15 Heartland (1), serija
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:05 LOTO 7/39
 20:10 Stipe u gostima (5), humoristična serija
 20:45 Planet Dinosaur - novi divovi, dokumentarna serija (R)
 21:40 Borgen - sjedište moći (2), serija
 22:45 Dnevnik 3
 23:05 Vijesti iz kulture
 23:25 Trenutak istine, američki film
 00:50 Dr. Oz (2b), talk-show
 01:35 Jack, američki film(R)
 03:15 Dr. Oz (2b), talk-show
 03:55 Skica za portret / Fotografija u Hrvatskoj
 04:10 Reprizni program
 05:25 8. kat: Jedimo zdravo, talk-show (R)

06:10 Najava programa
 06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 07:00 Mala TV
 07:30 Moomini, crtana serija
 07:55 Teletubbies
 08:20 Papreni detektivi 1
 08:45 H2O Uz malo vode! 2
 09:10 Svjetski biseri 2:
 Kazahstan - raskrižje Središnje Azije, dokumentarna serija (R)
 10:01 Dolina sunca, serija

10:46 Rekonstrukcija: Massimo
 11:15 Domaća dok serija / film
 11:15 Libar Miljenka Smoje oli ča je život vengo fantazija, dok serija (R)
 12:10 Šaptač psima (2)
 13:00 Toskana na tanjuru (1)
 13:15 Doktor Who 2, serija
 14:00 Doktor Who 2, serija
 14:45 Degrassi 5, serija
 15:09 Putujmo Europom: Finska
 15:22 Putopis TOP 5: Betina + Siverić
 15:32 Ružiona Specijal: LET3
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 8. kat: Jedimo zdravo, talk-show
 17:20 Dolina sunca, serija
 18:05 Za srce i dušu - pop i rock, glazbena emisija
 18:46 Bučom u glavu: Martina Tomčić
 19:00 Kriške sira (3), dokumentarna serija
 19:25 U vrtu pod zvijezdama, animirana serija
 20:00 Glee (2), serija za mlade
 20:50 Konzerva: Ženska imena (4. dio)
 20:53 Konzerva: Hrvatski film
 21:00 Daleko od očiju, američki film
 23:00 Roditelji i djeca (2)
 23:45 Dva i pol muškarca (7)
 00:10 Ubojstvo 1, serija
 01:10 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
 01:55 Retrovizor: Uvijek je sunčano u Philadelphiji
 02:20 Noćni glazbeni program

06:55 Pinky i Mozgalo, R
 07:20 Pinky i Mozgalo
 08:00 Kako vrijeme prolazi, R
 09:15 Djevojka imena Feriha, serija R
 11:20 Inspektor Rex, serija R
 12:15 Ninja ratnici, serija R
 12:45 Zauvijek susjedi, R
 13:50 In magazin R
 14:30 Inspektor Rex, serija
 15:20 Ninja ratnici, serija
 15:50 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Djevojka imena Feriha
 21:06 Djevojka imena Feriha
 22:15 Večernje vijesti
 22:35 Harold i Kumar: Bijeg i Guantama, igrani film
 00:35 Žena iz vode, igrani film
 02:35 Muškarci u krizi, serija
 03:20 Muškarci ih vole glupe
 04:05 Ezo TV, tarot show
 05:05 Muškarci u krizi, serija
 05:50 Dnevnik Nove TV R
 06:40 In magazin R

06:55 Kraj programa

05.50 RTL Danas, (R)
 06.35 Ekkluziv Tabloid, (R)
 06.55 Ben 10: Ultimate Alien
 07.25 Moji džepni ljubimci
 07.40 Virus attack
 08.00 TV prodaja
 08.15 Krv nije voda, serija (R)
 09.15 TV prodaja
 09.30 Miješani brak, serija (R)
 10.15 Miješani brak, serija (R)
 11.05 Divlja ruža, telenovela
 12.00 TV prodaja
 12.15 Obitelj Rey, telenovela
 13.15 Avenida Brasil, (R)
 14.15 Heroji iz strasti, serija
 15.15 Heroji iz strasti, serija
 16.10 Miješani brak, serija
 16.55 RTL 5 do 5
 17.10 Miješani brak, serija
 18.05 Ekkluziv Tabloid
 18.30 RTL Danas
 19.10 Krv nije voda, serija
 20.00 Instruktor, serija
 20.45 Avenida Brasil, serija
 21.45 Kost, serija
 22.45 Kost, serija
 23.35 RTL Vijesti
 23.55 Hawaii Five-0, serija
 00.55 Vratit će se rode, (R)
 01.55 Vratit će se rode, (R)
 02.55 Astro show, show
 03.55 RTL Danas, (R)
 04.30 Kraj programa

ČETVRTAK
18.7.2013.

06:05 Riječ i život: Socijalna kriza u svjetlu vjere, religijski program (R)

06:40 Najava programa
 07:00 Dobro jutro, Hrvatska
 07:05 Vijesti
 07:10 Dobro jutro, Hrvatska
 09:03 Gorski liječnik (2)
 09:49 Vijesti iz kulture
 10:16 Medvjeda obitelj i ja: Ljeto, dok serija
 11:10 Draga Genevieve... (1)
 11:32 Draga Genevieve... (1)
 12:00 Dnevnik 1
 12:35 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 13:25 Dr. Oz (3), talk-show (R)
 14:05 Jelovnici izgubljenog vremena:
 14:30 Vijesti uz hrvatski znakovni jezik
 14:45 Tigrovo srce, američki film (R)
 16:12 Skica za portret
 16:25 Kič?, dok serija
 17:00 Vijesti
 18:15 Heartland (1), serija
 19:10 Tema dana
 19:30 Dnevnik
 20:05 Stipe u gostima (5)
 20:40 Turistička klasa
 21:10 Kratki susreti
 21:40 Borgen - sjedište moći (2), serija
 22:45 Dnevnik 3
 23:05 Vijesti iz kulture
 23:25 Kućni odgoj, američki film
 00:55 Dr. Oz (2b), talk-show
 01:40 Đavolja računica, američki film
 03:15 Dr. Oz (2b), talk-show
 03:55 Skica za portret /

Fotografija u Hrvatskoj
 04:10 Reprizni program
 05:25 8. kat: Zdravije i isplativije stanovanje, talk-show (R)

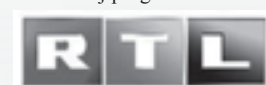
06:15 Nasljednica s Vendavala, telenovela
 07:00 Mala TV
 07:30 Moomini, crtana serija
 07:55 Teletubbies,
 08:20 Papreni detektiivi 1
 08:45 H2O Uz malo vode! 2
 09:10 Svjetski biseri 2: Portugal - ibersko blago, dokumentarna serija (R)
 10:01 Dolina sunca, serija
 10:44 Rekonstrukcija: Aerodrom
 11:10 ni DA ni NE (R)
 12:00 Sportske igre mladih
 12:15 Šaptač psima (2), serija
 13:05 Doktor Who 2, serija
 13:52 Doktor Who 2, serija
 14:37 Degraasi 5, serija
 14:59 Sad ili nikad: Strah od dubine
 15:09 Moderna vremena: Muško-ženski mozaik
 15:16 Fenomeni: Praznovjerje i duhovi
 15:26 Ružiona Specijal: Hladno pivo
 16:00 Regionalni dnevnik
 16:35 8. kat: Zdravije i isplativije stanovanje, talk-show
 17:20 Dolina sunca, serija
 18:05 City folk 2013: Atena
 18:30 Doviđenja, vidimo se u Kanadi - dok film

18:50 Bučom u glavu: Vedrana Rudan
 19:00 Kriške sira (3)
 19:25 U vrtu pod zvijezdama
 20:00 Glee (2), serija za mlade
 20:50 Konzerva: Bendovi kojih više nema
 20:53 Konzerva: Muška imena
 21:00 Džingis Kan - ratnik i vladar, rusko-njemački film
 23:00 Roditelji i djeca, serija
 23:42 Dva i pol muškarca
 00:02 Ubojstvo 1, serija
 01:02 Retrovizor: Zakon i red: Odjel za žrtve, serija
 01:42 Retrovizor: Uvijek je sunčano u Philadelphiji
 02:07 Noćni glazbeni program

06:55 Pinky i Mozgalo, R
 07:20 Pinky i Mozgalo
 08:00 Kako vrijeme prolazi, R
 09:15 Djevojka imena Feriha
 11:20 Inspektor Rex, serija R
 12:15 Ninja ratnici, serija R
 12:45 Zauvijek susjedi, R
 13:50 In magazin R
 14:30 Inspektor Rex, serija
 15:20 Ninja ratnici, serija
 15:50 Zauvijek susjedi, serija
 17:00 Vijesti Nove TV
 17:25 In magazin
 18:05 Kako vrijeme prolazi
 19:15 Dnevnik Nove TV
 20:05 Djevojka imena Feriha
 21:06 Djevojka imena Feriha
 22:25 Večernje Vijesti
 22:45 Smrtonosna zona, film
 00:45 Pineapple express, film
 02:50 Muškarci ih vole glupe

04:20 Ezo TV, tarot show
 05:20 Dnevnik Nove TV R
 06:10 In magazin R
 06:45 Kraj programa

05.50 RTL Danas, (R)
 06.55 Ben 10: Ultimate Alien
 07.25 Moji džepni ljubimci
 07.40 Virus attack
 08.00 TV prodaja
 08.15 Krv nije voda, serija (R)
 09.15 TV prodaja
 09.30 Miješani brak, (R)
 10.15 Miješani brak, (R)
 11.05 Divlja ruža, telenovela
 12.00 TV prodaja
 12.15 Obitelj Rey, telenovela
 13.15 Avenida Brasil, (R)
 14.15 Heroji iz strasti, serija
 15.15 Heroji iz strasti, serija
 16.10 Miješani brak, humorna dramska serija
 16.55 RTL 5 do 5,
 17.10 Miješani brak, humorna dramska serija
 18.05 Ekkluziv Tabloid, magazin
 18.30 RTL Danas
 19.10 Krv nije voda, serija
 20.00 Instruktor, humoristična serija
 20.45 Avenida Brasil, serija
 21.45 CSI, serija
 22.45 CSI, serija
 23.35 RTL Vijesti
 23.55 CSI, serija
 00.55 Hawaii Five-0, (R)
 01.50 Astro show
 02.50 RTL Danas, informativna emisija (R)
 03.30 Kraj programa

HRVATSKI PROGRAM NA RTV-U

Informativna emisija na hrvatskom jeziku »Dnevnik« emitira se od ponedjeljka do subote u terminu od 17,45 minuta na Drugom programu Radio-televizije Vojvodine. Emisija »Izravno« - razgovor na aktualne teme emitira se nedjeljom u 16 sati a emisija iz kulture »Svjetonik« nedjeljom od 16,30 sati.

Polusatna emisija na hrvatskom jeziku emitira se subotom s početkom u 21 sat na Radio Novom Sadu.

GLAS HRVATA

Radijska emisija »Glas Hrvata« u produkciji HKUD »Vladimir Nazor« iz Starišća emitira se na valovima Radio Sombora nedjeljom od 17 do 19 sati.

ZVUCI BAČKE RAVNICE

Emisija na hrvatskom jeziku »Zvuci bačke ravnice« emitira se četvrtkom u 18 sati, na valovima Radio Bačke (99,1 MHz).

GLAS DOMOVINE

Emisija o životu Hrvata izvan domovine pod nazivom »Glas domovine«, emitira se na HRT1 ponedjeljom od 14,40 sati.

PROGRAM NA HRVATSKOM JEZIKU RADIO SUBOTICE

SHEMA ZA RADNE DANE:

18,00 - 19,00

Najava programa • Večernji dnevnik • Anemov prilog »Bolja Srbija« • Agencijske vijesti iz RH • Kronologija - Dogodilo se na današnji dan • Jezični savjetnik »Govorimo hrvatski«

19,00 - 19,30

• Poetski predah • 'Popularne melodije' - zabavna glazba (ponedjeljkom) • 'Na valovima hrvatske glazbene tradicije' - narodna glazba (utorkom) • 'Veliki majstori glazbe' - ozbiljna glazba (srijedom) • 'Rock vremeplov' (četvrtkom) • 'Minute za jazz' (petkom)

19,30 - 20,00

• 'Europski magazin' - magazin Radija Deutsche Welle (ponedjeljkom) • 'Kulturna povijest' (utorkom) • 'Znanjem do zdravlja' (srijedom) • 'Razmišljanje dopušteno' (četvrtkom) • 'Tjedni vodič' (petkom)

20,00 - 20,30

• »U pauzi o poslu« (ponedjeljkom) • 'Aktualije' (utorkom) • »Otvoreni studio« (srijedom) • »Kultur café« - magazin iz kulture Radija Deutsche Welle (četvrtkom) • »Vodič za moderna vremena« - emisija Hrvatskoga radija (petkom)

20,30 - 21,00

• Narodna glazba • Blic vijesti i odjava programa

SHEMA ZA DANE VIKENDA:
Subota

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana, zabavna glazba
 • 18,15 'Vojvodanski tjedan'
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,00 'Vjerska emisija', duhovna glazba
 • 20,00 Divni novi svijet
 • 20,55 Odjava programa

Nedjelja

• 18,00 Najava programa, Vijesti dana
 • 18,10 Nedjeljni mozaik (kronologija, zanimljivosti, zabavna glazba)
 • 18,30 Kronologija - Dogodilo se na današnji dan
 • 19,30 'Putnici kroz vrijeme' emisija za djecu Hrvatskoga radija
 • 20,00 'Hrvatima izvan domovine' - emisija Pitomog radija iz Pitomače (RH)
 20,55 Odjava programa

104, 4 Mhz

Oprosti mi, Bože, ne znam što činim

U tekstu, objavljenom u »Hrvatskoj riječi« 5. srpnja, pod naslovom »Napad na moju obitelj« potpisnik se brani od »kvazi« udruga i od pojedinaca, a da se pri tomu uopće ne pita kako je došlo do toga da se na, kako kaže, »raznim konferencijama za medije« spominje njegovo cijenjeno ime.

Kao spomenuti pojedinac u tom tekstu osjećam se možda i privilegirani zato što me gospodin Ivanković osobno ne okrivljuje, ali ga moram obavijestiti da ipak vrlo dobro razumijem što mi tko »plasira«, iako bi možda

dobro bilo da ništa ne razumijem.

Za »kvazi« udruge, koje smatra nelegitimnim, uopće nije bitno kakvo mišljenje o njima ima gospodin Ivanković. Spomenuta »kvazi« Udruga poljoprivrednika bila mu je veoma dobra 2006. i 2007., kao i sve druge »kvazi« udruge kada su svim silama lobbirale da se crkvama dodijeli državna zemlja na korištenje bez naknade, a što se 2007. i dogodilo, iako se nije smjelo dogoditi s obzirom na to da su se izmijenili i Zakon o zemljištu i Zakon o crkvama i vjerskim zajed-

nicama. »Kvazi« udruge nisu ništa krive što je Peđa Mališanić (»Azohem«) u to vrijeme bio mnogo »jači«, pa je uzeo sporno zemljište pod svoje i pri tomu nije smatrao za obvezu crkvama dati neku naknadu. Gospodin Ivanković nije bio dovoljno oprezan, pa ga je 2010. preduhitrio Branko Vujić, odnosno »HV partner«.

E sad, jedno nagradno pitanje: kad i gdje, odnosno u kojim medijima je bio objavljen oglas da crkve prikupljaju ponude za davanje u najam spomenuto poljoprivredno zemljište? Ili

su za to možda znali samo privilegirani? Kako to da gospodin Ivanković tvrdi da je upravo on dao najbolju ponudu kada su spomenute parcele u Registar poljoprivrednih gospodarstava na četiri potpuno druga imena?

A što se tiče bivšeg »Agrozavoda«, odnosno sadašnje Poljoprivredne stručne službe »Subotica«, dobro bi bilo da gospodin Ivanković pročita Zakon o zemljištu, pa će mu biti potpuno jasno da je PSS dobila zemlju sukladno zakonu.

Predsjednik Udruge seljaka
»Stari Žednik«
Ivan Vidaković

IN MEMORIAM

OPROŠTAJ OD LEMEŠKOG KANTORA

SÁNDOR BENCSIK
1937.-2013.

Na blagdan Sv. Petra i Pavla, 29. lipnja, Lemešane je potresla tužna vijest o smrti seoskog kantora Sándora Bencsika, koji je preminuo u 76. godini ovozemaljskog života.

Sándor Bencsik je podrijetlom iz Doroslova. Rođen je 26. veljače 1937. godine, od oca Jánosa Bencsika, također čuvenog kantora, i majke Magdolne Bencsik, rođ. Egrenji. Kao mladi kantor dolazi u Lemeš, po službenoj dužnosti, i tu zasniva obitelj s Máriom Tar s kojom je dobio ćerku Eleonoru.

Kantor Šanjika je službu obnašao u dva navrata: u prvom mandatu za vrijeme župnika Ivana Beneša, od dolaska u selo do 1965. godine, a u drugom 2000. godine se vratio na staru dužnost i obnaša je sljedećih 12 godina, pod vlč. Antalom Egedijem. Bio je to skroman čovjek, obiteljski, koji je svoju dužnost u kući Gospodnjoj obnašao veoma revnosno, s ljubavlju, dostojanstveno i veoma profesionalno.

Nakon kraće i teške bolesti odazvao se tihom pozivu Spasitelja i još jednom mu udovoljio prihvativši namijenjeni mu usud.

Pokopan je na centralnom groblju, pred mnoštvom Lemešana koji su došli ispratiti svog kantora u tihi dom.

Još jednom želimo zahvaliti kantoru na svemu i u ime svih vjernika izraziti sućut njegovoj obitelji. Neka mu se dobri Bog smiluje na strašnom sudu i još jednom pokaže svoju dobrotu, a sva dobra djela i dugogodišnja služba neka mu budu zalog vječnog mira. Pjesma kojom je završio posljednju svetu misu i tako se oprostio sa službom bila je upućena Srcu Isusovu, pa neka taj nepresušni izvor božanskog milosrđa izlije na njega obilje svoga blagoslova i uvede ga među svoje odabrane.

Neka mu dragi Bog primi dušu u svoje očinsko krilo, neka mu plamen vječnog svjetla navijek gori i neka mu poda vječni pokoj u domovini blaženika. Neka počiva u miru Božjem. Amen.

Željko Zelić, Lucia Knezi

DIZAČ UTEGA, ATLETIČAR, TRENER STEVAN PIŠTA GROMILOVIĆ IZ SOMBORA

Olimpijada neostvareni san

Kažu da je talent samo jedan dio, a sve ostalo je rad. Ja bih rekao da je sve rad

Piše: Zlata Vasiljević

Samo se troje somborskih sportaša mogu pohvaliti da su medalje na državnim natjecanjima osvajali u dva različita sporta. Jedan od njih je *Stevan Pišta Gromilović*, koji je sportsku karijeru započeo kao bacač kladiva, a kasnije je podjednako uspješan bio i u dizanju utega. Nakon okončanja aktivne sportske karijere posvetio se trenerskom radu i stotinak njegovih učenika osvojilo je odličja na raznim natjecanjima. Iz zdravstvenih razloga nije više aktivan trener u Klubu dizača utega »Radnički« iz Sombora, ali je uvijek tu da mladima pomogne savjetima.

PRVAK BALKANA

»Krivac« za Gomilovićeve prve sportske korake je *Gustav Ivković*, koji je u drugoj polovici pedesetih godina prošloga stoljeća bio trener somborskih atletičara.

»On je obilazio škole i tražio talentiranu djecu. Otišao sam na prvi trening i odmah bio ravnopravan s dvojicom mladića koji su već trenirali bacanje kladiva. Iste te godine, a bila je to 1957. godina, bio sam državni prvak. Imao sam tada 15 godina«, prisjeća se čika Pišta svojih sportskih početaka. Nizali su se nakon toga uspjesi i u kategoriji mla-

đih juniora i juniora. Prvak Balkana i reprezentativac ovaj legendarni Somborac postao je 1961. godine. Poslije povratka iz vojske čeka ga prvo razočaranje - u klubu je novca bilo za trkače, ali ne i za bacače kladiva. To je i bio razlog što je 1964. godine prihvatio poziv Atletskog kluba Crvena zvezda, koja je tada bila klub s velikim brojem reprezentativaca. Bio je član beogradskog kluba, ali nikada nije odlazio iz svog Sombora«.

No, nije čika Pišta bio sam uspješan bacač kladiva, već i dizač utega. U Sloveniji je 1971. godine bio seniorski prvak države. Bio je to veliki uspjeh i za Sombor, jer je to bilo prvo poslijeratno prvo mjesto u kategoriji seniora koje je osvojio neki sportist iz Sombora.

Od 1961. godine, kada je čika Pišta prvi put nastupao za reprezentaciju i postao prvakom Balkana, pa do 1981. godine i Balkanijade u Sarajevu, nizale su se medalje na državnim prvenstvima, mediteranskim igrama, balkanijadama...

BROJNE MEDALJE

U dva sporta bio je državni prvak, reprezentativac, rekorder. Logično je onda pitanje - koliko ima medalja?

»Možda je neskromno reći - mjere se kilogramima. Moja karijera bila je duga, tako da se tu nakupilo i dosta medalja. Nema tu samo medalja, već i drugih priznanja, kao što je Spartakova nagrada, nagrade Atletskog saveza Jugoslavije

i u dizanju utega i u atletici«, kaže naš sugovornik. Ipak, najdraže mu je zlato iz 1958. godine, kada je postao juniorski prvak Srbije. Nitko u njega nije naročito vjerovao, a on je od svojih protivnika bacio sedam metara više.

NAPRAVITI DOBRE SPORTAŠE, ALI I LJUDE

Još dok je bio aktivni sportaš Gromilović je polovicom sedamdesetih godina počeo i trenerski rad s dizačima utega. Za sportskog trenera pohađao je školu u Budimpešti, gdje je i diplomirao. Važio je za strogog trenera, ali su zato generacije mladih postali ne samo dobri sportaši, već i ljudi, a čika Pišta i danas poštovan i cijenjen u Somboru.

»Oko stotinu dječaka, koje sam trenirao, osvajali su medalje na državnim natjecanjima. Kažu, talent je samo jedan dio, a sve ostalo je rad. Ja bih rekao da je sve rad«, poručuje Gromilović. Sve do

prošle godine bio je aktivan trener dizača utega, iz zdravstvenih je razloga trenerski rad prepustio mladima, ali je uvek tu da pomogne. Za sve što je uradio u sportu kao natjecatelj i trener ove godine nagrađen je priznanjem Sportskog saveza Grada Sombora za životno djelo.

Htjeli smo saznati ima li u ovoj uspješnoj sportaškoj karijeri i nečega neostvarenoga. Ima, a to su Olimpijske igre 1972. godine.

»Bio sam tada na vrhuncu svoje karijere. Ispunio sam normu za Olimpijadu u Münchenu i to čak tri puta. Ali na Olimpijadu se išlo 'po ključu' i svaka je republika imala određeni broj natjecatelja. Da sam bio iz neke druge republike otišao bi 'glat' na Olimpijske igre, ovako zbog tog 'ključa' nisam postao član olimpijske reprezentacije. Da sam otišao, vjerojatno bih bio u finalu«, zaključio je svoju sportsku priču Stevan Pišta Gromilović.

POGLED S TRIBINA

Budućnost

Vrijeme je prijelaznih rokova u svim velikim euro ligama i novinari se utrkuju u objavljivanju potencijalnih senzacionalnih transfera. Naravno, u glavnim ulogama su priznati majstori nogometa koji će ovoga ili sljedećeg mjeseca papreno naplatiti svoj višegodišnji trud, umijeće i rezultate koje su donijeli svojim klubovima. Ali, iako ovoga ljeta nema senzacionalni transfer, kao što je to bio slučaj prošle sezone (Modrić u Real i Mandžukić u Bayern), Hrvatska je ponovno na određeni način u žiži interesa velikih nogometnih menadžera. Ovoga puta u glavnoj ulozi su dva golobrada mladića kojima je tek sedamnaesta godina, ali se za njihove usluge već uveliko interesiraju klubovi poput Milana, Tottenhama i dr.

Novo hrvatsko nogometno čudo Alen Halilović i njegov vršnjak Tin Jedvaj sljedeći su poslovni uspjesi Dinamovog inkubatora čiji nekadašnji štićenici - već spomenuti Luka Modrić, pa Dejan Lovren, Vedran Ćorluka, Milan Badelj i ostali - s uspjehom nose majice velikih i poznatih momčadi Španjolske, Engleske, Njemačke ili Rusije. Nažalost, sve je to lijepo u jednom smjeru. Njihovom.

Ali, na ovaj način dugogodišnji hrvatski prvak uspijeva napraviti samo domaći rezultat, dok na euro planu, izuzev plasmana u Ligu prvaka ili Ligu Europe (uvijek teškog i mukotrpnog), već godinama nema ničega.

Nekada to nije bilo tako, jer je postojao zastrašujući

nogometni zakon SFRJ prema kojemu su nogometaši mogli ići van tek nakon navršene 28. ili 29. godine života. I tada su postignuti i najveći europski rezultati klubova s ovih prostora. Naravno, ovakva mjera uvođenjem Bosmanovog pravila više ne može postojati (niti ne treba), ali bi ipak trebalo na neki način zadržati mlađe igrače barem do isteka prvog profesionalnog ugovora (21. – 22. godina). Najbolji primjer je nedavni najsenzacionalniji transfer ovoga ljetnog prijelaznog roka, Brazilca Neymara u Barcelonu. Nije otišao u veliki klub kao teenager, već kao profilirani mladi igrač.

Zbog toga bi trebalo razmisliti o budućnosti hrvatskih klubova u europskim natjecanjima. Zar nije bolje imati svoje kvalitetne klince nego islužene inozemne legionare koji su došli uzeti posljednju veću plaću.

D. P.

NOGOMET

Dinamu Superkup

Bojim izvođenjem jedanaesteraca nogometaši prvaka Dinama pobijedili su osvajača kupa Hajduka (5-2) u susretu hrvatskog Superkupa odigranom prošle subote na Maksimiru. U regularnom dijelu susret je završio neodlučeno 1-1, a modri su do prvog naslova u novoj sezoni stigli zahvaljujući obranama vratara Migliorea.

Delač stiže u Vojvodinu

Mladi hrvatski vratar Matej Delač, koji je prije tri sezone prešao iz Intera (Zaprešić) u Chelsea, prema najavama trebao bi u sljedećoj sezoni braniti gol novosadske Vojvodine. Dvadesetogodišnji čuvar mreže stiže na jednogodišnju posudbu.

TENIS

Dodig u wimbledonskom finalu

Nastupajući u paru s Brazilcem Mellom, Ivan Dodig je uspio izboriti plasman u finale igre parova na Otvorenom prvenstvu Engleske u Wimbledonu. Na putu do prvog Grand Slam trofeja zaustavili su ih Amerikanci Bob i Mike Bryan,

svladavši ih s 3-1 u setovima. Uz ovaj senzacionalni uspjeh u igri parova, Dodig je napravio i rezultat karijere u pojedinačnoj konkurenciji izborivši mjesto u osmini finala.

NAMA JE DOVOLJNO

DA ZNATE ZA NAS

FUNERO

Privatno pogrebno poduzeće

- Subotica, Karađorđev put 2,

- Telefon (danonoćno):

(024) 55-44-33

Raspored sprovoda i umrlice na

Internetu: www.funero.co.rs

e-mail: funero@funero.co.rs

Kod smrti umirovljenika umanjujemo račun
za iznos posmrtno pomoći koju daje PIO.

U najljepšem dijelu Kertvaroša prodajem dio obiteljske kuće, poseban ulaz, cca 64m². Potrebna adaptacija. Cijena 14.000 eura. Postoji struja, voda, kanalizacija, mogućnost priključka na plin. Tel.: 024-572-875, 063/8838747.

Prodajem umjetničku sliku »Sofa« – ulje na platnu akademskog slikara Tilića. Cijena 1.500 eura. Tel.: 065 429 4097.

Povoljno izdajem veliko dvorište pogodno za parkiranje kamiona, većih vozila pa čak i za auto-plac, kod autobusnog kolodvora u Subotici, čuvano 0-24 h. Tel.: 064/9640745.

Prodajem stambeno poslovni prostor u strogom centru Subotice – Petra Drapšina 2, u površini od cca 48 m². Tel.: 063/75-44-440.

Prodajem Kirbi nov, neraspakovan, sentria mikron magic, hepa filtration with mikroalergen technology. Cijena 950 eura. Tel.: 0652190496.

Prodaju se tvornički univerzalni skoro nov cirkular, nov el. šporet s ravnom pločom HANSA, ZOB, spavaća starinska bunjevačka soba i oprema, nošnje, trpezarijski stol, stolice, tepih i sl. i moderna venčanica. Tel.: 060053570 ili 024-532570.

Prodajem bilijar stol – karambol iz 1875. godine, antikviteta, veoma očuvan s 3 x 3 kugle od original slonovače. Rezervna čoja iz Amerike. Od 1983. godine uopće nekorišten, za 3500 eura. Tel.: 024-572-875 ili 063-8838747.

Izdaje se dvosobni namješten stan na Proizvici. Tel.: 069 - 2887213.

Prodajem priručnike za pripremu državne mature u RH i to: matematika, hrvatski, engleski, te biologija, fizika, kemija. Zvati 063 - 8820654.

Izdajem jednosobni namješten stan, blizu Ekonomskog fakulteta, telefon, CATV, interfon, TA peć, priključak na ADSL. Tel.: 064 - 3285657.

Prodajem veću termoizolovanu kompletno završenu tehnički primljenu katnicu (13 x 11) sa suterrenom, CG i svim infrastrukturnim priključcima (voda, kanalizacija, telefon, internet, gas) u centru Sombora. Tel.: 025-449-220; 064-280-84-32.

Prodajem traktor Torpedo tip TD 4506 izdanje 1979 god. Registriran, izvršena generalna popravka i u odličnom je stanju. Tel.: 061-1621820.

Prodajem sajle raznih dužina i debljina u Novom Sadu. Tel.: 063 8291-264.

Subotica - Centar, izdaje se poslovni prostor 96 m² – 4 prostorije pogodan za urede, predstavništva, agencije. Tel.: 024 529-745; 063 518-218.

Izrađujem hrastove čamce, 3 do 6 metara dužine i jasenova vesla. Prijevoz po dogovoru. Petar Okruglić, Morović Tel.: 064-3467056 www.okruglic-camci.co.rs

Prodajem Singer šivaći stroj star preko 100 godina. Malo korišten, sačuvan s original papirima, za 100 eura. Tel.: 572-875; 0638838747; 0690094246;

Primila bih na dvorbu, spremanje ili druge kućne poslove. Tel.: 065/531-99-28.

Iznajmljivanje čokoladne fontane za rođendane, vjenčanja i razne druge prigode. Tel.: 069/524-7860.

Crikvenica – izdajem apartmane blizu mora. Tel.: +385 51 241-053.

Prodajem Renault CLIO 1,2 crvene boje, 3 vrata, decembar 2011, prešao 4500 km. Tel.: 063/516-300.

Prodajem kozje mlijeko i sireve u Subotici. Tel.: 064 2380088.

Prodajem vijetnamske svinje i švicarske patuljaste koze. Tel.: 064 2380088.

Nudim uslužno kuhanje domaćeg sapuna, sirovina osigurana. 50 posto gotovog sapuna nudim osobi koja poznaje tehnologiju. Tel.: 069 2887213.

Prodajem stan u Zagrebu – Gajnice, 52,80m² + ostava u podrumu. Stan ima 2 sobe, kuhinju, kupaoću, wc, predsoblje, terasu. Neposredna blizina vrtića, škole, ambulante, tržnice i ostalih sadržaja. Tel.: 064-3690680.

Izrađujem po narudžbi ručno šivene tradicionalne ženske bunjevačke, šokačke, mađarske i bizovačke papuče. Tel.: 064 0543720.

Povoljno dekoriranje dvorana za vjenčanja i rođendane, izrada perlica za zvanice, poklon korpe i dekorativno pakiranje darova. Tel.: 064 0543720.

Prodajem ulični dio obiteljske kuće. U jednom dijelu potrebna adaptacija. Postoji struja, voda, kanalizacija, kablovska. U najljepšem je dijelu Kertvaroša. Cijena 40.000 eura. Tel.: 024 572-875, 063 8838747, 069 0094246.

Prodajem salaš i 2 jutra zemlje kod željezničke stanice Ljutovo, Mažuranićeva 21. Tel.: 061 2358099.

Prodajem brašno TIP 500, TIP 400 meko i oštro od 1, 5, 25 kg. Tel.: 024562-415 ili 064 2779948.

Besplatni mali oglasi uz kupon iz »Hrvatske riječi«

Poštovani čitatelji našeg i vašeg tjednika, I dalje nastavljamo objavljivati rubrike malih oglasa u kojoj ćete moći objavljivati sve ono što želite prodati, mijenjati, kupiti ili darovati. Jedini uvjet za objavu vašeg malog oglasa je priloženi kupon kojega objavljujemo u svakom broju »Hrvatske riječi«. **Jedan poslani kupon važiti će za četiri broja.** Duljina malog oglasa ne smije prelaziti više od 30 riječi.

Uredništvo

Hrvatska likovna udruga »CroArt« prodaje umjetničke slike, djela članova udruge. Zainteresirani se mogu javiti predsjedniku udruge. Tel.: +381 24 529 745; mobil: +381 63 518 218; e-mail: horvat.josip.su@gmail.com

OSNIVAČ:

Hrvatsko nacionalno vijeće

IZDAVAČ:

Novinsko-izdavačka ustanova
»Hrvatska riječ«, Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica

UPRAVNI ODBOR:

Vesna Prčić (predsjednica)
Ivan Gregurić, Mato Groznica,
Slavica Mamužić, Zvonko Sarić,
Josip Stantić, Thomas Šujić,
Vesna Zelenika, Tomislav Žigmanov

DIREKTOR

Ivan Karan
e-mail: hrdirektor@tippnet.rs

ODGOVORNA UREDNICA:

dr. sc. Jasminka Dulić

POMOĆNIK I ZAMJENIK ODGOVORNE UREDNICE:

Zvonko Sarić

REDAKCIJA:

Davor Bašić Palković (kultura i urednik Kužiša)
Slavica Mamužić (novinarka)
Dražen Prčić (sport i zabava)
Željka Vukov (društvo i urednica Hrcaka)
Zlata Vasiljević (dopisništvo Sombor)

ŠEF DOPISNIŠTAVA I KOREKTOR:

Mirko Kopunović

TEHNIČKA REDAKCIJA:

Thomas Šujić (tehnički urednik)
Jelena Ademi (tehnički prijelom)

FOTOGRAFIJE:

Nada Sudarević

UREDNIK WEB IZDANJA:

Dražen Prčić

ADMINISTRACIJA:

Zdenka Sudarević
Ljubica Vuković-Lamić
Branimir Kuntić
Josip Horvat

TELEFON: ++381 24/55-33-55
++381 24/55-15-78
++381 24/53-51-55

ŽIRO RAČUN: 355-1023208-69

E-MAIL: hrvatskarijec@tippnet.rs

WEB: www.hrvatskarijec.rs

TISAK: »Rotografika«
doo Subotica

List je upisan u Registar javnih glasila
Agencije za privredne registre Republike Srbije
pod registarskim brojem: NV000315

COBISS SR-ID 109442828

CIP - Каталогизација
у публикацији Библиотека
Матиче српске, Нови Сад
32+659.3(497.113=163.42)

ČESTITAMO: ODLAZAK U STAROSNU MIROVINU

Ljetovanje nakon 35 godina

Dok mnogi radnici ostaju bez posla, primanja i perspektive, odlazak u mirovinu mnogima izgleda kao nemoguća misija. Stoga ćemo ovaj put čestitke uputiti *Lazi Stantiću* iz Male Bosne, koji je od srpnja otišao u starosnu mirovinu. Ovaj miran, nenapadan čovjek radio je u dvjema tvrtkama. Od 1973. do 1977. u tvornici namještaja

Budućnost, da bi zatim otišao u JKP Vodovod i kanalizacija gdje se zadržao sljedećih 35 godina. U mirovinu je otišao s pozicije referenta nabave:

»Ranije smo kao referenti nabave imali prostora za kreativnost, meni se nova politika javnih nabava ne sviđa, možda je zato i bilo dobro otići. Sustav i zakoni su nas doveli u stanje napetosti između operative i birokracije, to mi je najteže padalo. Nikada nisam bio u rukovodećim strukturama jer me nije zanimala politika, koja je tamo uvijek nezaobilazna«, kaže Stantić i dodaje kako mu je prvo desetljeće na ovom poslu bilo i najljepše, dok stari sustav i država nisu počeli pucati, a vrijednosti se poremetile.

»Mladima bih preporučio da se obrazuju koliko god mogu. Mada, pitanje je što nakon toga raditi kada posla nema«, dodaje Lazo. Međutim, za njega nema stajanja, obrađuje zemlju i čuva unuke. Jedino planira promijeniti stil rada: sam će planirati kada i koliko želi raditi. Kaže kako je do sada radio koliko je god mogao, a sada će samo koliko treba.

To potvrđuje i činjenica da od svojih mladih dana nije išao na more. Godišnje odmore koristio je kako bi radio doma, uz suprugu *Anu* koja se skrbila o kućanstvu i dvoje djece. Djeca su ga upravo i nagovorila da nakon seoske Dužijance pođe s njima i unucima u Zadar na odmor.

Lazo nam nije odgovorio na pitanje koji mu je na poslu bio najljepši trenutak, rekavši kako prošlost ne postoji, već samo sadašnjost i budućnost. U toj budućnosti planira još puno lijepih trenutaka sa suprugom i četvero unuka. Mada veliki ispraćaji radnika u mirovinu od strane sindikata više nisu u modi, Stantića očekuje jubilara nagrada za 35 godina vjernosti Vodovodu. Ipak, odlazak u mirovinu proslavio je u užem krugu suradnika, te s rodbinom i prijateljima. I sada, s čitateljima našeg tjednika.

Nikola Perušić

IZ IVKOVIĆ ŠORA

Tripot ošišan

Piše: Branko Ivković

Čeljadi moja, da vam pravo kažem sad niki vidim da nama običnom Božjem svitu niko nemož ugodit, dok je bilo nako dugo zima samo smo zvonili, ta te nam mrzi ložit, te smo izderali čizme, a ove čizme s pece stra Boga poderat, nije to više od kože ko kadgod, to je sad kugod onaj bačo što je sinu »otkrij« tajnu da se vino mož praviti i od grožđa, a oni dotle prodavali vino cile godine od kuće, a imali dva čokota loze. Tako i mi, a bome bilo nas i taki što više nismo imali šta ložit, a sad bome kukamo da nam vručina. Bome i meni dosadilo pa natiro ženu da me ošiša na čalavo, ko velim na ovu vručinu da se ne znojim toliko. Al oš vraga eto nevolje kad sam očo natrag u guvno, a sav pilež u kokodakanje, pa biž u komšijske kuruze, ušo u košaru, a krava se uzbunila pa neće da spušti mluko, av Jezus Marija, pa šta je sad ovo, jal sam kadgod bijo zdravo lip, jal sam sad zdravo gadan kad je taka uzbuna na salašu, meni niko svedno, ta naviko sam ja bit ošišan. Jevo na priliku lani kuruzi ništa, ošišala nas suša, al da se razumimo nije bila vrimenska nepogoda, ta di će bit u Vojvodini nepogoda. Ondak na jesen me ovi redovno ošišali za mitrađ, sime i olaj za traktor, a prolitos i jopet mislite da su zaboravili platit premije za mluko, kažedu ljudi što imadu dosta josa-ga, nama malima to ni ne sleduje, mi se moramo snalaziti sami o svom kostu, mi izgleda nismo u ovoj državi već živimo u Tunguziji jel već ne znam di. No eto, glavno da sam se ja dotiro, znate sad čedu koji kaka slavlja, odškrinili su nam vrata od ketrenca Jevropske unije, a mi kaki smo oma ćemo početi slaviti, pa dokli god nas ne primidu mi ima da se veselimo, to vam je kugod Gaj Julije Cezar, onaj što je opravio i starovinski

kalendar, pa se mi sad imademo oko čega svađat, e taj Cezar je kazo da svitu samo treba dat vina i igara pa će bit miran, moždar je on još i bijo bolji neg ovi, jel ja nisam vidijo da sad dilidu digod vino, već ga bome skupo prodajedu. No niki mislim da će bit još i ovi naši slavlja za običan svit, na priliku radit će se ris na Stipićovom salašu tu pod Bosnom, tri kilometra od Ivković šora prema Bajmaku, pa vas sve pozivam da dodete. Mogu i ošišani i neošišani, to jest oni što su žito ostavili na lager. Kažedu da će svirat nika poznata banda iz Slavonije uveče na bini, a to nikako ne propustit, ta Slavonci su samo taki bečari, znatedu puno bečaraca, a bome su njim i cure lipe, nemojte se sekirat ako nemate novaca, samo vi dodite u što većim broju bileta se ne plaća, a malo za svirce ću ja digod nać, a i ako ne nađem ja ću njim malo bacit žita u tambure kugod »položaju« na Božić. Pa smijte se vi, a šta ću kad se nema, ko nije zadovoljan na oru nije ni na volu. Evo već se unaprid radujem što ćemo se tamo nać i oma idem podmazivat biciglu, opravio sam je od onda kad sam pao priko čončinog kera pa iskrivijo šarhanj, pa je sad moram čuvat ku oči u glavi, ta skoro je nova nema ni šezdest godina, fali joj tri, a bačo ju je baš u risu i zaradijo. Samo joj moram još nać nove gume, kupijo sam nike a nedadu se zalipit, plastične pa više moram pumpat neg što tiram, al ide se naprid prema Jevropi uporno i rabro, malo naprid malo natrag.

Čeljadi moja sad bi vas pozdravijo, boli me već hrknjača, bit vaki savit za ovim astalićom, ovo mi još kad su dica išla u škulu pa sad dopalo meni.

Lip pozdrav iz Ivković šora, vaš Branko Ivković.

Svake godine isto

Bać-Iva cilo proliće obilazijo žito, pa ošo i danas, mora vidit jel za vršid-bu. Puno mu srce kad dojde na njivu. Dva lanca u komatu, pa se samo na vitriću talasa, prvo zeleno, a vi dana, Bogu fala i požutilo. Vlat ko što već dugo ni bila, zrno naljalo, a bome i slama jaka, vada do žetve baš i neće poleć. Jedino se bojo da ne dojde kakagod luja, pa da mu sve što je naštodi ro za dram otiđe u očin. Oma se nikako siti i velike ala-le iz godine kad mu je starija došla na svit, pa se jako prezne. Džabe su on i njegova bili toliko puni dragosti, džabe su lipo naštodirali šta će i kako će u nikoliko godina što su bile prid njima, za Kirbaj došla luja i sve se za dram izokrenilo. Al šta ćeš, misli se, vada je tako bilo sudito. Vitrić je jače dunijo i dono malo friškoga zraka. Bać-Iva se prezniyo i zagledo u nestvarnu sliku prid njim. Žito se namreškalo i zatalasalo ko more, al još lipše, nako u ponoće svoje zlatno-žute boje. Otkinijo je jednu vlat i protrljo je međ dlanovima. Zadovoljno se naškobiyo, zrno je bilo krupno, vlat puna ko što već dugo ni. Ošo do fitalj njive, pa dopolak, pa prid kraj, svud bilo isto. Probo i zrno pritisnit zubima, reko bi da je suvo. Ošo doma dobre volje, triba najt kombaj, pa ovršit zavrimenta. Nuz put je sto sapit koliko će dobro projt. Sad mu ni žo što je toliko uložijo, kako vidi, isplatilo se svako zrno veštaka. Eto, kad prida žito, vada će se njegova i cure lipo isponavljat, a i on već dugo šacu je novi šešir. Ni ni odmakao daleko od njive, kad no, pretelj-Pava ide kombajom, a njegovo dite traktorom i prikolicama. Sustavijo ga, veli ajd, kad je već nuz put, ovršiče mu oma, a dite će natovarit prikolicu i odnet pridat na vagu. Bać-Iva ni tijo doma ostavljat žita za meljavu, isapijo da mu se to više ni ne isplati. Prija je odnašo brašna kod pekara za kruv, uvik bilo vekna za kilu. Al i vekne bile od kile. Vrimenom se vekne smanjivale i poskupljivale, prvo na osmdest deka, pa na sedamdest, a sad su već od po kile. Jel bi tribale bit. Znali pekari šta triba radit. Država jim ne da dignit kruv, al oni nemu jida. Cina ostane, vekna se smanji za deset deka i ope svima dobro. Nikaka statistika isapila, a država oma obnarodovala da je jako zadovoljna što se izborila da sirotinja ne mora više platit, a što će za iste novce manje pojist, drugi je divan. A kad pekaru odneseš brašna, on to još i najviše volji, jel još uvik ide vekna za kilu. Bać-Iva svakako kruv nosi iz dućana, niotkud sa strane donesu, pa njeva vekna tristdevet dinara, a kod selski pekara četredstsedam. Svaki dan potrošu dvi vekne, kadgod i tri, pa ka se isapi, na misec to bude lipa razlika, veli bolje da te novce da njegovima curama, neg pekarma. Pretelj-Pava imade novi, veliki kombaj, pa ovršijo za dram i istreso žito kod diteta u prikolicu. Veli, koliko su točkevi nalegli, reko bi da u njima imade najmanje šezdest pešest meteri. Bać-Iva se oma prisapijo, rekli na televizije da žito neće bit manje od dvajst dinara za kilu. Bome, biće to lipa rpa novaca. Vada će mu ostat dosta i kad isplati veštak, sime i no za prskanje. Malo su sili u ladovinu i okripili se, pono je bocu razladite katarke. Potli je pretelj-Pava sijo u kombaj i ošo dalje, a bać-Iva je radosno izdanijo, metnijo biciglu na prikolicu i krenijo se š mladim preteljom u traktoru na vagu. Jedino ne zna zašto mu se odjedamput promišalo u trubu.

Piše: Ivan Andrašić

MISLI POZNATIH

HRVATSKARIJEČ

Čehov: Žena može biti prijatelj muškarcu samo ovim redom: simpatija, ljubavnica, pa tek onda prijatelj.

Hipokrat: Često je manje važno koju bolest ima čovjek, nego koji čovjek ima bolest.

Lec: Jedni bi htjeli razumjeti ono u što vjeruju, drugi bi htjeli povjerovati u ono što razumiju.

FOTO KUTAK

Skriveno blago!

POZIVAMO ČITATELJE DA NAM POŠALJU NEKU SVOJU ZANIMLJIVU FOTOGRAFIJU

KVIZ

Boris Dvornik

Koje godine i gdje se rodio hrvatski glumac Boris Dvornik?

Gdje je stjecao glumačku naobrazbu?

Kako se zove film u kojem je debitirao?

Koje su tri njegove uloge po kojima je najpoznatiji?

U koje dvije dramske serije je dostigao svoj glumački zenit?

Koje godine je upao u Hrvatski sabor?

Kako se zovu njegovi sinovi, poznati glazbenici?

Kada i gdje je umro Boris Dvornik?

Rodio se u Splitu 16. travnja 1939. godine.
Srednju glumačku u Novom Sadu, Akademiju u Zagrebu.
Deveti krug u režiji Francea Štiglica.
Roko Prč, Dimnjačar i Meštari.
Naše malo mišto i Velo mišto.
1992. godine.
Dino i Dean.
Umro je 24. ožujka 2008. godine u Splitu.

VICEVI

Dolazi žena kod doktora.

- Doktore, koliko bih ja trebala biti visoka za svoju težinu?

- 4 metra, gospodo.

- Eto, ja svima govorim da sam niska, a oni navalili debela, pa debela!!!!

- Draga, probaj tortu...

- Ne, hvala, ne jedem poslije šest...

- Ali, fina je, moraš probati...

- Ne, hvala, ne volim slatko....

- Ali fila je odlična....

- Ne, hvala, ne volim čokoladnu...

- Ma jedi, glupačo, unutra je prsten, hoću te oženiti!!!

U tri riječi - **SVJEŽE, DOMAĆE, ZDRAVO !**

JKP "Суботичке пијаце"
Szabadkai Piacok KKV
JKP "Subotičke tržnice"

www.supijace.co.rs

SVE NA JEDNOM MJESTU

- PRODAJA POGREBNE OPREME
- PRUŽANJE USLUGA PRIJEVOZA I CEREMONIJALA POKOPA
- KOMUNALNE USLUGE

JKP POGREBNO

SUBOTICA, TRG ŽRTAVA FAŠIZMA BROJ 1.

WWW.POGREBNO.RS

KONTAKT TELEFON
ZA DETALJNIJE INFORMACIJE
+381(24) 66 55 44
DEŽURSTVO 0-24 SATI

Pretplatite se!

Uz popust od 20%

TUZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 1.000 dinara
☐ 1 godina = 2.000 dinara

INOZEMSTVO

- ☐ 6 mjeseci = 40 EURA
☐ 1 godina = 80 EURA

Dostavite nam kopiju uplatnice i popunite adresu na koju želite da Vam stiže »Hrvatska riječ« svakog tjedna.

HRVATSKARIJEČ

Ime i prezime: _____
Ulica i broj: _____
Mjesto i zemlja: _____
Telefon i e-mail: _____

Hrvatska riječ u PDF-u

Pretplata na internetsko izdanje tjednika

- Tuzemstvo: 1000 dinara godišnje
- Inozemstvo: 10 eura godišnje

Nalog otvorite na: www.hrvatskarijec.rs/pretplata

SWIFT: VBUBRS 22
VOJVOĐANSKA BANKA
AD MS FIL. SUBOTICA
IBAN: RS35355000000200292421
NIU Hrvatska riječ,
Trg cara Jovana Nenada 15/II, 24000 Subotica.

Ovu narudžbenicu i uplatnicu pošaljite na adresu uredništva:
NIU »Hrvatska riječ«,
Trg cara Jovana Nenada 15/II,
24000 Subotica
Uplatu izvršiti na broj žiro računa
355-1023208-69

365
DANA

ODLOŽENO PLAĆANJE!

čekovima građana, u jednakim
mjesečnim ratama, na cijeli asortiman

VIKEND AKCIJA U KTC-u

12.7. - 15.7.2013.

SVAKOG UTORKA

-10%

**POPUSTA SAMO ZA
NEZAPOSLENE, uz
potvrdu o
nezaposlenosti**

Luk crni 1 kg

~~55.90din~~

45.90din

Krumpir crveni i bijeli 1 kg

~~39.90din~~

29.90din

**IZ PONUDE
IZDVAJAMO**

Krastavac 1kg

~~39.90din~~

29.90din

**IZ PONUDE
IZDVAJAMO**

Kobasica konjska 1kg

~~319.90din~~

259.90din

Kava Doncafe minas 100g

~~105.90din~~
1kg = 869.00din

86.90din

Ulje maslinovo od komina 1litar

~~489.90din~~

409.90din

Silan mediteran 3 L

~~429.90din~~
1litar = 143.63din

379.90din

**Keramički komadni tanjur
(braon) vise vrsta-desertni već od**

~~139.90din~~

79.90din

akcija 12 i 13. 7. 2013.

**-50%
POPUSTA**

Dužijanca malenih

Folklorna večer

Na folklornoj večeri, koja je održana u subotu, 6. srpnja, u sklopu Dužijance malenih, pokraj domaćina – članova HKC-a »Bunjevačko kolo« koji su otvorili program, nastupili su: KUD »Mate Balota« iz Raklja – Hrvatska, SPKD »Prosvjeta« iz Testića – Bosna i Hercegovina, KUD »Pántika« iz Csorne – Mađarska, HKUPD »Matoš« iz Plavne, UUT »Talentum« iz Subotice, HUK »Lajčo Budanović« iz Male Bosne, KUD »Aleksandrovo« iz Subotice, HKPD »Matija Gubec« iz Tavankuta, HKC »Bunjevačko kolo«, ogranak Bikovo, KUD »Bratstvo« iz Subotice i KUDH »Bodrog« iz Bačkog Monoštora.

